

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Bc. Veronika STEHNOVÁ

**Analýza vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního
ruchu (Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda)**

Diplomová práce

Vedoucí práce: doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.

Olomouc 2023

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo):	Bc. Veronika Stehnová (R21866)
Studijní obor:	Geografie a regionální rozvoj
Název práce:	Analýza vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního ruchu (Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda)
Title of thesis:	Analysis of the impact of the Covid-19 pandemic on Šumava tourism centers (Lipno nad Vltavou, Zadov and Železná Ruda)
Vedoucí práce:	doc. RNDr. Václav TOUŠEK, CSc.
Rozsah práce:	136 stran
Abstrakt:	<p>Cílem práce je zhodnotit vliv restriktivních opatření v období pandemie na útlum cestovního ruchu v oblasti Šumavy. Za modelová území jsou vybrána střediska cestovního ruchu Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda. Práce bude obsahovat komparativní analýzu turistického potenciálu jednotlivých středisek. Útlum cestovního ruchu v období 2020-2022 bude hodnocen pomocí dat o návštěvnosti, dále dat o příjmu z turistického ruchu do rozpočtu vybraných středisek, dat o vývoji lokální situace na trhu práce a také dat o omezení služeb vázaných na cestovní ruch. Realizovaný terénní průzkum v zájmové oblasti bude obsahovat dotazníková šetření a rozhovory s aktéry cestovního ruchu na Šumavě.</p>
Klíčová slova:	Cestovní ruch, Šumava, pandemie Covid-19, šumavská střediska
Abstract:	<p>The aim of the thesis is to evaluate the effect of restrictive measures during the pandemic on the decline of tourism in the Šumava region. The tourist centers of Lipno nad Vltavou, Zadov and Železná Ruda have been selected as model areas. The thesis will contain a comparative analysis of the tourist potential of individual centers. The decline in tourism in the period 2020-2022 will be assessed by data on visitor numbers, data on income from tourism to the budget of the centers, data on the development of the local situation on the labor market, and also data on the reduction of activities linked to tourism. Research in the area of interest will include questionnaire surveys and interviews with actors of the tourism industry in Šumava.</p>
Key words:	Tourism, Šumava, Covid-19 pandemic, Šumava tourism centers

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu, prameny a jiné zdroje informací uvedla v seznamu použité literatury a zdrojů.

V Olomouci dne 20. 4. 2023

.....

Bc. Veronika Stehnová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce doc. RNDr. Václavu Touškovi, CSc. za jeho vedení, podnětné připomínky a za to, že mi byl po celou dobu oporou. Můj dík patří také všem ostatním zainteresovaným aktérům – starostům, místostarostům, podnikatelům, provozovatelům sportovních a rekreačních zařízení, kronikáři Lipenska, pracovníkům Českého statistického úřadu, pracovníkům obecních úřadů, pracovníkům informačních center, pracovníkům obecních knihoven a dalším, kteří trpělivě a s ochotou zodpovídali mé dotazy, sdíleli se mnou své zkušenosti a stali se tak nepostradatelnou součástí mé diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Veronika STEHNOVÁ
Osobní číslo: R21866
Studijní program: N0532A330021 Geografie a regionální rozvoj
Téma práce: Analýza vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního ruchu (Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda)
Zadávající katedra: Katedra geografie

Zásady pro vypracování

Cílem práce je zhodnotit vliv restriktivních opatření v období pandemie na útlum cestovního ruchu v oblasti Šumavy. Za modelová území jsou vybrána střediska cestovního ruchu Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda. Práce bude obsahovat komparativní analýzu turistického potenciálu jednotlivých středisek. Útlum cestovního ruchu v období 2020-2022 bude hodnocen pomocí dat o návštěvnosti, dále dat o příjmu z turistického ruchu do rozpočtu vybraných středisek, dat o vývoji lokální situace na trhu práce a také dat o omezení služeb vázaných na cestovní ruch. Realizovaný terénní průzkum v zájmové oblasti bude obsahovat dotazníková šetření a rozhovory s aktéry cestovního ruchu na Šumavě. Konzultantem diplomové práce pro problematiku terénního průzkumu bude Mgr. Filip Kovařík, doktorand katedry geografie.

Rozsah pracovní zprávy: 20 000 – 24 000 slov
Rozsah grafických prací: Podle potřeb zadání
Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam doporučené literatury:

- FIALOVÁ, D., NOVOTNÁ, M. (2021): Změna cestovatelského chování během pandemie. *Geografické rozhledy*, 31(1), 24–25.
NEKOLNÝ, L., KRAJNÁK, T. (2021): Dopady pandemie na turismus a rekreaci. *Geografické rozhledy*, 31(1), 20–23.
VYSTOUPIL, J., ŠAUER, M. a kol. (2011): *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk
GALVASOVÁ, I. a kol. (2008): *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: MMR
SVBODNÍK, O. a kol. (2021): Analýza vlivu koronavirové krize na cestovní ruch v České republice. Bakalářská práce. Olomouc: Moravská vysoká škola
IOANNIDES, D., GYIMOTHY, S. (2020): The COVID-19 crisis as an opportunity for escaping the unsustainable global tourism path. *Tourism Geographies*, 22(3), 624–632.
SEYFI, S. et al. (2021): A framework for understanding media exposure and post-COVID-19 travel intentions. *Tourism Recreation Research*. (in print).
NOVOTNÁ, M. et al. (2021): Outdoor excitement in homeland? Opportunities and threats to balloon tourism in the Czech Republic during the coronavirus outbreak. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 36, 100424.
VYSTOUPIL, J., ŠAUER M. (2006): *Základy cestovního ruchu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita
PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. (2002): *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Václav Toušek, CSc.
Katedra geografie

Datum zadání diplomové práce: 31. ledna 2022
Termín odevzdání diplomové práce: 10. dubna 2023

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 31. ledna 2022

Seznam použitých zkratek:

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
CR	Cestovní ruch
CZSO	Český statistický úřad
ČCCR	Česká centrála cestovního ruchu
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
ECDC	Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (European Centre for Disease Prevention and Control)
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita
HUZ	Hromadná ubytovací zařízení
CHKO	Chráněná krajinná oblast (Šumava)
IROP	Integrovaný regionální operační program
LEADER	Propojení aktivit pro rozvoj venkovské ekonomiky (Links between Actions for the Development of the Rural Economy)
MAS	Místní akční skupiny
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MZCR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
NP	Národní Park
NZIP	Národní zdravotnický informační portál
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
PNO	Podíl nezaměstnaných osob
PRV	Program rozvoje venkova
RIS	Regionální informační servis
TIC	Turistické informační centrum
UNWTO	Světová organizace cestovního ruchu (United Nations World Tourism Organization)
UOZ	Uchazeči o zaměstnání
ÚP	Úřad práce
VPM	Volná pracovní místa
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)

Obsah

1. Úvod	10
2. Přehled literatury.....	12
3. Podkladová data a metody zpracování	17
4. Teoretické aspekty zkoumané problematiky	20
4.1 Specifika a význam turismu ve venkovských a venkovských horských regionech...20	
4.2 Aktéři cestovního ruchu	22
4.3 Pracovní a ekonomické přínosy cestovního ruchu.....	25
4.4 Multiplikační efekty cestovního ruchu.....	25
5. Pandemie Covid-19	26
5.1 Počátek a šíření pandemie	26
5.2 Restriktivní opatření na území České republiky 2020-2022.....	26
5.3 Vliv pandemie na cestovní ruch	32
5.4 Opatření na podporu ekonomiky ze strany vlády České republiky	34
5.4.1 Podpora udržení zaměstnanosti	35
5.4.2 Plošná podpora podnikatelů	36
5.4.3 Další podpora a úlevy pro firmy a občany	37
6. Šumava.....	38
6.1 Vymezení dle turistických regionů	38
6.2 Fyzicko-geografické a administrativní vymezení Šumavy	39
7. Lipno nad Vltavou	43
7.1 Administrativní a geografická charakteristika	43
7.2 Historický vývoj obce Lipno nad Vltavou v souvislosti s rozvojem CR.....	45
7.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál obce Lipno nad Vltavou	49
8. Stachy - Zadov.....	55
8.1 Administrativní a geografická charakteristika	55
8.2 Historický vývoj obce Stachy v souvislosti s rozvojem CR	57
8.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál obce Stachy.....	60
9. Železná Ruda.....	64
9.1 Administrativní a geografická charakteristika	64
9.2 Historický vývoj Železné Rudy v souvislosti s rozvojem CR	66
9.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál Železné Rudy.....	69
10. Vývoj lokální situace na trhu práce	73
11. Návštěvnost a kapacity hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných střediscích cestovního ruchu	81

12. Příjmy z cestovního ruchu do rozpočtu vybraných středisek.....	86
13. Dotazníkové šetření s podnikatelskými subjekty	88
14. Dotazníkové šetření se starosty a místostarosty obcí.....	98
15. Závěr	104
Summary.....	108
Seznam použité literatury	111
Seznam internetových zdrojů	116
Přílohy.....	125

1. Úvod

Cestovní ruch se stal v průběhu vývoje společnosti neodmyslitelnou součástí lidského života a významným faktorem rozvoje ekonomik většiny států. Promyšleně rozvíjený cestovní ruch, založený na těsné spolupráci veřejného a soukromého sektoru, zajišťuje kooperaci mezi státy, vytváří podnikatelské příležitosti a zvyšuje zaměstnanost v dané oblasti. (MMR ČR, 2008). Od poloviny 20. století význam cestovního ruchu, jakožto klíčového sektoru ekonomiky, neustále narůstá. Navíc vytváří zisky nejen ve svém odvětví, ale profitují z něj i další napojené sektory ekonomiky. Tím se ekonomická situace v mnohých regionech podstatně zlepšila, některé se však na turismu staly zcela závislými. V případě omezení mobility osob, ať už mezinárodní či vnitrostátní, jsou ztráty v tomto sektoru značné. Je tedy zřejmé, že během pandemie Covid-19 byl turismus jedním z nejvíce zasažených odvětví (Nekolný, Krajňák, 2021).

Přestože se vliv nemocí na sektor cestovního ruchu projevoval i v minulosti, pandemie Covid-19 byla svými globálními rozměry a dopady doposud nevídanou. Její výsledný negativní vliv především tzv. lockdownů ovlivnil zásadně domácí i zahraniční příjezdový cestovní ruch, trh práce, příjmy do rozpočtů obcí, počet zákazníků, hostů a celkové tržby, což vedlo mnohé aktéry cestovního ruchu k čerpání podpůrných opatření a kompenzací. Období let 2020-2022 se tak bezesporu stalo nejtěžším obdobím pro cestovní ruch v zaznamenané historii.

Osobní motivace k výběru tématu diplomové práce je blízký vztah k cestovnímu ruchu a zájem o zkoumání jeho přínosů, problematik a provázání s regionálním rozvojem a ostatními sektory ekonomiky. Pracovně se v odvětví cestovního ruchu pohybuji již několik let a měla jsem tedy i osobně možnost být součástí řešení dopadů pandemie a restriktivních opatření na tohle doposud prosperující odvětví. Diplomová práce částečně navazuje na bakalářskou práci (Stehnová, 2020), jež se zabývala turistickým ruchem v oblasti Lipenska a jeho významem v lokálním rozvoji.

Předkládaná diplomová práce bude komparovat tři vybrané obce na Šumavě, pro které je cestovní ruch významnou, či dokonce prioritní oblastí rozvoje, a v jejichž rozpočtu jsou příjmy z cestovního ruchu významnou položkou. V rámci komparativní analýzy budou srovnávány šumavská střediska cestovního ruchu Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov a Železná Ruda. Vlastní praktická část bude věnována podrobným charakteristikám sledovaných území z pohledu administrativního, geografického, historicko-demografického,

z pohledu turistického potenciálu a také z pohledu disponující turistické infrastruktury. Dále má předkládaná práce zachytit stávající fenomén razantního rozvoje turismu na sledovaném území a jeho následný pokles intenzity v důsledku pandemie Covid-19. Pokles turismu v období 2020-2022 bude hodnocen pomocí dat o návštěvnosti, dále dat o příjmu z turistického ruchu do rozpočtu vybraných středisek a dat o vývoji lokální situace na trhu práce. V závěru práce budou vyhodnoceny výsledky získané hlavně díky vlastnímu zpracování dat a realizovanému terénnímu a dotazníkovému průzkumu v zájmové oblasti, jež bude obsahovat dotazníková šetření a rozhovory se starosty a místostarosty obcí, s podnikatelskými subjekty, s provozovateli sportovně-rekreačních zařízení a s dalšími aktéry cestovního ruchu na Šumavě.

V práci budou ověřovány dvě následující hypotézy:

1. Dopady pandemie Covid-19 byly ve zkoumaných střediscích cestovního ruchu pouze negativní
2. Pandemie Covid-19 ovlivnila v zájmovém území nepříznivým způsobem situaci na trhu práce

Cílem práce je jak celková komparace turistického potenciálu vybraných středisek, tak i zhodnocení vlivu restriktivních opatření v období pandemie na útlum cestovního ruchu v oblasti Šumavy, přičemž modelovými středisky cestovního ruchu budou Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov a Železná Ruda.

2. Přehled literatury

Cestovní ruch (dále jen CR) lze definovat jako jev, jež zasahuje účastníky cestovního ruchu a současně poskytovatele služeb v turistických destinacích, kde je realizován. Pásková a Zelenka (2002) uvádějí, že se jedná o široký okruh aktivit, na jedné straně účastníků cestovního ruchu a na straně druhé poskytovatelů služeb, včetně činností provozování a procesu rozvoje obslužných zařízení.

Roku 2008 vydává Ministerstvo pro místní rozvoj publikaci „*Cestovní ruch pro všechny*“, kde definici shrnuje jako činnost osob cestujících a zdržujících se mimo místo svého obvyklého prostředí po dobu nejvýše jednoho roku, a to za účelem rekreace, obchodu, kulturního a sportovní vyžití, či jiného důvodu, přičemž podíl obyvatelstva na cestovním ruchu patří k důležitým měřítkům životní úrovně dané země (MMR ČR, 2008).

V odborné literatuře se můžeme setkat s řadou členění cestovního ruchu podle forem a druhů. Při určování *formy cestovního ruchu* přihlížíme především k motivům účasti na cestovním ruchu. Pásková a Zelenka (2002) Jako primární formy uvádějí:

- *Rekreační cestovní ruch*, jehož hlavní náplní je pasivní i aktivní odpočinek, pobyty v přírodě, zimní a letní sporty, adrenalinové aktivity a poznávání měst dané destinace
- *Kulturně-poznávací cestovní ruch*, zaměřený převážně na poznávání kulturně-historických památek (hrady zámky, památky UNESCO) a kulturních zařízení (divadla, muzea, koncerty, galerie apod.)
- *Lázeňský cestovní ruch* se vyznačuje pobytem hostů převážně v lázeňských zařízeních za účelem regenerace a nabrání potřebných duševních i fyzických sil. Často tyto pobyty bývají spojovány s léčebnými kúrami
- *Kongresový cestovní ruch* je taková forma turismu, kdy jsou účastníci motivováni zejména setkat se s odborníky z praxe, a to za účelem výměny vědeckých, nebo odborných poznatků a zkušeností

Vzhledem k nejednotnosti výkladu forem CR se v publikacích jiných autorů mimo primární formy objevují také další formy, mezi kterými např. Malá (2007) uvádí *cestovní ruch s náboženskou orientací, cestovní ruch orientovaný na poznávání přírodního prostředí, či cestovní ruch s dobrodružnými motivy.*

Syrovátková (2013), Oriška (2010) a Špičáková (2009) vymezují také konkrétní specifické formy CR, mezi které řadí *zimní sporty, letní rekreaci a turistiku u vody, cykloturistiku, či venkovský cestovní ruch*, který může mít podobu *agroturismusu* (pobyt v zemědělském prostředí, či na statku, spojených s využíváním místních zdrojů), *ekoagroturismusu* (uskutečňuje se na ekologicky hospodařících zemědělských farmách), *ekoturismusu* (spojený s putováním přírodou a jejím poznáváním, často ekologickou formou – pěšky, nebo na kole) a *hipoturistiky* (zahrnuje sportovní i rekreační prvky jízdy na koni). Jako specifickou formu autoři považují také *městský cestovní ruch, cestovní ruch zahrnující gastronomické zážitky a adrenalinový turismus, zahrnující adrenalinové aktivity.*

Podrobnější určení průběhu cestovního ruchu pak udává jeho **druhovému určení**. Z tohoto hlediska je pro cestovní ruch klíčovým kritériem průběh a způsob realizace, a to v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách. Malá (2007) i Pásková a Zelenka (2002) vymezují následující druhy:

- podle místa realizace na domácí, zahraniční, mezinárodní, národní, příhraniční regionální, příjezdový, výjezdový, vnitřní,
- podle věku návštěvníků – rodinný, dětský, mládežnický, seniorský,
- podle ročního období – sezónní, mimo sezónní, celoroční,
- podle doby trvání pobytu – krátkodobý (do 3 dnů), dlouhodobý (nad 3 dny),
- podle počtu účastníků – individuální, skupinový, hromadný,
- podle způsobu organizace – organizovaný (cestovní kanceláře) a neorganizovaný (individuální),
- podle vlivu na místní komunitu a krajinu – tvrdý (masový turismus) a měkký (představuje k životnímu prostředí šetrnější alternativu),
- podle použitého dopravního prostředku – automobilový, železniční, lodní, letecký,
- podle vztahu k platební bilanci státu – zahraniční aktivní, zahraniční pasivní

Nedílnou součástí cestovního ruchu je potenciál. Peter Mariot (1983) *potenciál cestovního ruchu* popsal jako schopnost a způsobilost určité krajiny poskytnout nejlepší podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. Potenciál destinace a její celkovou využitelnost pro cestovní ruch lze hodnotit za pomoci *předpokladů cestovního ruchu*, které roku 2006 Vystoupil a Šauer rozdělili na *lokalizační, realizační a selektivní*.

Pod pojmem *lokalizační předpoklady* se rozumí atraktivita krajiny. Jedná se především o přírodní předpoklady, kterými jsou klimatické podmínky, hydrologické podmínky, reliéf a další geomorfologické jevy. Do lokalizačních předpokladů řadíme také faunu a floru a kulturně-historické památky daného místa.

Realizační předpoklady lze rozdělit do dvou hlavních kategorií, kterými jsou materiálně-technická základna (turistická infrastruktura) a dopravní předpoklady. Materiálně-technickou základnu tvoří především ubytovací a stravovací zařízení, sportovně-rekreační zařízení, a dopravní zařízení, které plní převážně rekreační funkci (vleky, lanovky, vysokohorské železnice). Dopravní předpoklady pak zahrnují konkrétní dopravní síť.

Selektivní předpoklady jsou rozděleny do dvou hlavních kategorií – Objektivní a subjektivní. Do objektivních se řadí demografické, urbanizační, ekonomické a politické faktory dané země. Faktory subjektivní ovlivňují rozhodnutí obyvatel k účasti na cestovním ruchu a bývají ovlivněny jak řadou psychologických pohnutek, tak i reklamou a propagací konkrétního střediska.

Cestovní ruch lze považovat také jako objekt geografických výzkumů. Z tohoto pohledu se chorické aspekty cestovního ruchu projevují ve dvou rovinách – první rovinu formuje skutečnost, že výchozí místo (místo trvalého bydliště) a cílové místo (navštívené místo) rozčleňují libovolné území na dva funkční póly, mezi kterými existují rozmanité teritoriální vazby. Druhou rovinu chorických aspektů cestovního ruchu určují jeho interakce s prvky krajinného systému, který je ústředním objektem geografických výzkumů. Podrobněji tyto geografické interakce popisuje ve své publikaci *Geografia cestovního ruchu* (1983) Peter Mariot. Mezi autory, kteří u nás začali jako první prosazovat prostorové projevy cestovního ruchu do systému geografických věd patří také Stanislava Šprincová. Jako první vypracovávala terminologii pro tento obor, která posloužila jako základ pro oficiální rajonizaci cestovního ruchu v Československu, vydanou v 60. letech. Publikace „Úvod do geografie cestovního ruchu (1981)“ pak pojednává o významu, členění, vývoji a předpokladech cestovního ruchu, jakožto i o vztazích mezi geografii, přírodním prostředím

a cestovním ruchem. Z novějších publikací se tomuto tématu věnuje sborník Univerzity Palackého v Olomouci a České geografické společnosti „Geografie, cestovní ruch a rekreace (2005)“, zahrnující příspěvky autorů týkající se ohodnocení geografického potenciálu pro cestovní ruch, jeho nové předpoklady pro rozvoj a rozmístění, ale také návrhy nové rajonizace, či vývojové tendence návštěvnosti. Z české literatury se v oblasti cestovního ruchu pohybují také autorky Horáková Hana a Fialová Dana, které se zaměřují na cestovní ruch jako na formu transformace venkova, přičemž jejich publikace zahrnují také konkrétní terénní výzkumy na Šumavě. V roce 2008 byla vydána publikace I. Galvasové, J. Binka, Z. Szczyrby a kol. „Průmysl cestovního ruchu“. Publikace je strukturovaná do tří základních bloků - první se věnuje cestovnímu ruchu v širších souvislostech a charakterizuje ho jako hospodářské odvětví, druhý blok se detailně věnuje jednotlivým složkám a procesům odvětví cestovního ruchu a třetí blok zahrnuje potřeby veřejné správy a nabízí logicky strukturovaný a prakticky uchopitelný soubor znalostí o zapojení veřejné správy a dalších subjektů do rozvoje odvětví cestovního ruchu. V roce 2015 byla vydána publikace M. Šauera, J. Vystoupila, A. Holešinské a kol. „Cestovní ruch“, jež se zabývá všemi základními a vybranými alternativními přístupy ke studiu cestovního ruchu a slouží také jako východisko pro užší profilaci v dílčích problémech rozvoje cestovního ruchu.

Ze zahraničních autorů lze zmínit např. Gildu Farrella a Samuela Thirona (2000), kteří se ve svých pracích zaměřují především na konkurenceschopnost venkovských oblastí a tvoření strategií územního rozvoje LEADER, či Gareth Shaw a Allan Williams (1994), zabývající se kritickými otázkami v cestovním ruchu z geografického pohledu.

Dlouhodobě se problematikou cestovního ruchu zabývá Colin Michael Hall. Roku 1999 společně s S. J. Page vydali publikaci s názvem „*The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space*“, ve které představují ucelený úvod do cestovního ruchu, volného času a rekreace. Mimo jiné se v publikaci objevuje množství mezinárodních případových studií ve spolupráci s geografy, zahrnujících Evropu, Severní Ameriku, Austrálii a Asii. Knihami autora souvisejícími s cestovním ruchem se staly také „*Tourism Planning: Policies, Processes And Relationships*“ (1999), představující cestovní ruch z pohledu obchodu a managementu, „*Lake Tourism: An Integrated Approach to Lacustrine Tourism Systems*“ (2006), popisující jezera jako základní prvek mnoha oblíbených turistických destinací., či „*Tourism, Public Transport and Sustainable Mobility*“ (2017) zkoumající vztahy mezi veřejnou dopravou, udržitelnými způsoby dopravy a cestovním ruchem.

Pro tuto diplomovou práci bude klíčovou především Hallova a Seyfiho publikace z roku 2020 „*COVID-19 pandemic, tourism and degrowth*“ poskytující hodnocení pandemie Covid-19, jež způsobila zdravotní, ekonomickou a geopolitickou krizi s přímými dopady na odvětví služeb cestovního ruchu.

S pandemií Covid-19 se pojí také další autoři. Z českých autorů se touto problematikou zabývá např. Dana Fialová a Markéta Novotná, které ve „*Změně cestovatelského chování během pandemie*“ (2021) poukazují na změnu cestovatelských podmínek a představují pandemii jako příležitost pro domácí cestovní ruch. *Dopady pandemie na turismus a rekreaci* se pak zabývá Lukáš Nekolný a Tomáš Krajňák, kteří ve svém článku v *Geografických rozhledech* (2021) vysvětlují, jak a proč byl turismus zasažen pandemií covidu-19 a přibližují s tím spojené mezinárodní, regionální i lokální restriktce. Ze zahraničních autorů lze zmínit Dimitri Ioannidese a Szilvii Gyimóthy (2020), jež představují pandemii jako příležitost k odpoutání se od neudržitelné cesty globálního cestovního ruchu, či Siamak Seyfi (2021), který společně s kolektivem autorů věnuje pozornost významu médií a jejich ovlivňování cestovatelského chování během pandemie.

3. Podkladová data a metody zpracování

Z hlediska prostoru se práce zabývá Českou republikou, kdy je v dílčích částech využito nižších administrativních jednotek (především obcí). Základním objektem výzkumu práce jsou tři obce Jihočeského kraje a Plzeňského kraje (Lipno nad Vltavou, Stachy a Železná Ruda), nacházející se na území geomorfologického celku Šumava. Z časového hlediska práce analyzuje období let 2020 až 2022, tedy období zasažené pandemií Covid-19. Pro srovnání dat vybraných ukazatelů byla zvolena komparace s rokem 2019, jež předcházela počátku pandemie a s ní spojených restriktivních opatření v České republice.

První kapitoly práce jsou věnovány teoretickým aspektům zkoumané problematiky, které se opíraly převážně o studium odborné literatury. Na teoretické aspekty navazuje kapitola o pandemii Covid-19, jež byla zkompileována jak na základě literatury, tak i metodou sběru sekundárních dat a informací z internetových zdrojů, a to především dat a informací Světové zdravotnické organizace (WHO), Národního zdravotnického informačního portálu, Ministerstva zdravotnictví České republiky a oficiálního portálu Vlády České republiky. Pro vliv pandemie na cestovní ruch byly kromě literatury využity informace a data Světové organizace cestovního ruchu (UNWTO), Českého statistického úřadu (dále jen ČSÚ) a státní příspěvkové organizace Ministerstva pro místní rozvoj CzechTourism. Pro vytvoření kapitoly shrnující opatření na podporu ekonomiky ze strany vlády České republiky bylo využito informací Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva financí a oficiálního portálu Vlády České republiky.

Dále byla využita metoda hodnocení potenciálu cestovního ruchu, pomocí které byly zhodnoceny lokalizační, realizační a selektivní předpoklady cestovního ruchu v zájmovém území tak, aby mohlo dojít k jejich vzájemné komparaci turistického potenciálu obcí. Převážně o metodou sběru sekundárních dat z internetových zdrojů se opírala analýza materiálně-technické základny zkoumaných středisek.

Pokles intenzity cestovního ruchu v období 2020-2022 byl v analytické části práce hodnocen za pomoci kvantitativních i kvalitativních metod a zahrnoval hodnocení zkompileované na základě dat o návštěvnosti, dat o příjmu z turistického ruchu do rozpočtu vybraných středisek, dat o vývoji lokální situace na trhu práce, dále zahrnoval terénní šetření a rozhovory s lokálními aktéry, dotazníkové šetření s podnikatelskými subjekty v cestovním ruchu a provozovateli sportovně-rekreačních zařízení a také dotazníkové šetření se zastupiteli samosprávy (starosty a místostarosty zkoumaných obcí).

Pro analýzu vývoje lokální situace na trhu práce bylo využito dat Úřadu práce České republiky, správnímu úřadu České republiky podřízenému Ministerstvu práce a sociálních věcí. V rámci základních ukazatelů trhu práce byla u zkoumaných obcí hodnocena nezaměstnanost, podíl nezaměstnaných osob z obyvatelstva v produktivním věku, počet volných pracovních míst a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo, jež byl vypočítán poměrem ukazatelů uchazečů o zaměstnání (UOZ) a volných pracovních míst (VPM). Výsledné parametry jsou v práci prezentovány slovně, za pomoci tabulek a za pomoci grafického vyjádření. Následně došlo ke srovnání ukazatelů podílu nezaměstnaných osob (PNO) a počtu uchazečů na 1 pracovní místo, kdy byly komparovány jak jednotlivé obce mezi sebou, tak proběhla komparace i s ukazateli celostátními. Pro vysvětlení konečných hodnot byla přidána tabulka výdajů na politiku zaměstnanosti (Program Antivirus), která s vývojem lokální situace na trhu práce přímo souvisí. Konkrétní finanční částky byly zjištěny ze souhrnných přehledů výdajů na státní politiku zaměstnanosti, zveřejněných ÚP České republiky.

Změny návštěvnosti a vývoj kapacit hromadných ubytovacích zařízení (dále jen HUZ) byl ve vybraných střediscích cestovního ruchu hodnocen na základě dat plošného šetření Českého statistického úřadu. Návštěvnost za územní jednotky byla sledována ukazateli návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních (včetně monitoringu domácího a zahraničního příjezdového cestovního ruchu). Vývoj kapacit hromadných ubytovacích zařízení za územní jednotky byl sledován ukazateli o počtu zařízení, počtu pokojů, počtu lůžek a počtu míst pro stany a karavany. Výsledky změn návštěvnosti a vývoje kapacit HUZ byly interpretovány slovně a za pomoci tabulkového zobrazení.

Součástí hodnocení úpadku turismu byla také analýza hodnocení příjmů z cestovního ruchu do rozpočtu vybraných středisek. Údaje o příjmech do rozpočtu evidují jak obce samotné, tak i Ministerstvo financí, které bylo pro potřeby této analýzy hlavním zdrojem dat. Do analýzy hodnocení příjmů z CR do rozpočtu obcí byly zahrnuty daňové a nedaňové příjmy, přičemž z daňových příjmů byly srovnávány poplatky z pobytu, příjmy z poplatků z ubytovací kapacity a příjmy ze vstupného. Z nedaňových příjmů byly do srovnání zařazeny příjmy z pronájmu pozemků. Výsledky byly interpretovány slovně a za pomoci tabulkového zobrazení.

Kontext hodnocení úpadku turismu v období 2020-2022 v práci doplňuje kvalitativní metoda terénního šetření a osobních rozhovorů s lokálními aktéry a kvantitativní metoda dotazníkového šetření o uzavřených otázkách s podnikatelskými subjekty v cestovním ruchu a provozovateli sportovně-rekreačních zařízení. Výsledky dotazníkového šetření jsou v práci prezentovány především za pomoci grafického zobrazení. Poznatky z osobních rozhovorů a poznatky z dotazníkového šetření nad rámec uzavřených otázek slovně prezentuje kombinace přímých a nepřímých citací. V neposlední řadě kontext hodnocení úpadku turismu na zkoumaná střediska doplňuje dotazníkové šetření s otevřenými otázkami, které proběhlo se zastupiteli samosprávy obcí (starosty a místostarostou). Za obec Lipno nad Vltavou se jednalo o místostarostu Bc. Pavla Macáka, za obec Stachy se k problematice vyjádřil starosta Ing. Petr Lampa a v případě Železné Rudy proběhlo dotazníkové šetření s Ing. Filipem Smolou. Odpovědi starostů a místostarosty jsou v kapitole přímo citovány.

Vizuální stránku práce doplňuje obrazový materiál, fotografie a 4 mapy. První (zobrazující vymezení oblasti Šumavy) vznikla za pomoci podkladu Správy NP a CHKO Šumava, zbylé 3 mapy zobrazující obce Lipno nad Vltavou, Stachy a Železnou Rudu byly vytvořeny v programu Qgis z dat Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

4. Teoretické aspekty zkoumané problematiky

4.1 Specifika a význam turismu ve venkovských a venkovských horských regionech

Venkov představuje v mnoha zemích území, potýkající se s problémy a specifickými rysy, ke kterým zde často dochází (stárnutí venkovské populace, velké procento zaměstnaných v sektoru zemědělství, odliv obyvatelstva a dlouhodobě záporný přirozený přírůstek, nízký počet malých a středních podniků, odliv služeb z venkovského prostoru, či nedostatečná síť pozemních komunikací) (MMR, 2021+). Také v případě venkova České republiky můžeme hovořit, zejména v kontextu minulosti, o opomíjených oblastech charakterizovaných komplikovanou situací v oblasti zemědělství, rostoucí nezaměstnaností a nedostatečnou finanční a legislativní podporou. (Bernard, 2011).

Ve více než dvou posledních desetiletích se však venkovský prostor velmi dynamicky vyvíjí. Postupnou změnou relativní geografické polohy a prohlubující se diferenciací sídelního systému dochází v původně relativně homogenní skupině venkovských obcí k jejich diferenciaci, a to jak z hlediska struktury obyvatel a činností, které se v jednotlivých venkovských obcích realizují, tak i z hlediska jejich rozvojových možností. To má za důsledek změny nejen na fyzickém vzhledu území, ale také v sociálně-ekonomických ukazatelích (Hampl, 1998).

Česká venkovská území, především venkovské regiony lokalizovány v horských a podhorských oblastech, se díky svému sportovně-rekreačnímu potenciálu v posledních desetiletích staly atraktivními jak pro investory národního měřítká, tak i investory zahraniční, kteří v těchto lokalitách začali budovat zcela nové formy mezinárodního turismu (např. „holandské vesničky“). Specifikem je pro tyto horské a podhorské oblasti sezónnost, která způsobuje rozdělení na dvě hlavní turistické sezóny – letní a zimní (Stehnová, 2020). V České republice jsou tato atraktivní venkovská území lokalizována převážně v Krkonoších, v Beskydech a na Šumavě, kde rozsah, dynamika a tempo rozvoje turistických a rekreačních aktivit vyústilo často v totální transformaci dané lokality (Horáková, Fialová 2014).

Typologií venkovského prostoru Česka se podrobně zabývá geograf Perlín. Ten v nejnovější typologii (Perlín, Kučera, Kučerová, 2010) představuje diferenciaci venkovského prostoru České republiky, přičemž konečné stanovení jednotlivých typů venkovského prostoru je realizováno na úrovni správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem. Statistická analýza byla identifikována čtyřmi hlavními komponenty - velikost, růst, lidský potenciál a bydlení. Různé kombinace těchto komponentů umožňují definovat osm hlavních typů venkovského prostoru z hlediska potenciálu rozvoje (viz obr. č. 1). Výsledky provedených statistických analýz rovněž ukazují, že venkovský prostor v Česku není homogenní a že diferenciacie českého venkova je dána mimo jiné geografickou polohou jednotlivých oblastí.

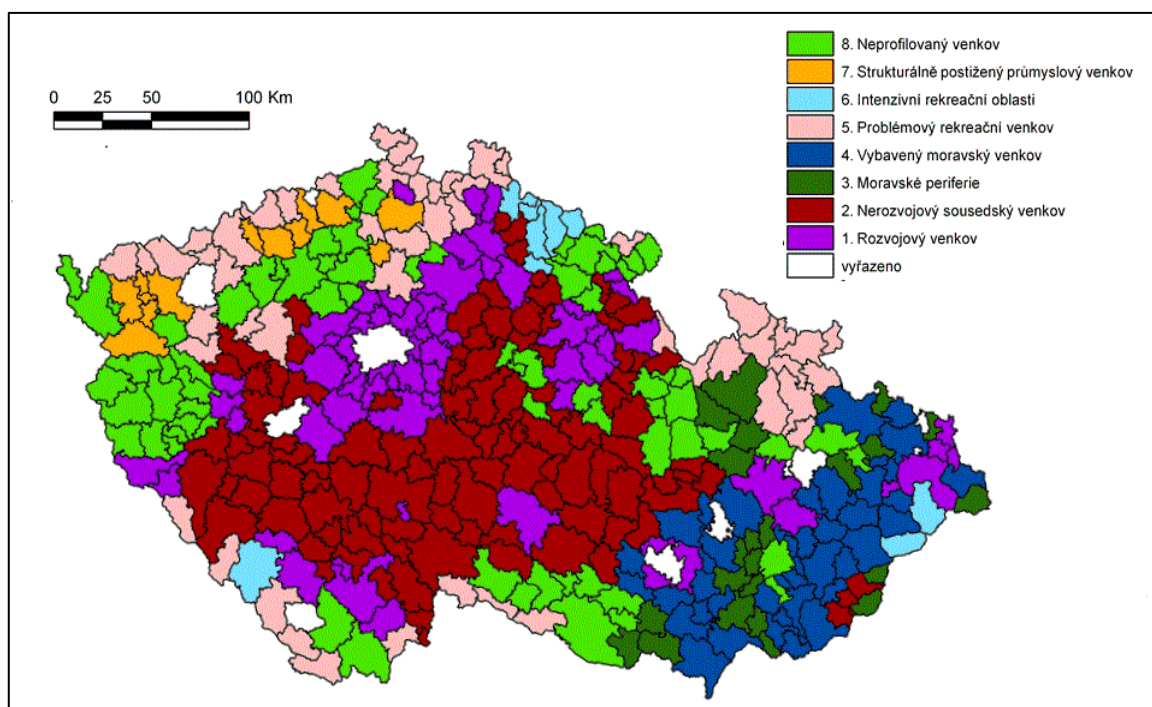
V zájmovém území Šumavských středisek Lipno nad Vltavou, Zadov a Železná Ruda se dle Perlínovy typologie vyskytují dva hlavní typy venkova:

Problémový rekreační venkov

Jedná se o území nacházející se na českém pohraničí, které bylo dosidlováno po druhé světové válce. Oblast je specifická nízkým podílem trvale obydlených domů a druhým nejvyšším rekreačně-turistickým potenciálem. Na základě toho lze usoudit, že se jedná o turisticky atraktivní venkovskou oblast s vysokým zastoupením objektů druhého bydlení. Jakožto oblast dosidlovaná po druhé světové válce vykazuje tento typ venkovského prostoru nízké podíly rodáků. Rozvojový potenciál těchto oblastí je v cestovním ruchu a v prostředí vhodném pro turistiku, v ideálním případě v kombinaci s dalšími ekonomickými činnostmi (obec Železná Ruda).

Intenzivní rekreační oblasti

Do tohoto typu venkova se řadí obec Stachy se střediskem cestovního ruchu Zadov. V kartogramu z roku 2010 (Perlín, Kučera, Kučerová) je oblast Lipna nad Vltavou zařazena do kategorie „problémového rekreačního venkova“. Avšak dnes je situace již odlišná a oblast lze považovat jako intenzivně-rekreační. Tyto venkovské oblasti se vyznačují nejvyšším rozvojovým potenciálem, turismem jako dominantním hospodářským odvětvím, nízkým podílem trvale obydlených domů a nadprůměrným podílem nových domů postavených v 90. letech 20. století. Riziko těchto oblastí spočívá v dominanci jediného hospodářského odvětví a také v aspektech komunitního života a sociálních vztahů.

Obr. č. 1 – Typologie venkovského prostoru České republiky

Zdroj: Perlín, R., Kučera, Z., Kučerová, S., 2010

4.2 Aktéři cestovního ruchu

klíčovou součástí procesu rozvoje regionu, obce, či lokality je schopnost a iniciativa spolupráce mezi všemi zainteresovanými aktéry rozvoje venkova. Aktéři cestovního ruchu v destinacích často fungují na bázi partnerství a spolupráce, přičemž nejsilněji se tyto spolupráce projevují při rozvoji příhraničních oblastí, kterým bývá věnována primární pozornost a kde rozvoj bývá dlouhodobě metodicky i finančně podporován. Veřejná správa zde vytváří různé formy spolupráce (např. partnerské obce, mikroregiony a svazky obcí, euroregiony, destinační managementy). Tyto spolupráce dávají vzniknout novým projektům a také odstraňují bariéry vzniklé hranicemi. Příhraniční oblasti také poskytují lepší rámcové podmínky pro podnikatelské subjekty a investory s cílem, že jejich aktivity, často právě ve spolupráci s veřejným sektorem, zajistí vyvážený rozvoj jak v lokálním a regionálním měřítku, tak v rámci České republiky a Evropské unie (Chromý, Jančák, Marada, Havlíček, 2011, Stehnová 2020).

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR je metodickým a koordinačním orgánem pro všechny subjekty působící v oblasti cestovního ruchu. Nezbytným nástrojem pro činnost ministerstva v oblasti cestovního ruchu je Koncepce, která představuje střednědobý strategický dokument a je vytvářena vždy na určité období. Ministerstvo realizuje řadu projektů financovaných ze strukturálních fondů EU, které přispějí k rozvoji cestovního ruchu v České republice. Prostřednictvím České centrály cestovního ruchu (CzechTourism) je Česká republika prezentována v zahraničí i na domácím trhu (MMR ČR, 2022).

Euroregiony jsou přeshraniční regiony nacházející se na území členských států EU. Hlavním cílem Euroregionů je vytvořit pozitivní mezinárodní vztahy, díky kterým bude probíhat mezinárodní spolupráce mezi městy a obcemi. Tato mezinárodní spolupráce se nejčastěji projevuje při realizaci projektů, v informačních službách, v CR, hospodářském a regionálním rozvoji, v oblasti kultury, školství apod (Pásková, Zelenka 2002).

V zájmovém území působí Euroregion ŠUMAVA / Bayerischer Wald – Mühlviertel, jež na české straně zahrnuje šumavské okresy Český Krumlov, Domažlice, Klatovy, Prachatice a Strakonice. Zahraničními partnery Euroregionu Šumava jsou Euregio Bayerischer Wald Böhmerwald - Unterer Inn v Bavorsku a Regionalmanagement Mühlviertel v Horním Rakousku. Dohromady s těmito partnery tvoří Euroregion Šumava jeden přeshraniční celek. Hlavní činností Euroregionu Šumava je zkvalitnění a koordinace přeshraniční spolupráce, reprezentace regionu, výměna informací, správa Dispozičního fondu Programu přeshraniční spolupráce a účast na tvorbě strategií rozvoje a programů EU (CZSO, 2021, CZSO, 2022).

Destinační managementy lze považovat za jednu z „nejvyzrálejších“ forem řízení cestovního ruchu v dané destinaci. Tato forma v sobě zahrnuje plánování, organizování, rozhodování a regulaci v oblasti CR. Jedná se o partnerství mezi veřejným a podnikatelským sektorem, kdy právě spolupráce a kooperace místních subjektů cestovního ruchu je klíčovým principem destinačního managementu (MMR ČR, 2013, Pásková, Zelenka 2002). Po vstupu České republiky do Evropské unie jsou vnitřní rozvojové potenciály venkovských obcí podporovány dotačními programy jak z Evropské unie, tak i národních programů. Specifickým aktérem posledních let se staly i tzv. MAS (Místní akční skupiny), které jsou součástí evropského programu LEADER (Roberts, Hall, 2005).

Program má za cíl podporovat ve venkovských regionech inovativní lokální aktivity, vytvářet sociální sítě mezi aktéry lokálního rozvoje, a přispívat tak k posilování lokálních rozvojových zdrojů (Shucksmith 2000, Bernard, 2011) Dále LEADER podporuje vznik malých rodinných ubytovacích zařízení, podporuje vazby a spolupráci mezi jednotlivými místními aktéry a zapojuje ekonomicky aktivní rezidenty do pracovních míst v oblasti turismu. (Farrell, Thiron, 2000).

Na Šumavě působí Místní akční skupina MAS Šumavsko, do které spadá zájmové území Prachaticka. Cílem spolku je maximální využití potenciálu daného jihočeského území a zajištění trvale udržitelného rozvoje tohoto území s ohledem na ekologické principy. Rozvoj venkova je na území MAS Šumavsko podporován ve třech programových rámcích – Integrovaný regionální operační program (IROP), Operační program Zaměstnanost (OPZ) a Program rozvoje venkova (PRV) (MAS Šumavsko, 2022).

Mikroregiony a svazky obcí se týkají celého území ČR mimo velká města. Přístupy jednotlivých krajů k podpoře mikroregionů se ovšem výrazně liší. V některých krajích jsou mikroregiony a svazky obcí vnímány jako důležité lokální aktéři sdružující obce, podnikatele, zájmové spolky a fyzické osoby za účelem konkurenceschopného cestovního ruchu dané oblasti (nejčastěji kooperují při budování technické infrastruktury). V jiných krajích mohou být tyto svazky naopak opomíjeny, či působí pouze jako podpůrné platformy (MMR ČR, 2013). V zájmovém území působí Svazek lipenských obcí, Turistický spolek Lipenska, region Centrální Šumava, Mikroregion Šumava – západ a Svaz šumavských obcí.

Obce disponují vlastními administrativními strukturami a finančními prostředky, které mohou aktivně využít pro další rozvoj. Malé obce se často sdružují s geograficky blízkými obcemi a snáží tak překonávat deficity finanční, administrativní a informační. Rozvoj pak bývá nejčastěji koordinován společnými rozhodovacími orgány a realizace probíhá dle plánu rozvoje svazku obcí či mikroregionu. (MMR ČR, 2013, Rumpel 2003)

Starosta je klíčovým aktérem dalšího rozvoje obce a jedním z dominantních aktérů v lokálním rozvoji (často společně s místním zastupitelstvem). Starostové mají nejen přehled o vnitřním potenciálu rozvoje v obci, ale aktivně se podílejí na jeho identifikaci a využití (Perlín, 1999, 2000, Chromý, Jančák, Marada, Havlíček, 2011). Starosta dále zpravidla rozhoduje o fungování místní samosprávy, o způsobu hospodaření obce a o celkovém směřování rozvoje (Bernard, 2011).

4.3 Pracovní a ekonomické přínosy cestovního ruchu

Od 90. let minulého století se cestovní ruch v Česku stal jedním z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví a generuje pracovní příležitosti zejména v odvětví služeb. V Česku cestovní ruch přímo zaměstnává přibližně 240 tisíc ekonomicky aktivních osob, přičemž podíl cestovního ruchu na zaměstnanosti se v posledních letech pohyboval okolo 4,5 %. S dalšími nepřímo souvisejícími službami ve veřejném i soukromém sektoru se toto odvětví podílí téměř desetinou na celkové zaměstnanosti, z čehož polovinu tvoří zaměstnanci ubytovacích, stravovacích a pohostinských zařízení. Bilance příjmů a výdajů v cestovním ruchu byla od počátku 90. let v České republice trvale kladná. Finanční přínosy a další pozitivní efekty plynoucí z cestovního ruchu jsou však v jednotlivých regionech značně diferencovány (Ženka, Slach, 2018).

Ekonomické přínosy CR jsou dále zjizitelné z daňových příjmů, které mohou mít podobu přímých daní (poplatky) a daně z příjmů fyzických a právnických osob podnikajících v cestovním ruchu. U nepřímých daní se jedná o výši daně z přidané hodnoty. (Studnička, 2014). Ve vztahu k CR mají v obcích význam především městské poplatky (poplatek z ubytovací kapacity, poplatek lázeňský a rekreační, poplatek ze vstupného, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek za zhodnocení stavebního pozemku, poplatek za povolení k vjezdu do vybraných částí měst a poplatek související s komunálními odpady). V České republice jsou místní poplatky upraveny zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů (Jahnová, 2020, Studnička, 2014).

4.4 Multiplikační efekty cestovního ruchu

Multiplikační efekty mohou mít přímé a nepřímé vlivy. CR má přímý vliv na ubytovací zařízení, turistická informační centra, stravovací zařízení, doplňkové služby, služby cestovních kanceláří a agentur, dopravní služby, služby půjčoven, maloobchodů a kulturních, sportovních a rekreačních zařízení. Nepřímo pak cestovní ruch ovlivňuje stavební aktivity, modernizaci dopravní infrastruktury, výrobu sportovních potřeb, dopravních prostředků a speciálních dopravních prostředků (např. vleky a lanovky), kulturu, šetrné formy turismu, agroturistiku a další. Všechny tyto efekty vytváří nové pracovní příležitosti a jsou jedním z faktorů, které zajišťují finanční zdroje a úspěšný lokální rozvoj ve venkovských, periferních či strukturálně postižených regionech (Havrlant, 2007, Denicolai, 2010).

5. Pandemie Covid-19

5.1 Počátek a šíření pandemie

Pandemie virové choroby covid-19 je přetrvávající pandemie způsobená těžkým akutním respiračním syndromem koronaviru SARS-CoV-2. Virus byl poprvé identifikován v prosinci roku 2019 v čínském Wu-chanu, nejlidnatějším městě ve střední Číně (COVID-19 Dashboard, 2021). Zde byly první případy oficiálně hlášeny 31. 12. 2019. Počáteční ohnisko ve Wu-chanu se rychle začalo šířit z lokální úrovně do dalších částí Číny a případy onemocnění byly brzy odhaleny také v několika dalších zemích, nejprve v Asii a Austrálii, postupně se onemocnění rozšířilo i do Evropy, kterou dne 13. března 2020 Světová zdravotnická organizace (WHO) označila za hlavní epicentrum nákazy. Následně se onemocnění šířilo také do Afriky a Ameriky. Světová zdravotnická organizace vyhlásila propuknutí globálního stavu zdravotní nouze v lednu 2020 a v březnu 2020 prohlásila šíření koronaviru za pandemii (hromadný výskyt infekčního onemocnění velkého rozsahu zasahující více kontinentů) (Národní zdravotnický informační portál NZIP, 2022).

Ke konci roku 2022 bylo v 201 zemích potvrzeno více než 646 milionů případů, z toho 6,64 milionů úmrtí, připisovaných covidu-19. Ke stejnému měsíci bylo použito celkem 13,02 miliard očkovacích dávek (COVID-19 Dashboard, 2022, Worldometer, 2022).

5.2 Restriktivní opatření na území České republiky 2020-2022

Rok 2020

Vlády jednotlivých zemí během pandemie činily restriktivní opatření za účelem zpomalení šíření nemoci. Poté, co se v Číně začaly šířit první případy onemocnění, promluvil poprvé o novém viru v lednu 2020 v rámci schůze Poslanecké sněmovny ČR tehdejší ministr zdravotnictví Adam Vojtěch, přičemž dodal, že zatím nejsou o viru a způsobu jeho šíření bližší informace (Svobodník, 2021). V návaznosti na tuto událost vydává 3.2. 2020 Ministerstvo zdravotnictví první oficiální ochranné opatření, kterým byl zákaz letů z Číny, a to všem leteckým dopravcům provozujícím přímé mezinárodní lety s cestujícími na palubě letadla z Čínské lidové republiky na všechna mezinárodní letiště na území ČR (MZCR ČR, 2020).

Do ČR se pandemie dostala druhotně přes jiné zasažené státy, přičemž zasaženo bylo celé území České republiky a jako prvotní hlavní zdroj infekce byla uváděna severní Itálie, kam mnozí Češi jezdili lyžovat. První případ onemocnění v České republice byl evidován 1. března 2020 (Národní zdravotnický informační portál NZIP, 2022). V tento den na mimořádné tiskové konferenci oznámil ministr zdravotnictví Adam Vojtěch první tři případy nakažení nemocí COVID-19 v České republice. V návaznosti na tuto událost následoval v březnu 2020 řetězec prvních mimořádných opatření - zákaz letů z Itálie, zákaz vývozu všech respirátorů třídy FFP3 a desinfekčních přípravků mimo ČR, nahlášení konání akcí nad 5000 osob, karanténní opatření pro občany ČR po návratu z Italské republiky, nařízení karantény pro osoby blízké, zákaz návštěv ve zdravotnických zařízeních, zákaz konání akcí nad 100 osob od 18 hodin a s účinností od 11. 3. 2020 vchází v platnost také mimořádné opatření uzavření základních, středních a vysokých škol (MZCR ČR, 2020).

Dne 16. března 2020 se uzdravili první tři nakažení pacienti, o několik dní později však úřady oznámily první úmrtí českého pacienta s nemocí covid-19, což zapříčinilo na jaře 2020 další sérii restriktivní opatření. Mezi omezení ovlivňující cestovní ruch a volný pohyb obyvatel tak patřilo především omezení maloobchodního prodeje, vyčlenění prodejní doby pro seniory, nošení ochranných prostředků dýchacích cest, omezeními překročení státní hranice a vláda také v měsíci březnu přistoupila k zavření hotelů, penzionů a dalších ubytovacích zařízení. K jejich znovuotevření došlo na konci května 2020 (MZCR ČR, 2020).

V prvním kvartálu roku 2020 vzešel mimo jiné v platnost zákon Lex voucher, který měl přispět ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru na odvětví cestovního ruchu. Týkal se zájezdů s termínem zahájení mezi 20. únorem a 31. srpnem 2020, kdy cestovní kancelář může využít ochrannou dobu a odložit tak vrácení plateb uhrazených klientem za zájezd v důsledku odstoupení od smlouvy o zájezdu podle § 2535 nebo § 2536 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku (MMR ČR, 2020, Svobodník, 2021)

Rychlý nástup epidemie byl poznamenán kritickým nedostatkem ochranných pomůcek a iniciativami v jejich výrobě. První vlna pandemie vyvrcholila v Česku kolem 12. dubna 2020. Poté začal počet uzdravených převažovat nad počtem nově nakažených a klesal také počet hospitalizovaných. Počet pozitivních osob s testem na covid-19 se v průběhu května a června 2020 ustálil na 2 000–2 500 osobách (Idnes, 2020).

Druhý kvartál roku 2020 a letní měsíce se díky příznivé epidemiologické situaci nesly ve znamení rozvolňování opatření, jejichž série započala od května 2020. Byly otevřeny provozovny v nákupních centrech (s výjimkou provozoven stravovacích služeb), muzea, galerie, zámky, hrady a dne 17. května 2020 byl po dlouhých 67 dnech ukončen nouzový stav, avšak stále platila různá opatření, včetně opatření na hranicích, kdy cizinci měli v zemi zakázaný volný pohyb a cestovat mohli pouze do zaměstnání, nebo v nezbytně nutných případech. Následovalo otevření restaurací, kaváren a začátek června přinesl další uvolňování opatření zahrnující zvýšení počtu účastníků kulturních, sportovních a dalších akcí na nejvýše 500 osob ve stejný čas. V pondělí 22. června došlo k navýšení počtu účastníků hromadných akcí na 5000 (Vláda ČR, 2020, Svobodník, 2021).

Rozvolnění v letních měsících zapříčinilo nárůst nových případů nákazy. Dne 17.9. na tiskové konferenci tehdejší ministr zdravotnictví Adam Vojtěch uvedl, že epidemiologická situace není příznivá, tudíž nastanou nová opatření. Na konci měsíce září následovalo opět vyhlášení nouzového stavu.

V říjnu vchází v platnost omezení provozu služeb včetně uzavření divadel, kin, sportovních komplexů, posiloven, fitness center a bazénů. Dochází také k uzavření služeb stravovacích a ubytovacích, s výjimkou ubytování osob za účelem výkonu povolání, podnikatelské nebo jiné obdobné činnosti, osob, kterým byla nařízena pracovní povinnost podle krizového zákona, cizinců do doby opuštění území ČR a cizinců s pracovním povolením na území ČR. Dále osob, kterým byla nařízena izolace nebo karanténa, osob, jejichž ubytování bylo sjednáno státem, územním samosprávným celkem nebo jimi zřízenými nebo založenými subjekty za účelem uvolnění kapacit poskytovatelů zdravotních služeb nebo poskytovatelů sociálních služeb a osob za účelem dokončení ubytování zahájeného před účinností tohoto usnesení vlády. (MZCR ČR, 2020). Tato omezení a zákaz rekreačních pobytů výrazně snížil poptávku, čímž mnozí ubytovatelé museli svá zařízení zavřít podobně jako tomu bylo na jaře (Idnes, 2020). Dochází také k ochraně státní hranice a zákazu volného pohybu osob (MZCR ČR, 2020).

Na podzim 2020 vláda prodloužila nouzový stav a s ním i všechna dosud platná krizová opatření (MZCR ČR, 2020). Ministerstvo zdravotnictví od 16. listopadu začalo zveřejňovat na svém webu nové rizikové skóre s názvem Protiepidemický systém (PES). Tento systém měl sloužit i pro zpřehlednění daných opatření a případných rozvolnění. Nejvyšší stupeň byl číslo 5. V den vydání zmíněného systému jsme se pohybovali ve stupni 4. Na konci měsíce

listopadu vláda rozhodla, že Česká republika ve čtvrtek 3. prosince přejde do třetího stupně systému PES, což by například umožňovalo uskutečnění vánočních trhů. V průběhu měsíce prosince se však situace zhoršila a dostala se až k nejvyššímu, pátému stupni. Od 27. prosince platila zpřísnění například v podobě omezení shromažďování, znovu uzavření provozoven služeb a lyžařských středisek (Svobodník, 2021). Poslední kvartál roku ve vyznačoval celosvětovým vývojem vakcín na různých bázích a jejich testováním, přičemž do České republiky dorazily první dodávky vakcíny proti koronaviru na přelomu roku 2020 a 2021.

Rok 2021

Rok 2021 započal prodloužením platnosti krizových opatření. Dne 5.1. Ministerstvo zdravotnictví představilo nový centrální rezervační systém pro očkování proti covid-19. Systém vychází ze zkušeností z plošného antigenního testování, jehož cílem je nabídnout zájemcům rezervaci termínů očkování. Centrální rezervační systém očkování spustilo Ministerstvo zdravotnictví 15. ledna 2021 (MZCR ČR, 2021).

Nouzový stav byl prodloužen i v měsíci únoru. V oblasti maloobchodu a služeb vláda řešila především problém s obcházením zákazu poskytování ubytovacích služeb zneužíváním výjimky možnosti ubytování v případě služebních cest. Ministři proto rozhodli, že bude možné takové ubytování poskytnout pouze osobám, které se prokáží dokladem od zaměstnavatele nebo objednatele služeb o účelu služební cesty. Provozovatelé ubytovacích zařízení byli povinni tato potvrzení vyžadovat a uchovávat ke kontrole. Zpřísnily se také pravidla pro provoz lanovek a vleků na provoz pouze pro zajištění zásobování, nebo pro potřeby složek Integrovaného záchranného systému včetně Horské služby. Vláda také v únoru 2021 rozhodla omezit pohyb ve třech nejhůře zasažených okresech ČR (Cheb, Sokolov a Trutnov). Zákon o mimořádných opatřeních při epidemii covid-19 nově umožňuje Ministerstvu zdravotnictví vydávat některá opatření i bez nutnosti nouzového stavu (MZCR ČR, 2021).

Od března započalo povinné testování ve firmách. Z důvodu stále stoupajícího počtu nemocných rozhodla Vláda ČR také o dalším restriktivním opatření, s účinností od 1. do 21. března uzavření všech okresů v rámci České republiky (Ministerstvo vnitra, 2021). V dubnu 2021 skončil vyhlášený nouzový stav a do škol se mohli vrátit první studenti.

V jarních měsících dochází k dalšímu rozvolňování a zmírnění opatření, epidemie v České republice zpomaluje, přičemž velký podíl na zlepšující se situaci má očkování. Na základě dostupných dat z Evropského střediska pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) aktualizuje pravidelně Ministerstvo zdravotnictví seznam zemí podle míry rizika nákazy. Tzv. „cestovatelský semafor“ rozděluje Svět na země s nízkým, středním a vysokým rizikem nákazy, přičemž v případě zhoršující se epidemické situace v mimoevropských zemích může u vybraných států dojít ke změně podmínek pro návrat do České republiky (CzechTourism, 2021).

V letních měsících dochází k umožnění očkování bez předchozí registrace. Od 1. července funguje v rámci EU při cestování výhradně Digitální covid certifikát EU o očkování. Pro české občany slouží aplikace Tečka, kde mohou mít lidé certifikát o očkování, testu či prodělaném onemocnění uložený a budou ho předkládat při kontrolách během cestování. S ohledem na vývoj pandemie ve světě a šíření nových mutací koronaviru jsou pravidla pro vstup do České republiky upravena formou průběžně aktualizovaných Ochranných opatření Ministerstva zdravotnictví ČR. Od 9. 7. 2021 platí nově povinnost pro osoby přijíždějící ze všech zemí (vč. zelené kategorie) předložit vyplněný příjezdový formulář a zároveň podstoupit antigenní či RT-PCR test (CzechTourism, 2021).

Z důvodu špatné epidemické situace a výskytu nových mutací v podzimních měsících schválila vláda nouzový stav na dobu 30 dní s trváním od 26. listopadu do 25. prosince 2021. Tento nouzový stav zahrnoval uzavření restaurací, barů a klubů v nočních hodinách, omezení diváků na sportovních a kulturních a akcích, omezení počtu osob na společenských akcích a také zákaz konání adventních a vánočních trhů (MZCR ČR, 2021).

Rok 2022

V reakci na zrychlující se tempo šíření varianty omikron započal rok 2022 protiepidemickými opatřeními, která měla za cíl minimalizovat riziko přenosu koronaviru v populaci. Opatření zahrnovala povinné testování ve firmách 2x v týdnu a od 1. ledna začaly očkovací certifikáty platit pouze na dobu 9 měsíců, přičemž jejich platnost na neomezenou dobu prodlouží až posilovací dávka očkovací látky (MZCR ČR, 2022).

S účinností od 15. února Ministerstvo zdravotnictví zohledňuje doporučení Rady EU a vchází v platnost nové opatření, které zjednodušuje podmínky pro návrat do ČR. Nově se přestává využívat tzv. semafor, který zůstává relevantní pouze pro vstup cizinců a osoby plně očkované a osoby s prodělaným onemocněním v posledních 180 dnech mohou nově do ČR vstoupit bez omezení. Na konci února 2022 končí také testování ve školách a firmách. Vzhledem ke zlepšující se epidemiologické situaci se v měsíci dubnu ruší všechna ochranná opatření omezující vstup do České republiky nad rámec standardních pravidel, čímž je vstup do ČR všem bez omezení s pravidly stejnými jako před epidemiologickou situací. Od téhož měsíce končí také povinnost nosit respirátory ve veřejné dopravě. Ke dni 28.4. vláda schvaluje návrh ministra zdravotnictví na ukončení stavu pandemické pohotovosti. Přes letní měsíce je situace stabilizovaná a Ministerstvo zdravotnictví označuje šíření nákazy v České republice za mírné bez nárůstu počtu těžkých případů (MZCR ČR, 2022).

Vzhledem k zásadnímu zlepšení epidemické situace byla již většina celostátně platných mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví zrušena. V platnosti zůstávají dílčí opatření pro segment zdravotnictví a sociální péče (Vláda ČR, 2022).

K prosinci 2022 bylo celkem v České republice testováno 22,02 milionů osob, nakaženo bylo 4,57 milionů osob (včetně reinfekcí), zotavilo se 4,52 milionů, zemřelo 42,01 tisíc. Ke stejnému datu bylo plně naočkováno 6,48 milionů a částečně naočkováno 495,7 tisíc osob (COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR, 2022, Covid očkování, 2022).

5.3 Vliv pandemie na cestovní ruch

Reakce na pandemii vyústila v globální sociální a ekonomické narušení, včetně největší globální recese od Velké hospodářské krize. Pandemie vedla k restriktivním opatřením napříč všemi hospodářskými sektory, ovlivnila zdravotnictví, mobilitu obyvatelstva a vedla také ke zrušení řady událostí a uzavření mnoha institucí (The Great Lockdown, 2020).

Pandemie covidu-19, respektive opatření reagující na vzniklou situaci, výrazně zbrzdila také do té doby rostoucí odvětví cestovního ruchu. Vládní opatření omezila pohyb osob především v mezistátním měřítku, v době zhoršující se epidemické situace ale také v rámci menších územních jednotek. Jednalo se především o pohyb ve volném čase, tedy právě o cestovní ruch a rekreaci. Tím byli zasaženi jak potenciální účastníci cestovního ruchu, tak poskytovatelé služeb – ubytovacích, stravovacích, dopravních i další turistické infrastruktury (Fialová, Novotná, 2021). To se odráží v ekonomickém propadu nejen provozovatelů služeb, ale vlivem multiplikačního efektu také v ekonomickém propadu dalších aktérů s cestovním ruchem souvisejících.

Mnoho leteckých společností se hned zpočátku pandemie dostalo do finančních potíží. Zákaz pořádání kulturních a sportovních akcí či omezení účasti na nich potvrdilo, že právě hromadné formy turismu byly pandemií postiženy nejvíce (Nekolný, Krajňák, 2021).

Na základě dat uváděných UNWTO má cestovní ruch pozici nejen jednoho z nejrozsáhlejších odvětví s významným ekonomickým dopadem, ale jeho velkým a nezanedbatelným přínosem je také obrovské množství pracovních míst, které toto odvětví poskytuje. Ovšem ztráty ubytovacího a pohostinského sektoru během pandemie poukazují na zásadní problém růstu nezaměstnanosti v celém odvětví (Nekolný, Krajňák, 2021, Gössling a kol. 2021). Asociace hotelů a restaurací ČR považovala za daných vládních nařízení a podmínek téměř nemožné pokrýt náklady s otevřením a udržením provozu turistické a pohostinské infrastruktury a další náklady s tím spojené. Zvláště v době, kdy navíc náklady rostly minimálně o náklady spojené se zajištěním zvýšené sanitace a dalších opatření k zajištění bezpečného provozu. Mnohé provozovny tak musely být uzavřeny. Na základě zaměstnaných v národním hospodářství na úrovni NUTS1 (Česká republika) a na základě odvětví činnosti „ubytování, stravování a pohostinství“, činil počet zaměstnaných v tomto odvětví v roce 2019 194 700 osob. K roku 2020 poklesl tento počet na 173 800 osob a v roce 2021 se počet zaměstnaných v tomto odvětví snížil na 150 900 osob (ČSÚ, 1993–2021).

Navzdory mnoha nepříznivým okolnostem však pandemická situace přináší také pozitivní vlivy a příležitosti. Cestovní ruch a zejména tzv. „overturismus“ (přetížení určité turistické destinace) způsobuje škody na životním prostředí (včetně změny klimatu, znečištění a vyčerpání zdrojů), které již byly více než neudržitelné, jelikož právě rekreační aktivity představují výrazný typ tlaku na krajinu (Hall, Seyfi, 2020, Schneeberger, 2007, (Shaw, Williams, 1994). Celosvětové omezení mobility dokazatelně snížilo emise, znečišťující látky a skleníkové plyny (The Great Lockdown, 2020). Nicméně, i když dopady na kvalitu ovzduší byly značné, skutečný dlouhodobý dopad je potenciálně zanedbatelný. Forster, Hall a Seyfi i Goffman, 2020 se shodují, že tato pandemie může představovat začátek přechodu na udržitelnou spotřebu a nabízí příležitosti obnovit a přetvořit cestovní ruch udržitelnějším způsobem (Forster et al., 2020, Hall, Seyfi 2020, Goffman, 2020).

Krizové období někteří podnikatelé pojali jako příležitost k růstu a rozhodli se během krize investovat do rekonstrukce hotelů, digitalizace, či nových forem komunikace, jež jsou důležitým pilířem růstu. Tento přístup uplatňovali především větší společnosti a celostátní hotelové řetězce (např. hotelová značka OREA Hotels & Resorts, na Šumavě se jedná o OREA Resort Horizont). S tímto přístupem k pandemii souvisela také strategie udržet co možná největší počet zaměstnanců. Po znovuotevření se tak podniky mohly okamžitě vrátit do původního provozu. Rekonstrukce a udržení zaměstnanců si ale žádaly velké investice, které se však často vyplatily a dříve přehlížené lokality tak dnes lákají podstatně více hostů (CzechCrunch, 2022).

Omezení nahrávala také tuzemskému trhu, což bylo částečně zapříčiněno vládními opatřeními. Přispěly k nim však i související změny ve spotřebitelském chování a rozhodovacích procesech návštěvníků (Seyfi a kol. 2021, Fialová, Novotná, 2021). Koronavirová pandemie způsobila úbytek návštěvníků v městských centrech a zapříčinila pokles především městského cestovního ruchu. Na druhé straně pandemie nasměrovala účastníky cestovního ruchu do přírodních, či venkovských destinací. To umožnilo rozvoj alternativních forem cestovního ruchu, které motivovaly k cestování po vlastní zemi (Ioannides, Gyimóthy 2020). Pandemická situace motivovala Čechy k tomu, aby strávili dovolenou v tuzemsku. Podle průzkumu CzechTourism v roce 2021 se 76 % českých návštěvníků v létě 2021 plánovalo věnovat zejména pěší turistice, cykloturistice či rekreaci u vody. Domácí turisté tak směřovali do tradičních turistických lokalit, které disponují unikátním přírodním potenciálem a rekreačně využitelnými plochami (Fialová, Novotná, 2021, Vystoupil a kol. 2007). Příjezdový cestovní ruch tvořený zahraničními návštěvníky

činil v období pandemie 36 %, zbývajících 64 % finančních prostředků generovali tuzemští návštěvníci prostřednictvím domácího cestovního ruchu.

V době vnitrostátní uzavírky (např. zákaz cestování mezi okresy) však zaznamenal výrazný propad i domácí turismus, jak ukazují data z období první vlny pandemie a na přelomu roku 2020 a 2021. Lépe na tom byly přirozeně venkovní areály, které mohly být otevřeny delší dobu a v nichž nehrozilo takové riziko nákazy. Ačkoliv i ty měly meziročně méně hostů, propady byly méně dramatické (Nekolný, Krajňák, 2021). Do budoucna jsou predikce takové, že návštěvníci budou více upřednostňovat aktivity v přírodě, renesanci zažije chataření a chalupaření či pronájmy rekreačních apartmánů a destinační managementy se zaměří na efektivní využití nástrojů pro další podporu domácího cestovního ruchu (Novotná, M. et al, 2021, Fialová, Novotná, 2021).

5.4 Opatření na podporu ekonomiky ze strany vlády České republiky

Rozvojové nástroje politiky můžeme v obecné rovině označit jako způsoby k podpoře určité činnosti. Zahrnuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů – ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů. Můžeme rozlišit jejich následující strukturu:

Nástroje nefinanční

- administrativní nástroje (zejména legislativa)
- institucionální nástroje (strategické plánování, řízení rozvoje)
- věcné a jiné nefinanční nástroje

Nástroje finanční

- neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry)
- kapitálové podílňictví
- daňová zvýhodnění
- rozpočtová zvýhodnění (dotace) (Galvasová, Binek, Szczyrba a kol., 2008)

S ohledem na pandemii Covid-19 a s ní spojená mimořádná opatření Ministerstva zdravotnictví, přistoupila vláda k fázi podpory těch sektorů ekonomiky, podnikatelů a živnostníků i zaměstnanců, kteří byli postiženi důsledky pandemie koronaviru (Vláda České republiky, 2021)

5.4.1 Podpora udržení zaměstnanosti

Program Antivirus

Jedná se o program ochrany zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí, který má za cíl pomoci firmám ochránit pracovní místa. Stát prostřednictvím Úřadu práce ČR kompenzoval firmám vyplacené prostředky. Toto opatření pomohlo zaměstnavatelům lépe zvládnout pandemickou situaci a nemuseli tak propouštět své zaměstnance (MPSV ČR, 2021). Nejzazším datem, kdy bylo možné uzavřít dohodu o poskytnutí příspěvku z programu Antivirus mezi Úřadem práce České republiky a zaměstnavatelem, byl 28. únor 2022 (Vláda České republiky, 2021).

Antivirus A

Jedná se o kompenzaci nákladů zaměstnavatelům, jejichž zaměstnancům byla nařízena karanténa nebo izolace. Výše příspěvku je stanovena na 80 % uznatelných nákladů, které tvoří náhrada mzdy vyplacená zaměstnanci a odpovídající výše zákonných odvodů. Maximální částka příspěvku na jednoho zaměstnance činí 39 000 Kč za měsíc, přičemž příspěvek je poskytován jen na ty zaměstnance, jejichž pracovní poměr ke dni podání měsíčního vyúčtování vyplacených náhrad mezd trvá alespoň tři měsíce. V případě karantény pobírá zaměstnanec náhradu mzdy 60 % redukovaného výdělku. Doba uznatelnosti výdajů programu byla prodloužena do 28. února 2021 (Vláda České republiky, 2021).

Antivirus B

Tento program kompenzuje zaměstnavatelům náklady na zaměstnance, kteří se v důsledku dopadů pandemie ocitli v režimu překážky v práci na straně zaměstnavatele. Zaměstnavatelé mají v rámci programu možnost požádat o příspěvek ve výši 60 % vyplacené náhrady mzdy, včetně pojistného, přičemž maximální částka činí 29 000 Kč měsíčně na jednoho zaměstnance. Doba uznatelnosti výdajů programu byla dodatečně vládou stanovena od 1. listopadu 2021 do 31. prosince 2021 (Vláda České republiky, 2021).

5.4.2 Plošná podpora podnikatelů

Dotační program Covid 2021

Jedná se o výzvu Ministerstva průmyslu a obchodu č. 2. Nárok na podporu měli podnikatelé a firmy, které prokázaly, že jim v tzv. rozhodném období poklesl obrat nejméně o 30 %. Rozhodným obdobím byly měsíce listopad a prosinec 2021. Výše podpory bude vypočítána jako součin 300 Kč krát počet zaměstnanců v pracovním poměru vyjádřený jako ekvivalent plných pracovních úvazků krát počet dní v rámci rozhodného období (MPO ČR, 2021, Vláda České republiky, 2021).

Dotační program Covid – Nepokryté náklady

Jedná se o výzvu Ministerstva průmyslu a obchodu č. 3. Nárok na podporu měli podnikatelé a firmy, které prokázaly, že jim v tzv. rozhodném období poklesly tržby nejméně o 30 % oproti stejnému období roku 2019 a že v dané době byly ve ztrátě. Podpora činí 40 % nepokrytých nákladů s limitem 20 milionů korun na žadatele. Rozhodným obdobím byl listopad a prosinec 2021. Oba dotační programy není možné vzájemně kombinovat a nebude možný ani jejich souběh s kompenzačním bonusem (MPO ČR, 2021, Vláda České republiky, 2021).

Kompenzační bonus

Kompenzační bonus 2022 v gesci Ministerstva financí se týká osob samostatně výdělečně činných, společníků malých společností s ručením omezeným a také lidí pracujících na dohodu o provedení práce, nebo dohodu o pracovní činnosti, které pracují pro osoby s činností významně dotčenou epidemií koronaviru. Nárok na kompenzační bonus vzniká v případě, kdy byl v rozhodném období zaznamenán pokles tržeb alespoň o 30 %. Na podávání žádosti byla dvě bonusová období, obě do 31. 12. 2021. Srovnávacím obdobím jsou poté libovolné tři po sobě jdoucí kalendářní měsíce v rozhodném období 2021. Sezónní podnikatelé, kteří přes léto svou činnost provozovat nemohli, měli jako srovnávací období poslední zimní období před vypuknutím pandemie. Maximální výše kompenzačního bonusu činí 1 000 Kč za kalendářní den, v případě osob činných na základě DPP a DPČ se jednalo o částku 500 Kč na den. Zachována byla možnost souběhu čerpání s programem Antivirus (Ministerstvo financí, 2022, Vláda České republiky, 2021).

Odložení povinnosti elektronické evidence tržeb

Nadále platí zákon, kterým došlo k odložení spuštění třetí a čtvrté vlny elektronické evidence tržeb a přerušení povinnosti EET využívat u již spuštěných dvou vln podnikatelů. Po novele tohoto zákona je povinnost používat EET u všech čtyř vln odložena do 1. ledna 2023. Za neevidování tržeb tedy v současnosti nehrozí žádné sankce (Vláda České republiky, 2021).

5.4.3 Další podpora a úlevy pro firmy a občany

Daňové úlevy

Plošné prominutí DPH u diagnostických zdravotnických prostředků pro testování na onemocnění covid-19 a očkovacích látek do 31. prosince 2022 (Vláda ČR, 2021).

Mimořádná finanční pomoc MOP Covid-19

Lidé, kteří se prokazatelně ocitli kvůli koronaviru ve finanční nouzi, mohli požádat o jednorázovou dávku mimořádné okamžité pomoci. Týká se i rodičů dětí do 10 let, kteří kvůli uzavření škol a školských zařízení nebo v důsledku karantény zůstali doma na tzv. ošetřovném. Pro účely dávky se posuzuje mimo jiné příjem všech osob ve společné domácnosti (Vláda České republiky, 2021).

Krizové ošetřovné

Zaměstnanci, kteří museli zůstat doma se svými dětmi z důvodu nařízených karanténních opatření (uzavření školského zařízení, karanténa ve třídě, případně karanténa dítěte) měli nárok na zvýšené ošetřovné ve výši 80 procent redukovaného denního vyměřovacího základu, nejméně 400 Kč denně (Vláda České republiky, 2021).

Příspěvek zaměstnanci při nařízené karanténě

Vláda rozhodla také o opětovném zavedení mimořádného příspěvku zaměstnanci při nařízené karanténě. Zaměstnanci, kterému vznikl z důvodu nařízené karantény nárok na náhradu příjmu, příslušel za každý kalendářní den příspěvek ve výši 370 Kč, nejdéle však po dobu prvních 14 kalendářních dnů trvání nařízené karantény. Pokud součet příspěvku a náhrady příjmu přesáhne 90 % průměrného výdělku zaměstnance, příspěvek se sníží. Náklady na vyplacení mimořádného příspěvku si zaměstnavatel odečetl z pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Příspěvek byl vyplácen do 28. února 2022 (Vláda České republiky, 2021).

6. Šumava

6.1 Vymezení dle turistických regionů

Z hlediska potenciálu krajiny pro cestovní ruch jsou regiony cestovního ruchu vymezeny jako relativně homogenní území. V praxi se lze často setkat s vymezením regionů cestovního ruchu tak, aby respektovaly hranice nižších (obcí) i vyšších administrativních regionů (okresy, kraje). Tento přístup je uplatňován především s ohledem na dostupnost statistických údajů vázaných právě na administrativní jednotky. Regiony cestovního ruchu lze chápat také jako oblasti s uspořádáním turistických vazeb a aktivit, které odpovídají socioekonomickému heterogennímu regionu (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008). Tento teritoriální útvar funguje na základě nodality (uzlový region). Příkladem mohou být velká města a jejich rekreační zázemí, nebo středisko zimních sportů se svým infrastrukturním zázemím. Heterogenní regiony cestovního ruchu jsou na rozdíl od homogenních zřetelněji ohraničené vzhledem ke svému okolí (Galvasová, Binek, Szczyrba a kol., 2008).

Proces, který k rozlišení území a jemu prostorovému uspořádání vede, nazýváme regionalizace (rajonizace) cestovního ruchu. V dosavadní praxi bylo uplatňováno vícero přístupů k rajonizaci ČR, z nichž nejmladším a v současné době také nejvyužívanějším k regionalizaci území z pohledu CR, je přístup marketingový (Vystoupil a kol. 2007, Fňukal, Ptáček, 2005). Ten vychází z pragmatické potřeby co nejúčelnější propagace turistické nabídky území na jedné straně a z požadavku přípravy konkurenceschopných turistických produktů lokálními a regionálními aktéry na straně druhé. Poprvé byl tento přístup uplatněn při turistické regionalizaci území ČR v letech 1998 až 1999 a byl iniciován ČCCR.

Aktuálně je na území ČR vymezeno 17 turistických regionů (viz obr. č. 2). Jejich hlavní význam spočívá v množství ucelené prezentace země, která nabízí souhrn turistických produktů reprezentovaných jednotlivými turistickými regiony. Mají sloužit nejen prezentaci Česka v zahraničí, ale mají také podporovat domácí cestovní ruch. Turistické regiony často přímo nekorespondují s územněsprávním členěním státu a jsou mnohdy začleněny v Programech rozvoje cestovního ruchu krajů a regionů (Upraveno dle Galvasová, Binek, Szczyrba a kol., 2008). Šumava v této regionalizaci turistických regionů tvoří jeden kompaktní celek. Vnitřně se pak mohou turistické regiony dělit podrobněji na menší územní, tzv. turistické oblasti, kterých je na českém území aktuálně vymezeno celkem 40 a slouží především pro domácí cestovní ruch. V jejich rámci fungují tzv. turistické lokality (Upraveno dle Galvasová, Binek, Szczyrba a kol., 2008).

Obr. č. 2 – Turistické regiony České republiky

Zdroj: CzechTourism

6.2 Fyzicko-geografické a administrativní vymezení Šumavy

Geomorfologický celek Šumava se rozprostírá na pomezí tří států – České republiky, Německa (zde se nazývá Bayerischer Wald) a Rakouska (Mühlviertel) (Demek, 1987). Jedná se tedy o významné pohoří nejen z geomorfologického hlediska, ale také z pohledu historického, kdy ve druhé polovině dvacátého století na toto území dosedla hermeticky nepropustná železná opona, rozdělující fyzicky nejen území, ale z politického hlediska také dva světy (Čihař, 2002).

Na české straně Šumava zaujímá 1671 km² a jejím nejvyšším vrcholem je Plechý (1378 m). Na Severozápadě na Šumavu navazuje Český les, východně hraničí s Novohradskými horami. Dle geomorfologického členění se Šumava řadí do geomorfologické provincie Česká Vysočina, dále do Šumavské provincie a oblasti Šumavská hornatina. (Demek, 1987). Vnitřně můžeme šumavský trupový masiv podrobněji rozdělit do několika podcelků. Jsou jimi Šumavské pláně, hornatiny Železnorudská, Trojmezenská, Boubínská a Želnavská (Čihař, 2002). Zvláštní zeměpisnou jednotku pak tvoří středně zalesněná, 40 km dlouhá Vltavická brázda s rovinným akumulacním povrchem údolních niv s rašeliništi a s přilehlým ploše pahorkatinným erozně denudačním povrchem (Demek, Mackovčín, 2006).

Současnou výšku nabrala Šumava v důsledku tlaků, způsobených třetihorní fází alpínského vrásnění, její současnou podobu pak dokreslily intenzivní geomorfologické procesy ve starších čtvrtohorách. V časech největšího zalednění se zde vyskytovalo několik menších ledovců, zpravidla karových, nebo svahových. Ty po sobě zanechaly řady morén, skalních stěn, srázů, kamenných moří, skalních hradeb, či obří hrnce.

Šumava je mimořádně důležitou pramennou oblastí, jelikož její hřebeny tvoří hlavní evropské rozvodí mezi Černým a Severním mořem. Místní vodstvo napájí řeku Vltavu. Důležitou součástí zdejší krajiny jsou přirozeně vzniklá jezera, přičemž v české části hor se jezer dochovalo 5 – Černé, Čertovo, Prášílské, Plešné a jezero Laka. Každé z nich je pozůstatkem po staročtvrtohorním ledovci. K šumavskému vodopisu patří také četná umělá vodní díla. Nejčastěji se jedná o staré a zpravidla již nefunkční nádrže na plavení dřeva, plavební kanály (např. Schwarzenberský), náhony, či díla, jako je nejrozlehlejší údolní nádrž v České republice Lipno. Samostatnou hydrologickou kapitolu pak tvoří šumavská rašeliniště, která dnes patří k tomu nejcennějšimu, co může zdejší krajina poskytnout a ve většině případů jsou pod přísnou národní i mezinárodní ochranou (Čihař, 2002).

Oblast Šumavy leží na pomezí oceánského a kontinentálního vlivu, čemuž se přizpůsobila také fauna a flora. V nižších šumavských polohách dosahuje průměrná roční teplota zhruba 6,5°C, v okolí vrcholů a na hraničním hřebeni je to pouhých 3,5°C. Zvláštní jevy lze sledovat v oblasti Kvildy a březnické oblasti, kde teploty sestupují až k -40°C. Srážkové úhrny Šumavy patří dlouhodobě k nejvyšším v rámci České republiky. Výrazně vyšší úhrny srážek lze pozorovat především na návětrné západní až severozápadní straně Šumavy v porovnání s její jihovýchodní částí. Nejvyšší průměrné roční úhrny srážek zaznamenávají stanice Špičák (1450,8 mm), Prášily (1379,6 mm) a Železná Ruda (1209,2mm) (ČHMÚ, 2020).

V posledních desetiletích šumavskou krajinu výrazně ovlivnily dva procesy – prvním procesem byl vývoj po 2. světové válce, kdy pohoří mělo vojensko – strategický význam, dosedla zde železná opona rozdělující východní a západní část světa a hory se rychle vyliďňovaly a vzniklé osady často zanikaly. Toto čtyřicetileté období však Šumavě dalo jedinečný předpoklad stát se jedním z nejzachovalejších regionů Evropy. Druhým jevem, jež v posledních desetiletích Šumavu ovlivnil, je rozvoj turismu a rekreace, který ve větší míře Šumava zažívá právě od pádu železné opony. S tímto procesem nárůstu turismu přímo souvisí cílevědomá ochrana šumavské přírody, která aktivněji započala ve 20. století vyhlášením CHKO a NP Šumava (Čihař, 2002).

Chráněná krajinná oblast Šumava byla vyhlášena Ministerstvem školství a kultury 27. prosince 1963 na rozloze 168 654 ha. V roce 1975 Ministerstvo kultury ČSR upravilo podmínky ochrany přírody v tomto území (NP Šumava, 2023). Chráněná krajinná oblast Šumava se nachází na části správního území Jihočeského a Plzeňského kraje a zasahuje do okresů Český Krumlov, Prachatice a Klatovy. Předmětem ochrany CHKO Šumava je ochrana všech hodnot krajiny, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí. K typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření včetně vodních ploch a toků, její vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu (Agentura ochrany přírody a krajiny ČR AOPK, 2023).

Národní park Šumava o rozloze 68 064 ha byl vyhlášen 20. 3. 1991, nařízením vlády ČR č. 163/1991 Sb. uvnitř dosavadní CHKO (NP Šumava, 2023). Národní park Šumava se rozkládá podél státní hranice s Německem a Rakouskem - od Železné Rudy po Zvonkovou u Lipenské přehradní nádrže a zahrnuje ty nejcennější šumavské lokality, mezi které patří především ledovcová jezera a zbytky pralesovitých porostů. Předmětem ochrany a také účelem vzniku NP bylo ochránit pestrou mozaiku unikátních rozsáhlých rašelinišť, smrkových i bukových pralesů, horských luk, řek a ledovcových jezer. Tvoří největší souvislý komplex lesů ve střední Evropě. Domov zde mají desítky ohrožených druhů rostlin a živočichů, jako jsou rys, los či tetřev. Některé druhy hmyzu se nevyskytují nikde jinde na světě než právě v šumavských rašeliništích. Národní park má unikátní přírodu zachovat – nejen pro ni samotnou, ale také proto, aby ji mohli i nadále obdivovat turisté, kterých sem každoročně přijíždějí dva miliony (Národní parky, 2010).

dne 8. prosince 2004 pak vláda vymezuje Ptačí oblast Šumava, rozkládající se na území Jihočeského a Plzeňského kraje. Cílem ochrany ptačí oblasti je zachování a obnova ekosystémů významných pro druhy ptáků v jejich přirozeném areálu rozšíření a zajištění podmínek pro zachování populací těchto druhů ve stavu příznivém z hlediska ochrany (v Ptačí oblasti Šumava se jedná např. o čápa černého, kulíška nejmenšího, sýce rousného, či datla černého a jejich biotopy (ASPI, 2023).

Oblast celé Šumavy patří mezi turisty k velmi populárním. Oblibě se těší především Jezerní slat', Prášílské jezero, Kvilda, Chalupská slat', Plešné jezero, Laka, Tříjezerní slat', Vltavy, Poledník, divoký tok Vydry, Modrava, Boubínský prales, či horní tok Vltavy. Z technických památek se pak jedná především o Schwarzenberský kanál a Vchynicko – Tetovský plavební

kanál. Hojně navštěvovanými turistickými středisky jsou Železná Ruda, Kaperské Hory, Stachy (Churáňov a Zadov), Horní Vltavice, Volary, Horní Planá, či Lipno nad Vltavou (Čihař, 2002). Administrativní vymezení Šumavy, včetně měst, obcí, vodstva, komunikací, hranic a chráněných území, udává podrobně obr. č. 3.

Obr. č. 3 – Vymezení oblasti Šumavy

Zdroj: Podklad Správa NP a CHKO Šumava, Gis, vlastní úprava a zpracování

7. Lipno nad Vltavou

7.1 Administrativní a geografická charakteristika

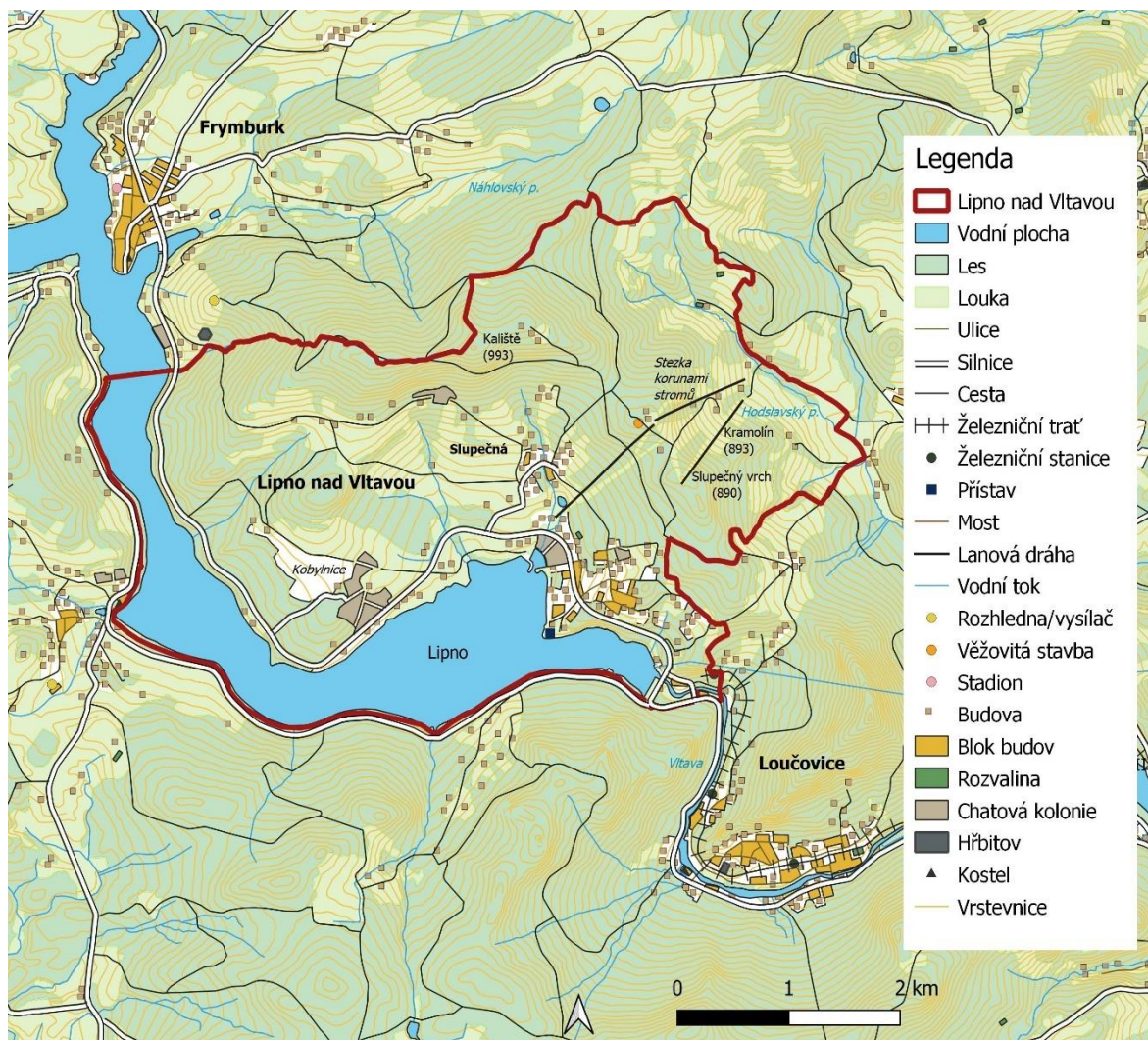
Lipno nad Vltavou je jihočeská obec v okrese Český Krumlov, ležící poblíž hráze na levém břehu údolní nádrže Lipno na řece Vltavě (obr. č. 4). Nachází se v Lučské hornatině (Demek, Mackovčín, 2006). Katastr obce se rozkládá výhradně na levém břehu nádrže a řeky Vltavy. Obec se skládá ze dvou částí, vlastního Lipna nad Vltavou a vesnice Slupečné. K 1.1.2022 obec evidovala celkem 639 trvale hlášených obyvatel (ČSÚ, 2022a).

Obec Lipno nad Vltavou je nejvýhodněji položenou obcí při lipenské vodní nádrži, jež je svou plochou necelých 49 km² největší uměle vytvořenou vodní nádrží v České republice. Obec se nachází v nadmořské výšce 776 m. n. m, přičemž terén se od břehu vodní nádrže postupně zvedá (šumavské podhůří) do nadmořských výšek kolem 800 m. n. m., nejvýše položený bod v okolí obce se nazývá Kaliště a stoupá do nadmořské výšky 993 metrů. Nižší, zato turisticky významnější vrchol Kramolín dosahuje nadmořské výšky 893 metrů (Kubů, 2011). Tato nadmořská výška je podmiňujícím faktorem klimatu oblasti, která se tak již vyznačuje podhorským charakterem a srážkami bohatými a rovnoměrně rozloženými během celého roku (Anděra, Zavřel 2003).

Většina Lipenské přehrady leží uvnitř Chráněné krajinné oblasti Šumava, ovšem obec samotná do CHKO Šumava přímo nespadá, nachází se pouze v její těsné blízkosti. Jakýkoliv rozvoj obce tak není přísně posuzován a zdejší turismus tak nemá přímé prokázané negativní vlivy na CHKO a NP Šumava (Kubů, 2011).

Rakouské státní hranice jsou odsud vzdušnou čarou vzdálené jen kolem 10 km, proto o obci můžeme hovořit jako o příhraniční. Z pohledu zahraniční spolupráce a propojenosti má obec polohu velmi výhodnou. Své ekonomické činnosti zaměřuje obec na klientelu nizozemskou a díky své geografické poloze také na klientelu rakouskou (Anděra, Zavřel 2003).

Z pohledu komunikací a dopravní dostupnosti je obec spojena s okolím zejména železniční tratí Lipno-Rybník (trať č. 195) a silnicí II/163 z Frymburku do Vyššího Brodu. Přes vodní nádrž nebyla postavena žádná komunikace (až na dvě přemostění u přítoku a silnici přes hráz), silnice tak nahrazují přívozy. Obec Lipno nad Vltavou lze tedy považovat za jednu z výchozích stanic lodní dopravy a okružních jízd po přehradě (Místopisný průvodce, 2023).

Obr. č. 4 – Lipno nad Vltavou

Zdroj: Vlastní zpracování v programu Qgis

7.2 Historický vývoj obce Lipno nad Vltavou v souvislosti s rozvojem ČR

Podle hlavních historických milníků můžeme vývoj území obce rozdělit do tří etap. První období zahrnuje počátky osídlení Lipenska až do konce 2. světové války. Druhé období se týká socialistického vývoje v příhraniční oblasti a počátků turistického využívání vodní nádrže za účelem rekreace. Poslední období je zaměřeno na změny, které nastaly s pádem socialistického režimu po roce 1989 a následného dynamického rozvoje turistického ruchu v obci Lipno nad Vltavou.

Období do konce 2. světové války

První dostupné zápisy o kolonizaci Lipenska pocházejí ze 13. století. Oblast byla v této době významnou z hlediska zemědělství a lesnictví, hlavní zdroj obživy místních obyvatel představovalo v té době mimo jiné i splavování dřeva po řece Vltavě (Záloha a kol., 1980). První výslovnou zmínku o Lipně lze najít ve vyšebrodském urbáři z roku 1530, kdy na daném území žilo přibližně 150 osob (Historia Lipenensis, 2022, Záloha a kol., 1980). Roku 1930 bylo v obci evidováno 620 trvale bydlících obyvatel. Z národnostního hlediska se z velké části jednalo o obyvatelstvo německého a rakouského původu (64 %). Po roce 1938 byla oblast, na jejímž území se dnes nachází Lipenská vodní nádrž, územím obsazeným německou armádou a za 2. světové války její část patřila k Německé říši.

2. světová válka skončila v Evropě 8. května 1945 kapitulací Německa. Jedním z důsledků války byly akce zaměřené na vysídlování Němců z českého území. Z počátku se jednalo o akce neorganizované, po Postupimské konferenci byly odsuny prováděny spořádaně (Arburg, Staněk, 2011, Radvanovský, 2007). Tyto odsuny Němců z českého pohraničí po 2. světové válce a na území Lipenska způsobily výrazný úbytek obyvatelstva a obec Lipno nad Vltavou zůstala téměř neosídlena (Stehnová, 2020). Historické prameny udávají, že po 2. světové válce klesl počet obyvatel z 620 na pouhých 170 obyvatel, tedy na počet téměř srovnatelný s rokem 1530. Počet obyvatel začal vzrůstat až v 50. letech 20. století, kdy dochází k vybudování vodní nádrže a začíná se psát nová kapitola dějin tohoto území (Růžičková, Škrabal a kol, 2006, Historia Lipenensis, 2021).

Etapa socialistického vývoje

Hlavní myšlenkou výstavby Lipenské nádrže bylo zabránit povodním a záplavám, způsobovaných převážně vodou z jarního tání na Šumavě. Práce přímo související s budováním vodní nádrže započaly roku 1951. Pro potřeby přehradní nádrže se odlesnila velká část území a poblíž budoucí hráze se stavěly dřevěné domky, které sloužily jako přechodná základna a zároveň daly základ budoucímu osídlení na Lipně. Výstavba pokračovala rychlejším tempem, než se původně předpokládalo a roku 1957 byla Lipenská hráz téměř hotova. Vodou byla přehrada naplněna v roce 1958. V témže roce se Lipno stalo obcí. (Úřední list Ministerstva vnitra uvádí, že do té doby patřilo Lipno pod správu obce Slupečná. Dnes je situace již opačná a Slupečná patří pod správu obce Lipno nad Vltavou). Úplně dokončena byla vodní nádrž v roce 1959. Jednalo se na tu dobu o ojedinělé technické dílo, které v etapě socialismu nemělo obdoby. Ve stejném roce byly zahájeny i první plavby. Vodní elektrárna je umístěna ve skále 160 metrů pod zemským povrchem.

Po vybudování přehrady se obec začala rychlým tempem rozvíjet. Vznikaly nové domy, škola, školka, knihovna, obchody a dalších objekty zaměřené převážně na služby (kadeřnictví, krejčovství, či restaurace a kavárny). Turistický potenciál měla přehrada již při výstavbě, kdy jí navštěvovaly domácí zájezdy sportovců, turistů, či školní mládeže. Ač Lipno nad Vltavou nebylo nikdy součástí CHKO Šumava, navenek bylo prezentováno jako jeho součást, což lidem dávalo pocit, že je území krajinářsky hodnotné. Byla vyzdvihována odloučenost od ostatního českého území, aniž byla pochopitelně zmíněna zásadní příčina této separace – existence železné opony (Horáková, Fialová 2014, Stehnová, 2020).

Po vzniku železné opony tvořila řeka Vltava jakousi pomyslnou hranici mezi levým a pravým břehem Lipenské vodní nádrže, mezi kterými byly výrazné rozdíly počínaje sídelní strukturou, až po společenský život. Celé území pravého břehu bylo přísně střeženo, veškeré vesnice a osady na tomto území již nebyly osidlovány a posléze byly všechny zdemolovány. Tato pravá strana byla pod kontrolou zabezpečení státní hranice a vznikaly zde pohraniční roty, což znamenalo omezení pohybu obyvatelstva. Na pravou stranu se dostali lidé pouze s propustkou, všechny silnice byly střeženy vojáky Pohraniční stráže. Rekreace se na této straně nemohla plně rozvíjet. I když zde určitá forma turismu byla, dá se říci, že ho mohli tvořit jen lidé prověření. Naopak na levém vzdálenějším břehu od státní hranice byl život ekonomicky i společensky podporován a obce levého břehu byly těmi, kde se turistický ruch rozvíjel a postupně se tak stával zdrojem jejich příjmů. (Informace poskytnuté kronikářem

Lipna Ing. Františkem Záhorou, Stehnová, 2020). Po roce 1960 začínají vznikat v okolí přehrady také objekty druhého bydlení (chaty a chalupy), kempy a první turistické ubytovny. Postupně se rekreace a sporty rozšířily z letní sezóny i na sezónu zimní, roku 1964 byl vybudován první lyžařský vlek na hoře Kramolín, letní sezóna pak byla obohacena o vyhlídkové plavby po jezeře. Oblast Lipenska sice už v této době zaznamenala i poměrně vysoký počet turistů ze zahraničí, jednalo se ale převážně o turisty ze „socialistických států“.

Etapu transformačních procesů po roce 1989

První roky po pádu železné opony nebyly pro Lipno nad Vltavou příznivé. Postupně došlo k úpadku tradičních odvětví (zemědělství, lesnictví) uzavírání podniků (Mikrotechna) a také chyběl kapitál, který by bylo možno investovat do dalšího rozvoje. Díky otevření hranic si ale Lipna a okolní krajiny všimli zahraniční investoři.

Zásadním okamžikem byl rok 1997, kdy bylo zahájeno jednání s nizozemským investorem ***Landal Green Parks***. (Horáková, Fialová 2014). Jedná se o nizozemskou společnost, která spravuje mnoho rekreačních komplexů a areálů po celé Evropě a dávají vzniknout tzv. „holandským vesničkám“, jež se vyznačují rekreačními a ubytovacími areály, které mají sloužit především nizozemské klientele. Společnost Landal Green Parks vyhledává bezpečné lokality s vysokým přírodním potenciálem, kde následně vybudují apartmány a doplňkové služby. Tato nizozemská společnost vykoupla obecní i soukromé pozemky a začala v roce 1999-2000 v obci Lipno nad Vltavou budovat rekreační a ubytovací komplex Landal Marina Lipno, dnes disponující ubytovacími kapacitami (306 apartmánů s celkem 1 450 lůžky), jachetním přístavem, Aquawordem přímo v areálu Mariny Lipno a širokou škálou dalších doplňkových služeb. Tento projekt zásadně ovlivnil rozvoj obce jak z turistického, tak ekonomického hlediska, jelikož se dnes jedná o největšího poskytovatele ubytování na Lipensku. (Landal Marina Lipno, 2023). Po výstavbě Mariny Lipno došlo k rychlému rozvoji dalších rekreačních středisek, stravovacích a doplňkových služeb přibývalo a obec Lipno nad Vltavou se rychle rozvíjela také z pohledu demografického.

Významným pro Lipensko se stala také investiční a developerská skupina ***CONDUCO a.s.***, založena v roce 2000. Skupina CONDUCO působí převážně v Čechách a zaměřuje se na developerskou a investiční činnost v oblastech nemovitostí, projektů v oblasti turistického ruchu a provozování služeb s tím spojených. Společnost zajišťuje činnosti v rámci celého životního cyklu rezidenčních i komerčních projektů, analytickou, projekční a investiční

přípravu, následnou realizaci, realitní činnost a správu nemovitostí. V Lipně nad Vltavou je projektem společnosti např. Skiareál Lipno (od roku 2008 realizace tří lanových drah a sjezdových tratí), Stezka korunami stromů (otevřena roku 2012), restaurace YETTI (uvedení do provozu po rekonstrukci v roce 2018), rezidenční bytový projekt Lipno Port (dokončení první etapy roku 2020), hotel Element (otevřen roku 2021), restaurace Stodola Lipno (otevřena roku 2021), chata Lanovka (dokončena rekonstrukce 2021), cukrárna Povidloň (otevřena roku 2021), restaurace GRIL Modřín (přebudování proběhlo v létě 2022) a mnoho dalších rekreačních, sportovních a stravovacích zařízení (Conduco, 2023).

Okolí přehrady prošlo mnoha změnami a v současné době se jedná o jedno z nejoblíbenějších šumavských středisek cestovního ruchu, poskytující komplexní sportovní, kulturní a rekreační možnosti.

7.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál obce Lipno nad Vltavou

Materiálně-technickou základnou cestovního ruchu se rozumí zařízení a prostředky, které tvoří základní fondy organizací CR a jako takové ovlivňují hospodářskou činnost podniků, nebo organizací cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska je materiálně-technická základna důležitá jako prostředek odčerpávání finančních rezerv účastníků cestovního ruchu, z geografického hlediska je materiálně-technická základna především významnou podmínkou pro využití předpokladů rozvoje, mimo jiné související s fyzicko-geografickým potenciálem krajiny (Mariot, 1983).

Jedná se především o turistická informační centra (TIC), ubytovací zařízení, stravovací zařízení, dopravní zařízení (lanovky, vleky, parkoviště), sportovní a rekreační areály, kulturně-společenská zařízení a ostatní specifická zařízení, areály a doplňkovou infrastrukturu dané destinace (Toušek, Kunc, Vystoupil, 2008).

V Lipně nad Vltavou fungují dvě *turistická informační centra*. Prvním je Lipno.info u hotelu Element, druhým je Lipno Info Point nacházející se v těsné blízkosti Aquaworldu a přístavu. Infocentra poskytují celoročně informace o Lipensku a jeho okolí, zprostředkovávají průvodcovské služby a nacházejí se zde prodejny šumavských regionálních produktů, map a doplňkového sortimentu. Infocentra slouží také jako směnárny, či registrační a kontaktní místa LIPNO.CARD, která turistům nabízí systém výhod a slev na produkty místních podnikatelů (Lipno Info, 2023).

Na konci roku 2022 evidovala obec Lipno nad Vltavou celkem 33 *hromadných ubytovacích zařízení*. Z nich nejpočetnější byla kategorie „Penzion“, následně kategorie „Hotel“ a ostatní ubytovací zařízení byly kempy, chatové osady, či kategorie „Ostatní zařízení jinde nespécifikovaná“. Na základě počtu pokojů a lůžek je největším lokální aktérem působícím v ubytovacích službách obce Landal Marina Lipno (ČSÚ, 2022b). Některá ubytovací zařízení mají navázanou spolupráci s nedalekým rakouským skiareálem Hochficht (např. Lipno Lake Resort, který v rámci svých služeb a balíčků nabízí také zahraniční produkty od skiareálu Hochficht). K 31. 12. 2022 dále obec evidovala 60 podnikatelských subjektů podle převažující činnosti *stravování a pohostinství* (ČSÚ, 2022c).

Rodinný areál Lipno

Rodinný areál Lipno v současné době představuje jednoho z největších poskytovatelů zařízení a služeb cestovního ruchu v obci a dlouhodobě přispívá k socioekonomickému rozvoji v dané oblasti poskytováním pracovních míst. Jeho součástí jsou projekty společnosti Landal Green Parks, společnosti Conduco a dalších podnikatelů, kteří v obci působí. Produktová nabídka areálu cílí především na rodiny s dětmi. Sportovní a rekreační aktivity jsou strategicky rozloženy po celém území obce – na hoře Kramolín a na Slupečném vrchu, v okolí přístavu a při břehu vodní nádrže (viz obr. č. 5).

Jednou z dominant obce Lipno nad Vltavou je vrchol Kramolín, na kterém se nachází ***Skiareál Lipno***. Jedná se o moderní pětihvězdičkové lyžařské středisko, jehož provozovatelem je lokální společnost LIPNO SERVIS s.r.o. (Lipno Info, 2023). Středisko disponuje 13,4 km upravených sjezdovek. Sjezdové tratě jsou mírné a střední obtížnosti. Na jižní straně Skiareálu Lipno (směrem od parkoviště) se nachází sjezdovky Jezerní, Školní, Spojovací a výukové hřiště Fox park a Bambini park. Součástí areálu je také Snowpark Lipno nabízející komplexní zázemí pro freestyle snowboarding a freeski a 2 paralelní tratě pro skicross (Lipno Info, 2023). Výuku lyžování zajišťuje ve skiareálu lyžařská škola Skischool Lipno. V zimní sezóně propojuje lipenské obce Skibus Lipno, který je pro občany i účastníky cestovního ruchu bezplatný a jehož provoz financují dobrovolnými příspěvky lokální podnikatelské subjekty (Informace poskytnuté místostarostou obce).

Součástí vrcholu Kramolín je také Stezka korunami stromů, Království lesa a Pumptrack. ***Stezka korunami stromů*** je první bezbariérová stezka svého druhu v České republice. Svě první návštěvníky přivítala v červenci 2012. Stezka je 675 metrů dlouhá s několika adrenalinovými a didaktickými prvky, s vyhlídkovou věží a s 52 metrů dlouhým tobogánem. Vyhlídková plošina poskytuje rozhledy na Lipenské jezero, šumavskou přírodu, Novohradské hory a vrcholky rakouských Alp. V letní sezóně zajišťuje dopravu na vrchol areálu a ke Stezce korunami stromů Stezkabus (Stezka korunami stromů, 2023). ***Království lesa*** disponuje aktivitami zaměřenými na děti. Jedná se o desítky atrakcí, lesní zoo, tvořivé dílny a mnoho dalších herních prvků spojených s šumavskou přírodou (Království lesa, 2023). Vedle vstupu do Království lesa se nachází ***pumptracková dráha***. Jedná se o dráhu s klopenými zatáčkami, vhodnou pro jízdu na kole, koloběžce, bruslích, longboardu, či skateboardu (Lipno Info, 2023). Z vrcholku Kramolína vede dolů ***trasa sjezdových koloběžek***.

SLUŽBY

- 2 Kasa
- 5 INTERSPORT Element – Prodejna, Půjčovna Bikepark Rent, Servis
- 6 INTERSPORT Rent – Sjezdové koloběžky
- 7 INTERSPORT Rent – Kapitanát
- 8 INTERSPORT Rent – Pláž - Půjčovna vodních plavidel
- 9 INTERSPORT Rent – Beacharena + půjčovna vodních plavidel
- 10 INTERSPORT Rent – Modřín - Půjčovna vodních plavidel

GASTRONOMIE

- R2 Občerstvení u Království lesa
- R3 Restaurace Energo
- R4 Restaurace Stodola
- R5 Cukrárna Povidloň
- R6 Fruitísimo
- R7 Restaurace Modřín
- R8 Beach café

LANOVKY A VLEKY

- A LD Lipno Express
- B LD Promenádní

RODINNÝ AREÁL LIPNO

- 11 Stezka korunami stromů
- 12 Království lesa
- 13 Camping Lipno Modřín
- 14 Přístav Marina Lipno
- 15 Lipno Line vyhlídkové plavby
- 16 Wakeboarding
- 17 Lanový park
- 18 Amenity Sport Aréna
- 19 Aquaworld
- 20 Hopsárium / Papilonia
- 21 Bobová dráha
- 22 Adventure golf
- 23 Beach volleyball
- 24 Pumptrack
- 25 Bikepark – trasy
- 26 Sjezdové koloběžky – trasa
- 27 Floutrejl – rodinná cyklotrasa
- 28 Disc Golf
- 29 Pěší naučná stezka
- 30 Jezerní cyklo-inline stezka

Obr. č. 5 – Rodinný areál Lipno

Zdroj: Lipno Info, <https://www.lipno.info/o-lipne/novy-active-park-lipno.html>

Na rozhraní Kramolína a Slupečného vrchu se nachází **Disc Golf**, přičemž jamky jsou umístěny převážně na sjezdovkách. Součástí Slupečného vrchu jsou 3 **Bikepark trasy** v celkové délce 8 km, které nabízejí dobrodružnou jízdu v lesním terénu ze Slupečného vrchu ke spodní stanici lanové dráhy Promenádní, která bikery vyváží na vrchol (Lipno Lake Resort, 2023). Dále se na Slupečném vrchu nachází 5 km dlouhá **rodinná terénní cyklotrasa Floutrejl Lipno**, vedená lesním, mírně se svažujícím terénem, vystavená tak, aby byla vhodná i pro děti (Lipno Lake Resort, 2023). Nad největší českou vodní nádrži Lipno se lze projít stejnojmennou **naučnou stezkou**, vedoucí ze Slupečného vrchu směrem na obec Frymburk. Lipno nabízí možnosti také pro běžkaře. V úseku mezi Lipnem nad Vltavou a Frymburkem jsou v případě vhodných sněhových podmínek pravidelně upravované **běžecké tratě** (Lipno Info, 2023).

V místní části Slupečná, poblíž centrálního parkoviště, je umístěna bobová dráha a lanový park. Zdejší **bobová dráha** je unikátní projekt společnosti LIPNO SLIDE a.s.. Areál je bezbariérový a disponuje dvěma bobovými dráhami – horskou a korytovou, vzájemně jsou mezi sebou propleteny (Slideland, 2023). **Lanový park** nabízí lanové cesty o celkové délce 500 m, které jsou vhodné jak pro děti, tak pro dospělé. V nabídce jsou tratě různých náročností a výšek. Součástí Lanového parku je také umělá lezecká stěna, či 150 metrů dlouhý sjezd nad rybníkem (Lipno Lake Resort, 2023).

Nejvíce sportovních a rekreačních zařízení je umístěných při samém břehu vodní nádrže a v okolí přístavu. Břeh vodní nádrže lemují **Jezerní cyklo-inline stezka**, vhodná jak pro cyklisty, tak pro in-line bruslaře. Na Jezerní cyklo-inline stezku navazují další cyklostezky, zasahující až do hornorakouského Waldviertelu. Na okraji obce, ve směru na Frymburk, je při břehu vodní nádrže umístěna **Amenity Sport Aréna**. Jedná se o komplex nabízející fitness, tenisové, squashové či badmintonových kurty a wellness (Lipno Info, 2023). V těsné blízkosti Sport Arény se nachází **Adventure golf**, golfové hřiště, které se skládá z 18 jamek rozprostřených a zasazených do členitého terénu. Při břehu vodní nádrže, v komplexu Mariny Lipno, se nacházejí **Aquaworld, Hopsárium a Papilonia**. Aquaworld je největším vodním areálem Lipenska s doplňkovými rekreačními službami a výhledem na Lipenskou vodní nádrž. Hopsárium se cíleně zaměřuje na nejmenší návštěvníky a lze ho rozdělit na vnitřní a venkovní část. Papilonia je expozice živých tropických motýlů, kde návštěvníci prochází v prostoru přímo mezi poletujícími motýli (Lipno Info, 2023). Nedaleko Mariny Lipno a půjčovny na pláži se nachází **beach volleyball**. Vlastníkem objektu je obec Lipno nad Vltavou, provozovatelem pak LIPNO SERVIS s.r.o.

Přístav a vodní nádrž

Jezerní oblasti tvoří zásadní součást cestovního ruchu a rekreačního průmyslu a jsou cennými zdroji pro různé lidské činnosti. Často jsou to právě jezera a vodní nádrže, které díky své atraktivitě tvoří významný ekonomický faktor rozvoje dané destinace (Hall, Härkönen, 2006). Samotný přístav v Lipně nad Vltavou představuje kotviště pro jachty, plachetnice a čluny, celkem je k dispozici přes sto míst ke kotvení. Celý přístav je lemován vlnolamy, které slouží také jako odpočinkové a relaxační zóny. V přístavu se nachází velký počet restaurací a kaváren, které nabízí příjemné venkovní posezení s výhledem na Lipno a přístav. Lipno nad Vltavou je nástupním místem pro **vyhlídkové plavby**, jejichž hlavním lokálním poskytovatelem je Lipno Line. Okružní a linkové jízdy fungují několikrát denně podle jízdního řádu, v letních měsících (červenec a srpen) je možná také večerní okružní plavba z Lipna nad Vltavou (Lipno Info, 2023).

Vodní nádrž nabízí širokou škálu sportovních aktivit. Provozovatel ProYachting Lipno, nabízející **jachtařské kurzy**, jachtařskou školu pro dospělé i mládež, či dětské jachtařské tábory a soustředění. Kromě jachtaření je možné vypůjčit si kajak, veslici, paddle board, plachetnici, dračí loď nebo surf (Kudy z nudy, 2023). V zimních měsících pak k nejoblíbenějším aktivitám patří **bruslení na zamrzlé hladině lipenského jezera**. Lipenské jezero zamrzá od prosince do března. Jakmile dosáhne led bezpečné tloušťky přibližně 18 cm, vzniká mezi obcemi Lipno nad Vltavou a Frymburk pravidelně upravovaná bruslařská dráha, která měří téměř 11 km. Propojením s dráhou Hornoplánskou vzniká za ideálních podmínek dokonce trasa dlouhá až 38 km, vedoucí z Lipna nad Vltavou až do Perneku (Lipno Info, 2023).

Obr. č. 6 – Stezka korunami stromů

Obr. č. 7 – Landal Marina Lipno

Zdroj: Landal Marina Lipno, <https://www.landal.hu/parks/marina-lipno>

Zdroj: Kam po Česku, <https://www.kampocesku.cz/clanek/29733/rodinny-areal-lipno>

Lokální materiálně-technickou základnu v Lipně nad Vltavou doplňuje síť šesti půjčoven **INTERSPORT Rent**, kde si lze zapůjčit jak kompletní sety sportovního vybavení, tak jeho jednotlivé části. Vybrané půjčovny pak provádějí také servis sportovního vybavení. V obci se jedná o půjčovny INTERSPORT Element – Prodejna, Půjčovna Bikepark Rent, Servis, INTERSPORT Rent – Sjezdové koloběžky, INTERSPORT Rent – Kapitanát, INTERSPORT Rent – Pláž - Půjčovna vodních plavidel, INTERSPORT Rent – Beacharena + půjčovna vodních plavidel a INTERSPORT Rent – Modřín - Půjčovna vodních plavidel.

Specifické formy turismu

Ze specifických forem turistiky je vodní nádrž vyhledávaným místem rekreačních i sportovních rybářů. Lipno nebylo nikdy vypuštěno a možnosti **rybaření** jsou zde celoroční, pouze s jistými omezeními vztahujícími se na lov dravých ryb.

Sportovní a kulturní akce v Lipně nad Vltavou

Nepostradatelnou součástí zdejšího cestovního ruchu jsou sportovní a kulturní akce, lákající další účastníky cestovního ruchu. V zimních měsících to bývají především **lyžařské závody**. V jarních měsících se v Lipně nad Vltavou pořádá jedinečný **závod dračích lodí**, jehož počátečním místem je Camping Lipno Modřín. Závody dračích lodí jsou jednou z nejoblíbenějších a nejnavštěvovanějších akcí na lipensku a jsou určeny široké veřejnosti (Lipno Info, 2022). Na Lipně každoročně probíhá řada **jachtařských závodů**. Mezi tradiční akce již patří závody "O pohár starosty", "Velká cena YC Lipna", "Borůvková regata", či "Lipno Marathon". Yacht Club pravidelně pořádá Mistrovství ČR v lodních třídách RS Feva, RS700 a RS100 (Kudy z nudy, 2023). **ČEZ Lipno Sport Festival** v letních měsících zahrnuje několik dní plných sportu na pláži v Lipně nad Vltavou a představuje především netradiční sporty. Jeho součástí je **cyklozávod Kolem Lipna a Lipenský půlmaraton** (Kudy z nudy, 2023). Z kulturních akcí jsou oblíbené především **koncerty** na břehu lipenského jezera a v letních měsících, červenci a srpnu, probíhají také noční koncerty přímo na Stezce korunami stromů. Součástí těchto nočních koncertů je speciální noční osvětlení Stezky a její prodloužená otevírací doba (Landal Marina Lipno, 2022).

8. Stachy - Zadov

8.1 Administrativní a geografická charakteristika

Šumavská obec Stachy se nachází v okrese Prachatice v Jihočeském kraji a lze jí považovat za centrum rozlehlé rekreační oblasti, kterou tvoří Stašská kotlina mezi Javorníkem a Churáňovem. Obec leží 30 kilometrů západně od Prachatic a 12 kilometrů severozápadně od města Vimperk, jež je příslušnou obcí s rozšířenou působností. K 1.1.2022 obec evidovala celkem 1 126 trvale hlášených obyvatel (ČSÚ, 2022a).

Stachy jsou územně velmi rozsáhlou obcí, což je také důsledek osídlení a územního uspořádání v minulosti. Celková katastrální plocha obce činí 2813 ha. Obec se člení na tři hlavní části, konkrétně to jsou Stachy, Jaroškov a Úbislav (viz obr. č. 8). Pro potřeby této práce je podstatné především katastrální území Stachy, zahrnující tato území: Bláhov, Chalupy (dříve Německé Chalupy), Churáňov-samoty, Jirkalov, Krousov, Kusov, Lesní Chalupy, Michalov, Říhov, Stachy, Šebestov a Zadov (Stachy, 2023).

Obec a její katastrální části leží v nadmořské výšce 740 m a jsou součástí CHKO Šumava a EVL Šumava. Podhorská obec Stachy je z geografického hlediska umístěna ve střední části Šumavy v široké Stašské kotlině, od níž se krajina zvedá až k tisícimetrovým vrcholům Churáňova, Popelné a Javorníka. Protéká jimi Jáchymovský potok. Obec je vzdálená přibližně 14 km od německých hranic (Javorník na Šumavě, 2023). Důležitou dopravní spojnici dané oblasti tvoří především silnice II/145 Stachy – Zdíkovec.

Na území obce – 5 km na jihozápad od centra – leží na horských loukách severovýchodního okraje Kvildských plání a na východním svahu Churáňovského vrchu Zadov, středisko cestovního ruchu a základní sídelní jednotka obce Stachy. Jedná se o jedno z největších sportovních středisek v Jihočeském kraji, nabízející celoroční sportovní i rekreační vyžití pro lyžaře, cyklisty i turisty. Zároveň se jedná o výchozí bod celé řady turistických značených tras vedoucích na nejbližší šumavské vrcholy (Obecní úřad Stachy, 2023).

Obr. č. 8 – Stachy

Zdroj: Vlastní zpracování v programu Qgis

8.2 Historický vývoj obce Stachy v souvislosti s rozvojem ČR

Historie obce Stachy (dříve Stachov, německy Stachau) sahá do 13. století, kdy na území dnešní obce procházela obchodní stezka z Kašperských Hor do Vimperka. Celá tato územní enkláva jihozápadního pohraničí byla od 14. století označována jako Královský Hvozď (německy Künischer Waldhwozd), tvořící obranný val proti útokům nepřátel z okolních zemí, který odděloval České království od Bavorska. (Publikace Stachov – Stachy, 2013). Hvozď byl později rozdělen na dvě části a Stachovská rychta zůstala od ostatních sedmi rycht oddělena s převahou českého obyvatelstva. Rozdělení předznamenalo odlišný vývoj oproti oblastem, které zůstaly v horní části hvozdu a udržely si až do konce druhé světové války veskrze německý charakter (Lidová architektura, 2013).

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1578 v souvislosti s tehdejší sklárnou, kolem které Stachov jako osada vznikla (Záloha, 1984, Místopisný průvodce, 2023). Osídlení zde mělo zpočátku podobu roztroušených samot, skládajících se převážně z chalup a domků řemeslníků. Jednalo se o roubená stavení lidové architektury. Zachované objekty z této doby dnes tvoří historicky cenné stavby ve východní části obce a jsou prohlášeny za památkovou rezervaci lidové architektury (Stachy, 2023). K zastavování okolních svažitých poloh docházelo až o dvě století později (Lidová architektura, 2013).

K rychlejšímu tempu rozvoje a výstavbě území začalo docházet v 18. století, kdy vzniká ve Stachách kostel, mlýn, škola, či poštovní úřad. Obec se také v této době začíná více dostávat do zahraničního povědomí, jelikož obyvatelé obce v letních měsících odjíždějí za hranice našich zemí za obživou. Tito tzv. "Světáci" přivezli do oblasti dnešního Zadova kolem roku 1900 také první lyže a s tím spojené lyžařské nadšení a lyžařský um, který získali za hranicemi. Na konci 19. století měly Stachy s přilehlými osadami i samotami 2 347 obyvatel (2 072 Čechů a 275 Němců) ve 199 domech (Publikace Stachov – Stachy, 2013). Nejvyšší počet obyvatel obec evidovala k roku 1910, kdy bylo na jejím území hlášeno celkem 3 590 obyvatel (ČSÚ, 1869-2011).

Cestovní ruch, jak ho známe dnes, má své počátky v obci za období první republiky (1918-1938). V tomto období došlo k vzestupu oblíbenosti lyžování na zdejších svazích (Kintzel, 2008). K občerstvení místních i návštěvníků sloužil hostinec Lev, k ubytování turistů hotel Hvězda (Publikace Stachov – Stachy, 2013). Rok 1930 dal základy také horskému hotelu Dobrá Chata (původně s názvy Chata pod Javorem, Komsomol, Chata Svoboda, či Měrkova chata). Jedná se o vůbec první, turisty obývané sídlo v oblasti Zadov - Churáňov na Šumavě, těšící

se oblíbenosti až do dnešních dní (Šumavsko, 2023). Od této chvíle začalo docházet také ke snižování počtu stálých obyvatel a funkce obce se začala měnit na funkci rekreační.

Ve 30. letech 20. století, za období první republiky, žilo ve Stachách 2 415 obyvatel (2 240 Čechů a 175 Němců) ve 263 staveních (Publikace Stachov – Stachy, 2013). Druhá světová válka však Stachy silně poznamenala. Od května 1945 docházelo v obci k nepokojům a demonstracím místních obyvatel, souvisejících s vysídlováním německých obyvatel. Obyvatelé Stach vytvořili ze svých řad hlídkovou službu, za pomoci které vyhnali německé vojáky z blízkého okolí. Dne 9. června 1946 započal centrálně řízený odsun, během něhož byla většina německého obyvatelstva z obce odsunuta (Smetáková, 2017).

Cestovní ruch se mohl v obci začít plně rozvíjet až po druhé světové válce. Vznik lyžařského střediska na Zadově (vlek, lyžařský svah, sánkařská dráha, 2 můstky) byl iniciován koncem 50. let zásluhou sportovních klubů ze Stašska. Posléze zde vzniká i horská služba a následné desetileté období je obdobím rozkvětu Zadova jakožto sportovního střediska (Frantál, 2009). Od konce 60. let se počítalo s výstavbou sedačkové lanové dráhy, která povede ze Zadova na Churáňov. Technologie dráhy byla vyrobena v roce 1968 firmou Transporta. Samotná lanovka byla postavena v roce 1979, kdy byl na ní zahájen zkušební provoz. V běžném provozu je od roku 1980, přičemž v průběhu let byla částečně modernizována. Její délka činí 950 metrů, převýšení 190 metrů a dnes je vlastníkem dráhy Česká unie sportu (Martan, Rau 1993, Místopisný průvodce, 2023). V témže období došlo k výstavbě sánkařské dráhy a roku 1978, byl v areálu postaven také na svou dobu velmi moderní skokanský můstek.

Přelomovým byla pro obec a středisko Zadov 80. léta. Důvodem byla modernizace a vybudování střediska vrcholového sportu (známý běžecký areál „Stadion“), jakožto i kvalitní organizační a trenérské zázemí. Ze Zadova se tak s patrnou převahou stalo hlavní středisko běžeckého lyžování, kde se v roce 1983 odehrával Světový pohár v běhu na lyžích (Pilík 1999, Frantál, 2009). Světový pohár v běhu na lyžích žen se na zadovských závodních tratích jel na 10 km a byl pro Zadov a okolí atraktivní událostí. Těsně před jeho konáním byl otevřen nový Sporthotel Olympia, Chata Churáňov a na samotný závod přijelo dle tehdejších odhadů kolem 7000 diváků. Po této události se doposud ne příliš známý areál stal známým v mezinárodním měřítku.

V 80. letech byla také otevřena vlastivědná naučná stezka dlouhá 7 kilometrů, v deseti zastaveních seznamující turisty s historií, přírodními poměry a lesnictvím na tomto území (Místopisný průvodce, 2023). V roce 1993 byla vrcholová plošina skokanského můstku ve výšce 32 m nad zemí zpřístupněna turistům a několik let sloužila jako vyhlídková věž.

Dalším důležitým milníkem byl pro Zadov rok 2006, kdy byla zprovozněna čtyřsedačková lanová dráha Zadov – Kobyla, jejíž délka činí 724 m a převýšení 153 m. Lanovka vznikla z nájezdové věže bývalého skokanského můstku areálu Kobyla. Turisty a sportovce dnes vyvází až ke skokanskému můstku a je zkonstruovaná tak, že je vhodným přepravním prostředkem také pro kola, kdy cyklisti následně mohou pokračovat po cyklotrasách směr Nové Hutě, Kvilda, Borová Lada (České hory, 2023).

Roku 2008 bylo otevřeno lanové centrum PROUD Zadov jakožto součást Sporthotelu Olympia – Zadov. Následně bylo v Zadově zprovozněno mnoho dalších sportovních, rekreačních, ubytovacích, stravovacích zařízení a doplňkových služeb.

Skokanský můstek, postaven roku 1978, jako vyhlídková plošina zpřístupněn roku 1993 a lyžařům sloužící až do roku 1996 byl zanedlouho uzavřen a přestal sloužit svým účelům. Roku 2015 však prošel rozsáhlou rekonstrukcí díky projektu „Sport Park Zadov-Kobyla“ a příspěvku ze zdrojů strukturálních fondů EU v rámci programu ROP Jihozápad pro rozvoj cestovního ruchu. V současnosti je můstek opraven, oficiálně prohlášen za rozhlednu a nabízí výhledy na Šumavu a Pošumaví. Na jihozápadní stěně můstku byla zřízena horolezecká stěna. Majitelem skokanského můstku (rozhledny) je dnes Česká unie sportu (Zadov Ski Areál, 2023, Město Vimperk, 2020).

Zadov se v posledních letech stal také předmětem investic developerů. Developer V Invest Development s.r.o. dal v lyžařském areálu Zadov – Churáňov vzniknout horskému apartmánovému domu se 41 byty a doplňkovými službami. Apartmány Zadov vznikly díky přestavbě bývalého hotelu Lucie a jejich prodej byl zahájen v roce 2019 (Retrend, 2019).

Dnes je Zadov jedno z nejznámějších míst k rekreaci a jedno z nejoblíbenějších středisek cestovního ruchu na Šumavě. Jako středisko poskytuje komplexní služby zaměřené na českou i zahraniční klientelu a představuje důležité výchozí místo lyžařských, běžeckých, cyklistických i turistických tras vedených po okolních šumavských vrcholcích a do Národního parku Šumava.

8.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál obce Stachy

V obci Stachy funguje jedno *informační centrum*, jehož prostory jsou společné s obecní knihovnou. Infocentrum se nachází jen několik metrů od rezervace roubených stavení lidové architektury. IC Stachy poskytuje informace o kulturních, přírodních a historických památkách, informace o pěší a cyklo turistice, zimních a letních aktivitách, ubytování, stravovacích zařízeních, skibusích, kulturních a sportovních akcích a zajišťuje prodej turistických map, cyklo map a dalšího doplňkového sortimentu (Stachy, 2023).

Na konci roku 2022 obec Stachy evidovala celkem 26 *hromadných ubytovacích zařízení*, s nejpočetnější kategorií „Penzion“, následně kategorie „Hotel“ a zbylá ubytovací zařízení tvořily turistické ubytovny, chatové osady a ostatní zařízení jinde nespécifikovaná (ČSÚ, 2022d). Dle počtu pokojů je největším ubytovatelem obce Hotel Zadov. Ubytovací zařízení situována přímo na sjezdovkách, či v centru šumavského lyžařského areálu často nabízí pro ubytované hosty výhodné ceny skipasů ve spolupráci s lyžařským areálem Zadov (např. Hotel Churáňov). Podnikatelských subjektů podle převažující činnosti *stravování a pohostinství* bylo v obci k 31. 12. 2022 evidováno 26 (ČSÚ, 2022e).

Lyžařský areál Zadov

Přední dominantou obce Stachy je Lyžařský areál Zadov. Jedná se o známé zimní i letní rekreační a sportovní centrum Šumavy, které bylo v rámci kategorizace českých středisek zařazeno do skupiny čtyřhvězdičkových areálů. Spektrum sjezdovek těchto areálů se dá charakterizovat jako lehké až středně těžké, dle mezinárodního značení převažují sjezdové tratě značené jako modré a červené. Součástí lyžařského centra Zadov je lyžařský areál Kobyla, lyžařský areál U Horejšů, Nové Hutě a Zadov-Churáňov (obr.č. 9).

V lyžařském areálu *Kobyla* jsou v provozu 1 čtyřsedačková lanová dráha a 2 malé lyžařské vleky na přibližně 2,5 km sjezdových tratí, včetně malého snowparku v levé horní části sjezdovky. Součástí areálu Kobyla jsou skokanské můstky, služby lyžařské školy SKI Zadov a půjčovna se servisem. Lyžařský areál *U Horejšů* se nachází přímo v srdci Zadova. Mezi hotely se nachází lyžování na sjezdovce dlouhé 350 m, s převýšením 57 m. Součástí areálu je také dětské hřiště s vlastním vlekem. Součástí lyžařského areálu *Zadov-Churáňov* je jednosedáčková lanovka Zadov-Churáňov s 1 km dlouhou sjezdovkou provozovanou pouze za dobrých sněhových podmínek. Lyžařským areálem Zadov jezdí během zimní sezóny

kyvadlový skibus, zajišťující bezplatnou přepravu po Zadově. Jeho provozovatelem je Česká unie sportu, Lyžařský areál Zadov (Zadov Ski Areál, 2023).

Nedaleko známějších center Zadova a Churáňova se na úbočí hory Přílba nachází areál **Nové Hutě** s vlekem a malým dětským provazovým vlekem o délce 100 m. A také 4 další vleky jiných provozovatelů v délkách do 600 m. Lyžování je zde vhodné pro začínající lyžaře, rodiny s dětmi, nebo lyžařské kurzy (Kudy z nudy, 2023, Zadov Ski Areál, 2023).

Počet a délka sjezdovek (10):

- Do ráje – 500 m (středně těžká)
- U můstků – 750 m (středně těžká)
- Sedačka – rukáv – 1 100 m (středně těžká)
- Kobyla – dětský park – 100 m
- Sjezdovka U Horejšů – 350 m (lehká)
- Lyžařská škola Zadov II – 70 m (lehká)
- Kobyla – krátká (pravá) – 220 m (lehká)
- Sedačka – Bošna – 700 m (lehká)
- Pucalka – 800 m (lehká)
- Snowtubing – 100 m (lehká)

Počet vleků a lanovek:

- Lanovka Zadov – Kobyla: 750 m
- Lanovka Zadov – Churáňov: 890 m
- Kobyla P2 – levý: 275 m
- Kobyla P1 – pravý: 210 m
- U Horejšů: 350 m
- Snowtubing: 100 m
- Lyžařská škola Zadov I: 108 m
- Lyžařská škola Zadov II: 70 m
- Pohyblivý pás Kobyla: 20 m

Běžecské tratě:

- Zadov – Zlatá studna = 3 km
- Zlatá studna – Danielova cesta (směr Horská Kvilida) = 4 km
- Zlatá studna – V sedle Přílby = 3 km
- V sedle Přílby – Přílba – U Starých Hutí – Pláně = 7 km
- Zadov – Pláně = 3 km
- Pláně – Nové Hutě = 4 km
- Zadov – Roviny – Popelná – Německý most – Malý most – Zadov = 14 km
- U žebříku – U Matesa – Zlatá Studna = 3 km
- Malý most – U Matesa – U tří jedlí = 2 km
- Churáňovský okruh = 2 km
- Závodní tratě = 1-5 km

Obr. č. 9 – Lyžařský areál Zadov

Zdroj: Holiday Info, <https://www.holidayinfo.cz/cs/panomap/zadov>, Cestovinky, <https://www.cestovinky.cz/clanek/pruvodce-ski-arealy-lyzarsky-areal-zadov-sumava>

Běžecké tratě a lyžařský běžecký stadion

Zadov je jedno z nejznámějších středisek běžeckého lyžování v Čechách. Běžecký stadion a přilehlé závodní tratě hostily Světový pohár v běhu na lyžích již v roce 1983, a jsou i dnes místem konání mnoha závodů. Turistické trasy, které jsou pravidelně upravovány (1-2 x týdně) a navazují na upravované trasy po celé Šumavě, vedou směrem na Horskou Kvildu, Kvildu, prameny Vltavy, Černou Horu, Březník, Filipovu Huť a zpět. Celkem se jedná o trasy v přibližné délce 80 km (České hory, 2023).

Terénní koloběžky

V letních měsících tvoří nepostradatelnou součást střediska Zadov tratě terénních koloběžek CRUSSIS. Jedná se o 4 tratě, rozdělené podle obtížnosti, převýšení a povrchu tratě.

Trasa 1 - V Ráji - Trasa vede od horní stanice lanové dráhy po asfaltové komunikaci směrem k Pláním, zajíždí k Rozhledně na skokanském můstku, vrací se zpět a jede až na Pláně, odtud po lesní cestě údolím "V Ráji" až k dolní stanici lanové dráhy Zadov-Kobyly. Délka trasy je 3,2 km a klasifikuje se jako „lehká“.

Trasa 2 - Sáňkařská - Trasa je více adrenalinová, terénní, vedena po bývalé sáňkařské dráze. Trasa začíná od horní stanice lanové dráhy dolů k Lanovému parku a následně na lesní pěšinu, která je bývalou sáňkařskou dráhou. Délka trasy činí 1,5 km, obtížnosti je klasifikována jako „střední“.

Trasa 3 - Churáňovská - Trasa od rozhledny na skokanském můstku přes lanový park, směr osada Churáňov, po značeném asfaltovém okruhu zpět na běžecký stadion a na parkoviště pod stadionem, k restauraci U Horejšů dolů, na Kobylu po silnici a nebo terénem k bývalé usedlosti Pucalka a po sáňkařské dráze dojet dolů k lanovce. Délka trasy je 6,3 km, obtížnost „střední“.

Trasa 4 - Okolím Zadova a Churáňova - Nejdelší trasa od lanové dráhy přes rozhlednu na Pláně, k rašeliništi Malý Polec, přes Churáňov, lanový park k restauraci u Horejšů a zpět do areálu Kobyly. Délka trasy činí 7,6 km, obtížnosti je klasifikována jako „střední“ (Zadov Ski Areál, 2023).

Půjčovna kol a koloběžek se nachází u dolní stanice lanové dráhy Zadov – Kobyly.

Lanové centrum

Lanové centrum PROUD v Zadově nabízí lanové přechody, dřevěné lávky i přejezdy. Pro veřejnost jsou k dispozici tři typy programů: lezec, půlkař a nízké lanové překážky. První dva programy se liší délkou trvání, poslední program je určen pro nejmladší lezce. Na zkušené lezce jsou připraveny překážky do výše 12 metrů a sjezd měřící 50 metrů (Kudy z nudy, 2023).

Specifické formy turismu

Možnosti **agroturistiky** nabízí na okraji obce Stachy Penzion Rankl-Sepp. Jedná se o původní horskou chalupu starou přes 350 let, ve které v 19. století žil šumavský obr Josef Klostermann zvaný Rankl-Sepp. Dnes je ubytování v tomto penzionu spojeno s chovem skotu, koní a dalších domácích zvířat (Penzion Rankl-Sepp, 2023).

Sportovní a kulturní akce obce Stachy

Lyžařský běžecký stadion a přilehlé závodní tratě (1-15 km) jsou hostiteli mnoha významných **závodů**, ročně se jedná o 20-30 sportovních akcí. V zimních měsících dále probíhá např. akce **Snow road show**, předvádějící sněžné čtyřkolky, nebo akce **Fischer test day** ve spolupráci se společností Fischer, představující nové kolekce lyží, které si zájemci mohou vyzkoušet. Již tradičním je také etapový závod **Šumava Trail**, známý jako závody psích spřežení. V jarních měsících hostí areál Kobyla **závody ve snowboardingu**, v měsíci květnu probíhá **IZOMAT MTB CUP - Český pohár horských kol**. Přes letní měsíce v obci již tradičně probíhá **Nova Sport Enduro Race Zadov**, specializovaný na závody horských kol, či cyklistický závod **Šumavský MTB maraton Kooperativy** (Zadov Ski Areál, 2023).

Obr. č. 10 – Dobrá Chata

Obr. č. 11 – Skokanský můstek

Zdroj: <https://www.dobrachata.cz/>,
<https://www.stachy.net/stachy/fr.asp?tab=snet&id=16684>

9. Železná Ruda

9.1 Administrativní a geografická charakteristika

Horské město Železná Ruda (německy Markt Eisenstein) je jedno z předních šumavských sportovních a turistických středisek cestovního ruchu, nacházející se v okrese Klatovy v Plzeňském kraji. Leží na česko-německé hranici a v jejím těsném sousedství (přibližně 2,5 km) se nachází Bavorská Železná Ruda (německy Bayerisch Eisenstein). Na základě katastrálního výměru spadá pod Železnou Rudu také Alžbětín, Pancíř, Debrník, Špičák a Hojsova Stráž (viz obr. č. 12) (Regionální informační servis RIS, 2023). K 1. 1. 2022 bylo v obci evidováno 1 573 obyvatel přihlášených k trvalému pobytu (ČSÚ, 2022a).

Město se nachází na hranici národního parku Šumava, v nadmořské výšce 754 m, v údolí říčky Řezné a ze všech stran je lemováno horskými vrcholy. Hlavní geomorfologický podcelek, členitou Železnorudskou hornatinu, tvoří několik samostatných horských skupin (Čihař, 2002, Dvořák, 2010). Východní část Železnorudské hornatiny zabírá poledníkovým směrem protažený Pancířský hřbet. Jihovýchodní část Železnorudské hornatiny tvoří Debrnická hornatina s nejvyšším vrcholem Debrníkem (1336 m). Tento mírně klenutý horský hřbet zahrnuje četné skalní tvary periglaciální, i méně glaciální modelace (kamenná moře, karové jezero Laka). Severozápadní výběžek Železnorudské hornatiny je označován termínem Královský hvozď, který spojuje příčný hřbet Špičáku (1202 m) s Pancířským hřbetem (Dvořák, 2010). Jedná se o výrazný horský hřbet na česko-bavorských hranicích zvedající se mezi Železnou Rudou a Nýrskem nad údolím Úhlavy mezi vrcholy Svaroh a Ostrý. Nachází se zde řada turisticky atraktivních cílů jako je např. Černé a Čertovo jezero, nebo vodopád Bílá strž (Demek, Mackovčín, 2006). Na rozhraní Debrnické hornatiny a Královského hvozdu se nachází Železnorudský průsmyk (710 m). Jedná se o významný bod na samé hranici s Německem, zahrnující část města Železná Ruda s názvem Alžbětín.

Dobrou dopravní dostupnost Železné Rudy umožňuje především mezinárodní silnice E 53 mezi Klatovy a bavorským Zwiesel. Hlavní silniční komunikací procházející městem je silnice I/27 z Mostu a Plzně přes Klatovy na hraniční přechod v Železné Rudě. Na silnici I/27 se napojuje silnice II/190 od Nýrska. Velkou výhodou představuje také kvalitní vlakové a autobusové spojení na Klatovy, Plzeň, Prahu a také Bavorsko (Čihař, 2002, Místopisný průvodce, 2023).

Obr. č. 12 – Železná Ruda

Zdroj: Vlastní zpracování v programu Qgis

9.2 Historický vývoj Železné Rudy v souvislosti s rozvojem ČR

Cestovní ruch byl v Železné Rudě ovlivněn především válečným obdobím, následujícím komunistický režimem a neprostupností hranice. Pomalu rozvíjející se turistický ruch za druhé světové války upadal a vrátil se až počátkem šedesátých let 20. století, kdy byl opět otevřen silniční hraniční přechod. Ovšem k opravdovému nárůstu turistiky došlo až po úplném otevření hranic v roce 1990. Tím se stala Železná Ruda a celé okolí významným střediskem letního i zimního cestovního ruchu v mezinárodním měřítku.

Etapa hornické osady, železné rudy a skla

První zmínku o obci nalezneme v historických pramenech v roce 1569. (Místopisný průvodce, 2023). Původní osada vznikla v první polovině 16. století při říčce Řezná. Procházela tudy obchodní stezka, která se nazývala Světelská podle města Zwiesel a vedla z Bavorska do Čech. Osada vznikla při nalezištích železné rudy - odtud také pochází název města. Ložiska železné rudy byly lokalizovány především v oblasti Špičáku a na Rozvodí. Protože železo byla strategická surovina, vznikly později spory o toto území. Hranice Českého království a Bavorského království nebyly tehdy přesně stanoveny – tvořil je velmi těžko prostupný šumavský hvozd - prales. Spory o toto území byly vyřešeny až za vlády Marie Terezie v r.1756 - hranice tehdy vyznačená, existuje z této doby dodnes.

Železné období zde trvalo přibližně 150 let. Poblíž Železné Rudy se nacházela také ložiska křemene a vápence. Následně zde začala vznikat celá řada nových sklářských hutí. Celkem bylo v okolí Železné Rudy 11 hutí, z nichž Alžbětínská sklárna byla později jednou z největších skláren na Šumavě. Zhruba v polovině 19. století byly zásoby křemene vyčerpány, začalo se využívat železniční dopravy, černého uhlí, a tak místní sklárny postupně zanikly (Železná Ruda, 2023). Roku 1849 dostala osada statut městyse. Ze starých zápisů se dá odvodit, že obyvatelstvo zde bylo od počátku smíšené z hlediska národnosti. Při řemeslné výrobě jak železa, tak později ve sklárnách, se uplatňovaly obě národnosti. Horští sedláci na Železnorudsku byli výhradně Němci a s úpadkem výroby železa i skla zde začali němečtí obyvatelé převládat. K roku 1907 bylo v Rudě Čechů 310, Němců 2 446 (Železná Ruda, 2023).

Už v tomto období si obyvatelé všimli potenciálu, který tato hornatá krajina má. Pro své výhledy byl atraktivní především vrchol Pancíře, na kterém byla už v roce 1880 vztyčena jednoduchá dřevěná rozhledna.

Etapa světových válek

Po vybudování železniční tratě Plzeň-Železná Ruda se Železnorudsko stává centrem zájmu turistů. Cestovní ruch se rozvíjí, staví se hotely, penziony, lázeňské sanatorium, pohostinství a další služby. Doba nepřející klidu a rozvoji města nastala s vypuknutím 1. světové války, kdy většina mužů musela narukovat na frontu. Ve 20. a 30. letech 20. století žilo město poklidně. Obyvatelé obou národů, Češi i Němci, se přizpůsobovali jazyku zákazníka. Cestovní ruch velice přispíval k prosperitě města. V roce 1923 byla otevřena na Pancíři turistická chata s rozhlednou, postavily se nové domy, škola i reprezentativní vily. V roce 1935 vzrostl počet obyvatel na 4 500. Rok 1938 přinesl do města napětí a neklid ve vztazích mezi Čechy a Němci. Napětí v pohraničí stoupalo. Poslední vlak ze Železné Rudy do Nýrska odjížděl 23.9.1938. a po jeho odjezdu byly vytrhány koleje ve Špičáckém tunelu. Po skončení jednání v Mnichově 30.9.1938 obsadili fašisté město a pozatýkali Čechy, kteří zde zůstali. Od roku 1945 se do města začali vracet Češi a český jazyk. V přímé souvislosti s převzetím moci komunisty v únorovém převratu 1948 byla na Šumavě uzavřena hranice se sousedním Bavorskem a pohoří bylo železnou oponou rozděleno na dvě takřka uzavřené oblasti. Na české straně na pohoří „Šumava“, na území Německa Bavorský les/„Bayerischer Wald“. Opětovné sblížování obou oblastí lze datovat až rokem 1989, kdy skončilo období tzv. „studené války.“ (Giňa, Řezníčková, 2010).

Cestovní ruch v období železné opony

V roce 1957 se navrací hraniční pásmo ke státní hranici. Špičák i Železná Ruda jsou opět zpřístupněny a s tím se navrací také turistický ruch, rozvoj a prosperita. Poškozené a chátrající objekty získávají podniky a upravují je na rekreační střediska pro své zaměstnance. V r.1961 je postaven první lyžařský vlek na Belvederu, později byly na Železnorudsku vybudovány i jiné lyžařské vleky. Na přelomu 60-70 let byla postavena a zprovozněna sedačková lanová dráha Špičák-Hofmanky-Pancíř. Železná Ruda získává statut Města roku 1962. Na začátku 70. let se staví nové hotely a rekreační střediska, vznikají nové pracovní příležitosti a zájem turistů o Železnorudsko se zvyšuje. Uprostřed lesů na horské louce se v roce 1984 staví Hotel Horizont. Do roku 1989 byla na Železnorudsku v letním i zimním období k dispozici celková lůžková kapacita přibližně 3500 lůžek. V souvislosti se sametovou revolucí 17. listopadu 1989 dochází v republice k zásadním politickým i společenským změnám a k opravdovému nárůstu turistiky dochází až po úplném otevření hranic v roce 1990 (Giňa, Řezníčková, 2010).

Rozvoj cestovního ruchu od přelomu tisíciletí

Rokem 1991 došlo k opětovnému zahájení provozu spojů v příhraničí mezi Českem a Bavorskem. V 90. letech pokračuje výstavba hotelů a penzionů, počet obyvatel se trvale zvyšuje a město vykazuje kladný přírůstek jak přirozený, tak migrační. K jednomu z nejvýznamnějších projektů a investic v historii střediska dochází v roce 2005 v souvislosti s vybudováním čtyřsedačkové lanovky Doppelmayr, která nahradila dva již zastaralé vleky Transporta a Tatrapoma na Špičáku. Lanovka přepravuje kromě lyžařů také cykloturisty, či paraglidisty (České hory, 2023). Celková přepravní kapacita střediska se tak zvýšila na 5100 osob za hodinu. Slavnostní zahájení provozu na nové lanové dráze proběhlo v listopadu 2005 (Lanové dráhy v České republice, 2023). O rok později byl vybudován na šumavském Špičáku také bikepark. Následně celý ráz Špičáku doplnila rozhledna, která zde byla otevřena v červenci roku 2014.

Přelomovým byl pro středisko rok 2015, kdy přišel do Železné Rudy nový soukromý investor Developer Bonaccia, který garantoval splnění požadavků zástupců města i občanů včetně vedení Národního parku Šumava. Tímto započala v Železné Rudě nová etapa rozvoje, rekonstrukcí a realitních developerů, zaměřujících se především na rekonstrukce rekreačních objektů, postavených v minulém století. Tento krok byl zásadním rozvojovým milníkem celého sportovního areálu. Roku 2015 proběhla rekonstrukce Casina ADMIRAL Železná Ruda, následovala kompletní rekonstrukce Orea Resort Horizontu, který byl slavnostně znovuotevřen 21. prosince 2018 (Hotel Awards, 2019). Zrekonstruován byl v roce 2019 také bikepark – konkrétně se jednalo o úsek trati Black Friday, nový pumptrack a skill centrum pro výuku začátečníků (Kasík, 2019). Mezi tím Developer Bonaccia pracoval na rekonstrukcích stávajících objektů v centru města, díky čemuž vznikla na náměstí moderní horská Rezidence Klostermann s apartmány, či Rezidence Javor a připravily se podklady dalších projektů (Bonaccia, 2020). Dubnem 2022 pak započala největší investice od doby výstavby čtyřsedačkové lanovky, která má proměnit Ski&Bike Špičák do alpského stylu vybudováním restaurace pro 250 hostů, kompletním zázemím pro půjčovnu, servis lyžařského a snowboardového vybavení, úschovnu a administrativu areálu. Celková výše investice se bude pohybovat okolo 80 milionů korun a areál ji pokrývá v kombinaci bankovních úvěrů a vlastních zdrojů (Klatovský deník, 2022).

Železnorudsko je v současnosti významným střediskem cestovního ruchu. Investice do turistické infrastruktury výrazně mění tvář zdejší lokality, díky čemuž se dnes Železná Ruda řadí k předním rekreačně-sportovním oblastem v mimoalpské Evropě.

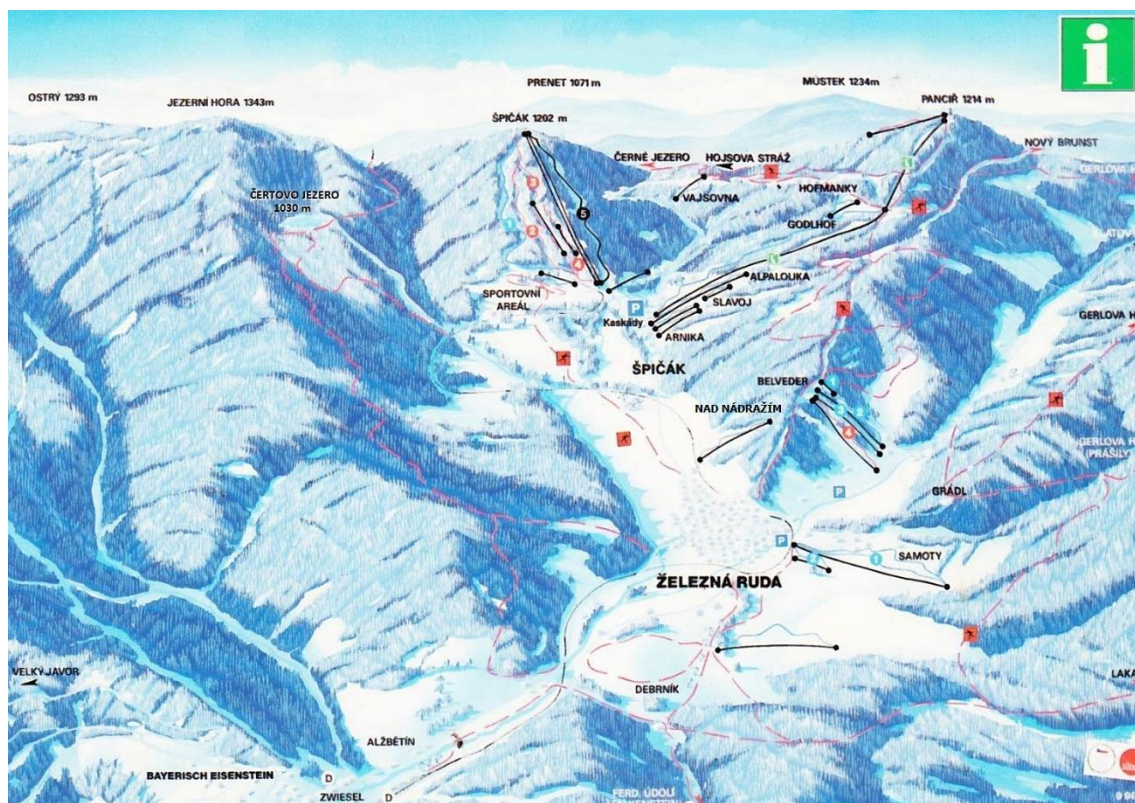
9.3 Materiálně-technická základna a turistický potenciál Železné Rudy

V Železné Rudě fungují dvě *informační centra*. Informační turistické a environmentální centrum Železná Ruda poskytuje informační službu, prodej turistických průvodců, publikací a map. Nabízí prodej vstupenek, průvodcovské služby, sestavování pobytových programů, pojištění v zahraničí, organizaci kulturních a sportovních akcí, či poskytuje informace o stavu běžeckých stop a lyžařských areálů v regionu (Kudy z nudy, 2023). Druhým lokálním informačním centrem je Informační středisko Národního parku Šumava – Alžbětín.

Na konci roku 2022 Železná Ruda evidovala celkem 79 *hromadných ubytovacích zařízení*, s nejpočetnější kategorií „Penzion“, následně kategorie „Hotel“ a zbylá ubytovací zařízení tvořily turistické ubytovny, chaty a ostatní zařízení jinde nespecifikovaná (ČSÚ, 2022f). Dle počtu pokojů je největším ubytovatelem Orea Resort Horizont. Podnikatelských subjektů podle převažující činnosti *stravování a pohostinství* bylo v obci k 31. 12. 2022 evidováno 87 (ČSÚ, 2022g).

Hora Špičák

Na svazích Špičáku se nachází rozlehlý lyžařský a sportovní areál, nabízející několik lyžařských vleků a sjezdovek jak pro začátečníky, tak i pro pokročilé lyžaře (viz obr. č.13). Celkem se v areálu nachází 9 hlavních sjezdovek. 6 modrých svahů je určeno hlavně pro začínající lyžaře a rodiny s dětmi, zkušenější sportovci mohou využít dvě středně náročné červené sjezdovky a černou sjezdovku o délce 825 metrů. Dopravní infrastrukturu na sjezdovkách zajišťuje čtyřsedačková lanovka a několik klasických vleků, které jsou rozmístěné na jihovýchodních svazích Špičáku. Výuku lyžování zajišťuje lyžařská škola Ski school Špičák, pro nejmenší je připraven Penguinland s dětským hřištěm. Součástí skiareálu je také snowpark o délce 400 metrů s vlastním vlekem. Infrastrukturu doplňují půjčovny sportovního vybavení a restaurační a pohostinská zařízení (Česko jede, 2023). Od jara do podzimu patří Špičák bikerům. Bikepark je stavěný převážně pro zkušené jezdce, bikery vyváží na vrchol čtyřsedačková lanovka, součástí je také půjčovna kol, cykloservis a biková škola. Bikepark Špičák jako jediné středisko v ČR vydává a akceptuje Gravity Card, což je společná jízdenka pro 20 nejlepších bikeparků v několika zemích Evropy. Bikepark spolupracuje také s německým Geißkopfem, celosezónní společnou jízdenku pro léto lze uplatnit v obou střediscích. Na Špičáku funguje dále sportovní hala, tenisové kurty a horolezecká stěna. Na samém vrcholu hory se pak nachází rozhledna Špičák s dohledností až na vrcholy Alp (Špičák Ski & bike, 2019, MTBCzech, 2019).

Obr. č. 13 – Lyžařské areály a běžecké okruhy Železná Ruda

Zdroj: Infocentrum Železná Ruda

Hora Pancíř

Na úpatí Pancířského hřbetu došlo v roce 2015 ze strany od Železné Rudy k propojení lyžařského areálu Nad nádražím s lyžařským areálem Belveder. Tímto propojením vzniká na českých horách ojedinělá možnost lyžování přes kopec na jeden skipas. Toto propojení nabízí: 5 lyžařských vleků a 7 sjezdových tratí: 4 tratě v obtížnosti červená, 3 tratě v obtížnosti modrá. V areálu se dále nachází půjčovna lyžařského a snowboardového vybavení a lyžařská škola. V letních měsících je v areálu Nad nádražím-Belveder v provozu dětské hřiště a lanové a trampolinové centrum. Na severním svahu, pod samotným vrcholem Pancíře, se pak nachází Lyžařský areál Pancíř se dvěma sjezdovými tratěmi a vlastním vlekem. První je středně obtížná a závislá čistě na přírodním sněhu o délce 800 m. Druhou sjezdovkou je modrá pozvolná trať Hofmanky, měřící 1600 m (Turistický atlas, 2016, České hory, 2023). Na vrcholu Pancíře se nachází turistická chata a rozhledna nabízející výhledy na Alpy a masív Dachsteinu. Na oficiálním vrcholu Pancíře bývá od jara do podzimu umístěna turisticky atraktivní vyhlídka v podobě otevřených dveří, která vznikla ve spolupráci s projektem We Love Šumava. Projekt ukazuje lidem krásy Šumavy a zároveň poukazuje i na její problémy a možnosti jejich řešení. (Kudy z nudy, 2023).

Ostatní lyžařské areály

Pro lyžaře je připraveno množství dalších lyžařských areálů, jako Debrník, Samoty, Alpalouka, Weissova louka, Goldhof, nebo Areál Brčálník, nacházející se pod hřebeny Pancíře a Špičáku. Jedná se převážně o sjezdovky s mírným sklonem, vhodné pro lyžaře začátečníky, rodiny s dětmi, nebo lyžařské školy (Železná Ruda, 2023). V zimní sezóně ve městě funguje bezplatný skibus, jehož hlavními sponzory provozu jsou Ski&Bike Špičák a Lyžařský areál Nad nádražím – Belveder. Železná Ruda jakožto město i největší ubytovací zařízení mimo jiné často propagují také ski areály na německé straně, především lyžařské středisko Großer Arber (Velký Javor), nacházející se nedaleko za česko-německou hranicí.

Běžecké stopy

Železnorudsko nabízí desítky kilometrů strojově upravovaných běžeckých tras na celkem 13 běžeckých okruzích. Běžecké trasy mají různou obtížnost a je možno je dle potřeby kombinovat. Některé z nich mají návaznost i na běžecké trasy pokračující na německé straně, které jsou Železnou Rudou taktéž aktivně propagovány (Lyžování Železná Ruda, 2023, Špičák Ski & bike, 2023).

Cyklotrasy

Železnorudsko na kole je vhodné jak pro méně zdatné cyklisty a rodiny s dětmi (např. trasa okolo Řezné), tak i pro zkušené cyklisty. Infrastrukturu doplňují půjčovny kol a cykloservisy, taktéž lze využít i navazujících autobusových a vlakových spojů či lanovky na Pancíř nebo Špičák, které vozí kola. Výletní cíle cyklisti najdou jak v Čechách, tak i v sousedním Bavorsku (Orea Resort Hozizont, 2023). Mezi nejoblíbenější patří cyklotrasy:

- Hřebenovka Pancíř - Můstek – Prenet
- Sklářská Stezka, Železná ruda
- Špičák – Černé jezero - Bílá Strž - Hamry – Špičák
- Ze Špičáku na Pancíř a údolím Úhlavy
- Ze Železné Rudy na Schwellhäusl (výletní hostinec)
- Železná Ruda – Laka - Hůrka - Železná Ruda
- Železná Ruda – Špičák – Pancíř - Šmauzy - Gerlova Huť – Železná Ruda

Turistické trasy a naučné stezky

Pro pěší turisty jsou připraveny kilometry pěších tras. Jednou z nejoblíbenějších je naučná stezka Utajená obrana železné opony, ukazující dříve zakázaná pohraniční území. Dále se zde nachází Naučná stezka Sklářská, nabízející informace o zaniklých šumavských sklářských provozech, Naučná stezka Po stopách zajíce vedená ze Špičáku k Čertovu jezeru a určena především dětem, Hadí stezka na Pancíř, věnující se místním rostlinám a živočichům žijícím na území NP Šumava, či Naučná stezka ze Špičáckého sedla k Černému jezeru, informačně zaměřující se na přírodu a využití vodních zdrojů (Region Tourist, 2023).

Obr. č. 14 – Vyhlídka Pancíř

Obr. č. 15 – Orea Resort Horizont

Zdroj: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/orea-resort-horizont-sumava>
<https://www.petrublog.cz/2020/09/sumava-cerne-certovo-jezero-vrcholy.html>,

Muzea

Muzeum Šumavy v Železné Rudě je zaměřeno na regionální historii, zejména sklářství na Šumavě. V budově bývalého loveckého zámku je umístěno **Muzeum historických motocyklů**, které mimo motocykly vystavuje také historické automobily a jízdní kola. Ve sklepeních hotelu Gradl se nachází **Pivovarnické muzeum**. Návštěvník se dozví o historii pivovarnictví a navštíví tematickou knajpu a pohádkovou stezku (Železná Ruda, 2023).

Sportovní a kulturní akce v Železné Rudě

Lyžařská sezóna se na Železnorudsku zakončuje akcí **Přejezd přes louži**, kdy se účastníci snaží přejet na lyžích či snowboardu vodní plochu. Již tradičními akcemi jsou **Železnorudské slavnosti** a rockový festival **Večer pro Železnorudsko**. Na konci léta se na Špičáku koná **Enduro Race Špičák** - oblíbený závod v cyklistickém enduru. Kulturní nabídka vrcholí koncem roku, kdy probíhají **Šumavské hody**, **zvonkový pochod na Belveder**, **sjezd na historických lyžích**, či **půlnoční běh v Hojsově Stráži**. V lednu se pak koná **přechod Královského hvozdu** (Holý, 2022, Špičák Ski & bike, 2022).

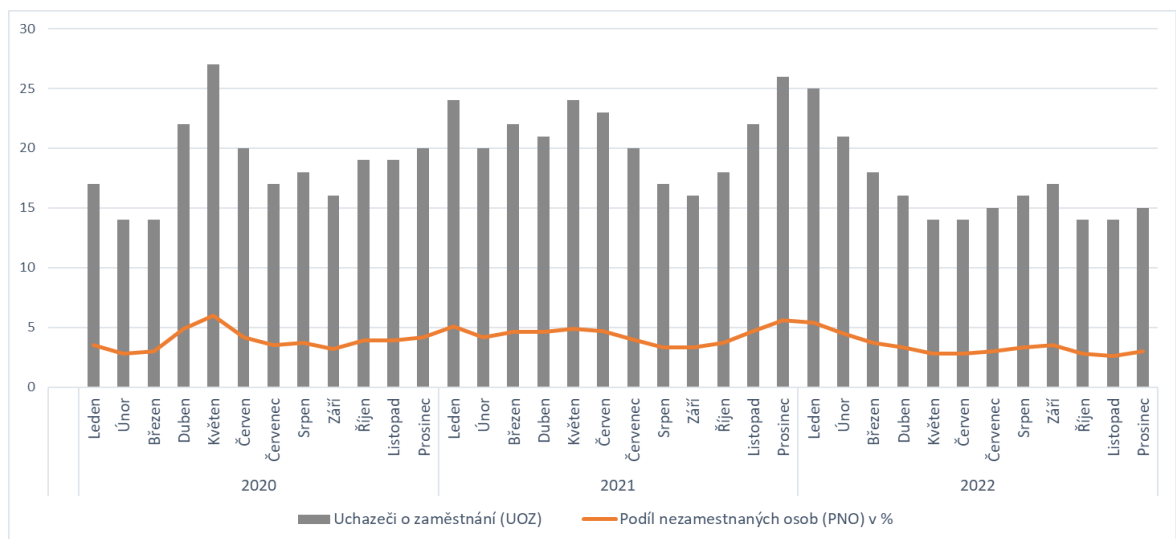
10. Vývoj lokální situace na trhu práce

Trh práce označuje pomyslný prostor, kde dochází ke střetu nabídky pracovních sil, včetně osobních schopností, předpokladů, dovedností a kvalifikace na jedné straně a poptávky ze strany zaměstnavatelů na straně druhé. Výsledkem tohoto procesu jsou pak ekonomické přínosy, ale také disparity mezi územními jednotkami. V rámci základních ukazatelů trhu práce se hodnotí nezaměstnanost, podíl nezaměstnaných osob, počet volných pracovních míst a počet uchazečů na 1 volné pracovní místo. Tyto parametry byly využity ke zhodnocení lokální situace na trhu práce ve zkoumaných střediscích CR, kde byly srovnány ukazatele za roky 2020, 2021 a 2022, tedy za období, jež bylo silně poznamenáno pandemií Covid-19.

Na základě ukazatelů za Českou republiku ve zkoumaném období zjistíme, že nejvyšší počet uchazečů o zaměstnání byl zaznamenán k roku 2020 a následně za rok 2022. Stejně tomu bylo u podílu nezaměstnaných osob, kdy nejvyšší podíl byl zaznamenán v roce 2020 a následně v roce 2022. S těmito ukazateli přímo souvisí nabídka volných pracovních míst, která v letech 2020 a 2022 poklesla. Počet uchazečů na 1 pracovní místo byl ve sledovaném období pod hodnotou 1.

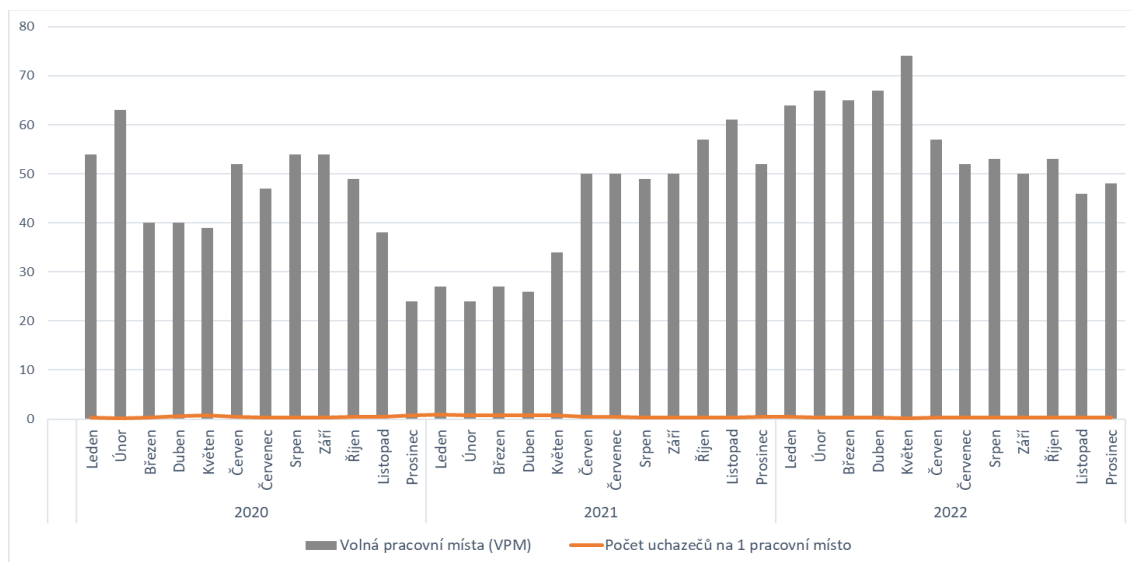
Srovnáváme-li situaci v České republice na trhu práce v období pandemie, zjistíme, že situace však nebyla nějak dramatická, neboť po celé období byla nabídka volných pracovních míst vyšší než počet nezaměstnaných. Zmírnění dopadů pandemie lze přisuzovat mimo jiné opatřením Vlády ČR na podporu ekonomiky. Pro lepší pochopení situace si lze učinit srovnání s obdobím globální hospodářské krize, při které dosahoval v České republice na konci jednotlivých let počet nezaměstnaných přes 500 000 osob, zatímco nabídka volných pracovních míst nedosahovala ani 50 000 hranice. Obzvláště střediska cestovního ruchu disponují poměrně velkou nabídkou pracovních míst. Ač tedy v důsledku pandemie k jistým odchylkám ukazatelů trhu práce došlo, nejednalo se v tomto případě o situaci, která by se jevila jako problémová.

V *Lipně nad Vltavou* se snižující počet uchazečů o zaměstnání s počátkem pandemických restriktivních opatření v květnu 2020 zvýšil na číslo 27, což představuje 22% nárůst oproti předchozímu měsíci a 92% nárůst oproti měsíci březnu. Další výrazný nárůst lze sledovat ve druhé pandemické vlně na přelomu roku 2020 a 2021 a následně na přelomu roku 2021 a 2022. S ukazatelem UOZ přímo souvisí podíl nezaměstnaných osob, vyjadřující procentuální podíl registrovaných nezaměstnaných ze všech obyvatel ve věku 15 – 64 let. Dle grafu je patrné, že v době, kdy docházelo ke zvyšování počtu UOZ a PNO, docházelo zároveň ke snižování počtu volných pracovních míst. Nejvíce je tento propad patrný v období prosince 2020 až dubna 2021. Počet uchazečů na 1 pracovní místo byl v celém sledovaném období pod hodnotou 1. Po zrušení celostátně platných mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví se situace trhu práce v Lipně nad Vltavou opět stabilizovala a ke konci roku 2022 se hodnoty ukazatelů vrátily na období před pandemií.

Obr. č. 16 – Nezaměstnanost v obci Lipno nad Vltavou

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Obr. č. 17 – Volná pracovní místa v obci Lipno nad Vltavou

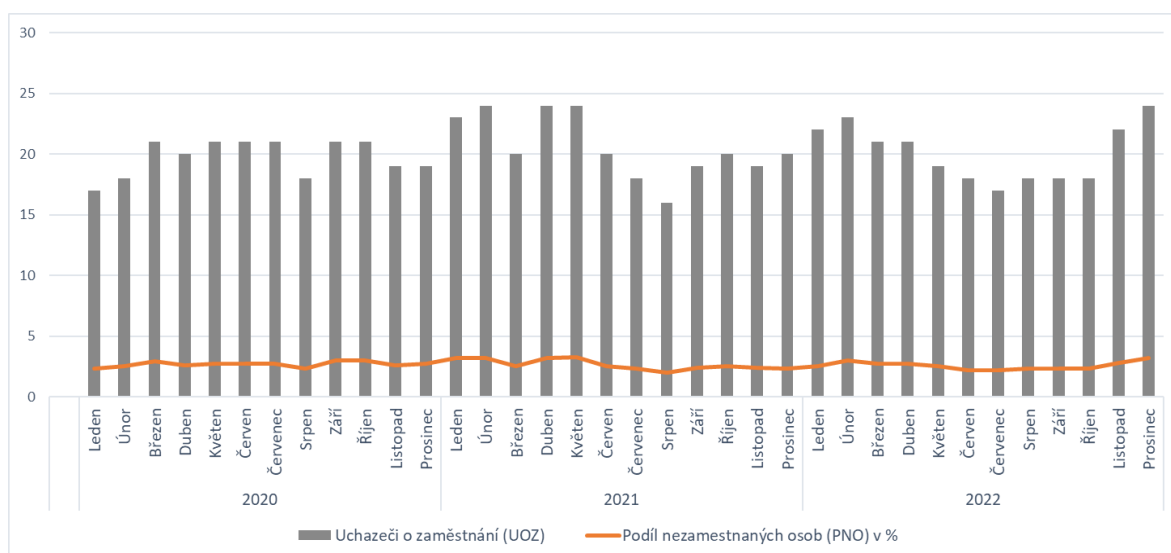
Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Tab. 1 – Základní ukazatele trhu práce v obci Lipno nad Vltavou k 31.12. v letech 2019-2022

Lipno nad Vltavou				
Rok	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2019	17	3,7	51	0.33
2020	20	4,2	24	0.83
2021	26	5,6	52	0.50
2022	15	3,0	48	0.31

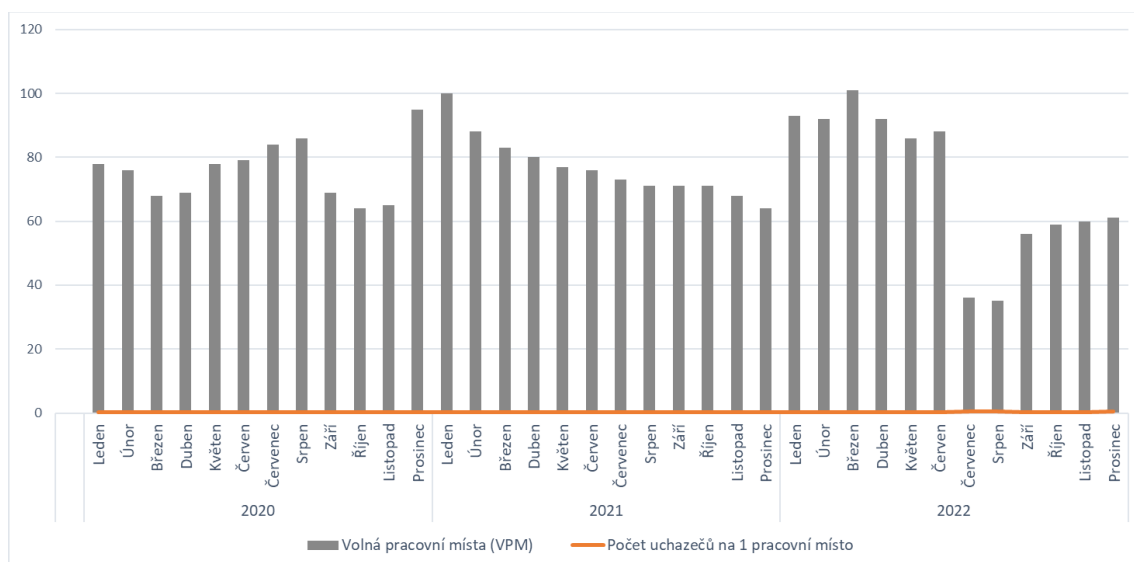
Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Obec *Stachy* zaznamenala ve zkoumaném období taktéž znatelné výkyvy v počtech uchazečů o zaměstnání. Nejednalo se o všem o tak dynamické změny jako v obci Lipno nad Vltavou. Rok 2020 se na počtech UOZ výrazně neprojevil, nárůst počtů UOZ je ve Stachách znatelný především na počátku roku 2021 a na počátku roku 2022. Podíl nezaměstnaných osob byl taktéž za sledované období nejvyšší na počátku roku 2021 a na počátku roku 2022, kdy činil přes 3 %. Křivka volných pracovních míst vykazovala ve sledovaném období tři výrazné poklesy. První v říjnu a listopadu 2020, druhý v prosinci 2021 a třetí, největší pokles VPM, v červenci a srpnu 2022. Počet uchazečů na 1 pracovní místo byl v celém sledovaném období pod hodnotou 1. Zajímavým faktem je, že ke konci roku 2022, tedy bezprostředně po období pandemie, obec evidovala nárůst počtu UOZ a PNO, který byl shodný s obdobím restriktivních opatření.

Obr. č. 18 – Nezaměstnanost v obci Stachy

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Obr. č. 19 – Volná pracovní místa v obci Stachy

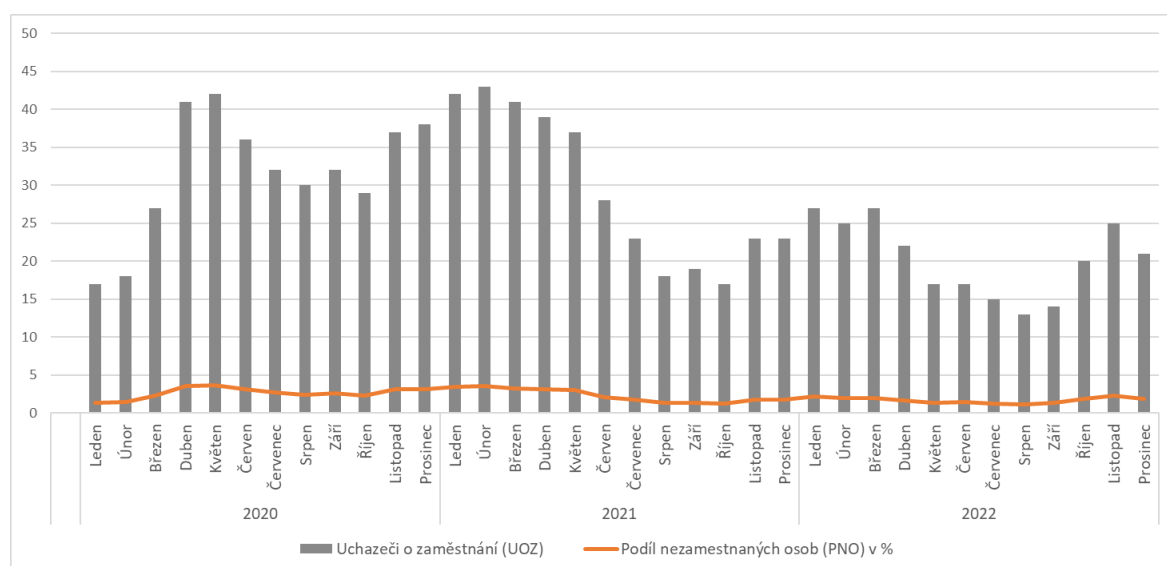
Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Tab. 2 – Základní ukazatele trhu práce v obci Stachy k 31.12. v letech 2019-2022

Stachy				
Rok	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2019	21	2,6	78	0.27
2020	19	2,7	95	0.20
2021	20	2,3	64	0.31
2022	24	3,2	61	0.39

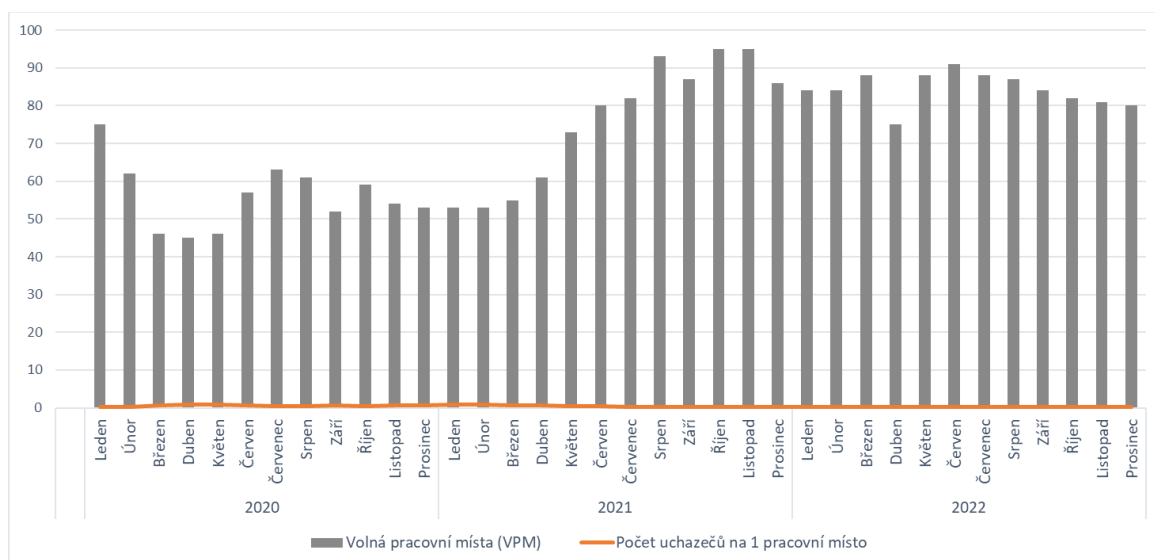
Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Stejně tak, jako u předchozích obcí, i na příkladu **Železná Ruda** lze sledovat výrazné kolísání ukazatelů trhu práce související s dopady pandemie Covid-19. K prvnímu výraznému nárůstu uchazečů o zaměstnání a nárůstu podílu nezaměstnaných osob došlo s první pandemickou vlnou na jaře roku 2020. Počet UOZ vzrostl ze 17 na počátku sledovaného období na počet 42 v měsíci březnu, což představuje 147% navýšení. Ve stejném období lze zároveň sledovat výrazný pokles volných pracovních míst. Tento pokles mezi začátkem sledovaného období a dubnem 2020 činil 40 %, kdy hodnota poklesla ze 75 VPM na číslo 45. Podobný průběh lze sledovat také u druhé pandemické vlny na přelomu let 2020 a 2021 a následně na přelomu let 2021 a 2022 před tím, než došlo ke zrušení protipandemických restriktivních opatření. Počet uchazečů na 1 pracovní místo byl po celé sledované období pod hodnotou 1. Na konci sledovaného období se hodnoty již přibližují období před pandemií. Podíl nezaměstnaných osob je však stále vyšší než na počátku sledovaného období.

Obr. č. 20 – Nezaměstnanost ve městě Železná Ruda

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Obr. č. 21 – Volná pracovní místa ve městě Železná Ruda

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Tab. 3– Základní ukazatele trhu práce ve městě Železná Ruda k 31.12. v letech 2019-2022

Železná Ruda				
Rok	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2019	21	1,6	79	0.27
2020	38	3,1	53	0.72
2021	23	1,8	86	0.27
2022	21	1,9	80	0.26

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Srovnání vývoje lokální situace na trhu práce zkoumaných obcí se situací v České republice

Pro srovnání situace ve zkoumaných obcích se situací celostátní lze provést komparaci na základě dat podílu nezaměstnaných osob a dat počtu uchazečů na 1 pracovní místo. Při srovnání je patrné, že podíl nezaměstnaných osob a počet uchazečů na 1 pracovní místo se v případě hodnot za Českou republiku v období pandemie navýšil stejně tak, jako tomu bylo v případě zkoumaných obcí. Je třeba si však uvědomit, že tento nárůst byl ve zkoumaném období již brzděn zásahy Vlády České republiky, konkrétně výdaji na politiku zaměstnanosti a programy Antivirus, jež představovaly příspěvek náhrady mzdy vyplacený za dobu trvání překážek v práci. Tabulka č. 6 zobrazuje finanční částky, které šly v České republice za období pandemie z veřejných peněz na programy Antivirus, přičemž v letech 2020 a 2021 se jednalo o částky přesahující 20 miliard korun (ÚP ČR, 2023).

Tab. 4 – Srovnání podílu nezaměstnaných osob se situací v ČR k 31.12. 2019-2022

Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %				
Rok	Lipno nad Vltavou	Stachy	Železná Ruda	Česká republika
2019	3,7	2,6	1,6	2,9
2020	4,2	2,7	3,1	4,0
2021	5,6	2,3	1,8	3,5
2022	3,0	3,2	1,9	3,7

Zdroj: ÚP ČR (2023), Nezaměstnanost – měsíční, údaje za okresy a ČR celkem 1997-2023

Tab. 5 – Srovnání počtu uchazečů na 1 pracovní místo se situací v ČR k 31.12. 2019-2022

Počet uchazečů na 1 pracovní místo				
Rok	Lipno nad Vltavou	Stachy	Železná Ruda	Česká republika
2019	0.33	0.27	0.27	0.63
2020	0.83	0.20	0.72	0.92
2021	0.50	0.31	0.27	0.75
2022	0.31	0.39	0.26	0.94

Zdroj: ÚP ČR (2023), Nezaměstnanost – měsíční, údaje za okresy a ČR celkem 1997-2023

Tab. 6 – Výdaje na program Antivirus v letech 2019-2022 (v tis.)

Výdaje na politiku zaměstnanosti v ČR - Program Antivirus				
Rok	2019	2020	2021	2022
Částka	0	23 786 007	25 819 569	1 440 574

Zdroj: ÚP ČR (2023), Výdaje na státní politiku zaměstnanosti 1991-2022

11. Návštěvnost a kapacity hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných střediscích cestovního ruchu

Návštěvnost ve vybraných střediscích cestovního ruchu

Návštěvnost za územní jednotky lze nejlépe sledovat na základě návštěvnosti a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) z dat plošného šetření Českého statistického úřadu. Zde se sledují především ukazatele jako počet hostů a jejich přenocování. Data monitorují jak domácí, tak zahraniční příjezdový cestovní ruch. Do srovnání návštěvnosti ve vybraných střediscích CR byly zahrnuty roky 2019-2021, tedy období před propuknutím pandemie a během ní. Data za rok 2022 do srovnání nemohla být zahrnuta, jelikož budou veřejně přístupna až od poloviny května 2023.

Návštěvnost v České republice představovala během pandemie meziroční celkový pokles hostů o více než polovinu (50,7 %) mezi lety 2019 a 2020, z toho rezidentů (domácích hostů) ubylo o 28 % a zahraničních hostů o 74 %. V dalším meziročním srovnání za Českou republiku došlo mezi lety 2020 a 2021 k nepatrnému nárůstu celkového počtu hostů o 5 %, počet hostů rezidentů vzrostl o 9 %, oproti tomu počet nerezidentů zaznamenal mezi lety 2020 a 2021 pokles o dalších 8 % (ČSÚ, 1989–2021).

Na základě dat ČSÚ je patrné, že rok 2020 byl ve zkoumaných obcích do značné míry ovlivněn protipandemickými opatřeními. Celkový počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v obci Lipno nad Vltavou meziročně klesl z 94 726 hostů na 77 107, což představuje pokles návštěvnosti o 18 %. V dalším meziročním srovnání mezi lety 2020 a 2021 došlo opět ke snížení návštěvnosti, které představovalo pokles o další 3 % ze 77 107 na 74 864 hostů. Návštěvníky v Lipně nad Vltavou byli ve sledovaném období především tuzemští obyvatelé (rezidenti). Poté, co mezi roky 2019 a 2020 návštěvnost rezidentů lehce klesla o 0,7 %, se postupné rozvolňování omezujících proticovidových opatření projevilo v oživení cestovního ruchu a v dalším meziročním srovnání byl již počet návštěvníků – rezidentů vyšší než před propuknutím pandemie. Snížení počtu hostů v Lipně nad Vltavou během pandemie Covid-19 lze sledovat především na turistech ze zahraničí (nerezidentech), kdy se jejich počet v období 2019-2021 snížil o 66 %.

V Lipně nad Vltavou představovalo snížení návštěvnosti nejmenší pokles ze všech tří zkoumaných obcí. To lze přisuzovat tomu, že má Lipno nad Vltavou silnou letní sezónu (zatímco Stachy a Železná Ruda jsou středisky převážně zimních sportů a rekreace) a protipandemická opatření bývala právě přes letní sezónu nejvíce rozvolněna.

V obci Stachy se pandemie projevila celkovým meziročním snížením počtu hostů mezi lety 2019 a 2020 o 25 % a v dalším meziročním srovnání mezi lety 2020 a 2021 došlo opět ke snížení návštěvnosti, které představovalo pokles o dalších 23 %. Velký rozdíl oproti Lipnu nad Vltavou byl v návštěvnosti rezidentů. Zatímco v Lipně nad Vltavou nebyl pokles rezidentů nikterak výrazný a v roce 2021 představoval dokonce nárůst oproti období před pandemií, v obci Stachy docházelo po celé sledované období k poklesu návštěvnosti tuzemských obyvatel, a to mezi lety 2019 a 2021 celkem o 40 %. Také pokles zahraničních turistů byl oproti Lipnu nad Vltavou vyšší. V případě nerezidentů došlo v obci Stachy v období 2019-2021 ke snížení o 76 %.

Železná ruda vykazovala podobný průběh poklesu návštěvnosti jako obec Stachy, a to jak v případě celkového počtu hostů, tak i v případě rezidentů a nerezidentů. Celkový počet hostů se mezi lety 2019 a 2020 meziročně snížil o 25 % a v dalším meziročním srovnání mezi lety 2020 a 2021 došlo opět ke snížení návštěvnosti, které představovalo pokles o dalších 13 %. Počet rezidentů se ve sledovaném období snížil z 68 863 na 48 064, jednalo se tedy o 30% pokles. Stejně tak, jako dvou předchozích sledovaných obcí, i v Železné rudě byl pokles návštěvnosti nejvíce viditelný na návštěvnících ze zahraničí, kdy se jejich počet v období 2019-2021 snížil o 72 %.

Tab. 7 - Návštěvnost v Lipně nad Vltavou

Lipno nad Vltavou			
Rok	Hosté celkem	v tom	
		rezidenti	nerezidenti
2019	94 726	62 276	32 450
2020	77 107	61 819	15 288
2021	74 864	63 830	11 034
2022	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021a), vlastní zpracování

Tab. 8 - Návštěvnost ve Stachách

Stachy			
Rok	Hosté celkem	v tom	
		rezidenti	nerezidenti
2019	25 590	23 441	2 149
2020	19 107	18 483	624
2021	14 563	14 056	507
2022	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021b), vlastní zpracování

Tab. 9 - Návštěvnost v Železné Rudě

Železná Ruda			
Rok	Hosté celkem	v tom	
		rezidenti	nerezidenti
2019	79 568	68 863	10 705
2020	59 035	54 238	4 797
2021	51 016	48 064	2 952
2022	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021c), vlastní zpracování

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení ve vybraných střediscích cestovního ruchu

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení za územní jednotky lze sledovat na základě ukazatelů o počtu zařízení, počtu pokojů, počtu lůžek a počtu míst pro stany a karavany, přičemž ČSÚ údaje o počtu a kapacitách HUZ zveřejňuje s roční periodicitou. Do srovnání kapacit HUZ ve vybraných střediscích CR byly zahrnuty roky 2019-2021, tedy období před propuknutím pandemie a během ní. Stejně jako je tomu u dat za návštěvnost, i v případě kapacit HUZ nemohla být data za rok 2022 do srovnání zahrnuta z důvodu jejich oficiálního zpřístupnění až od poloviny května 2023.

V České republice v období let 2019-2021 došlo k nárůstu počtu HUZ o 16 %. Stejně tak bylo v daném období zaznamenáno zvýšení počtu pokojů (nárůst 8 %), lůžek (nárůst 9 %). U počtu míst pro stany a karavany byl však zaznamenán nepatrný pokles o 0,1 %. K roku 2021 vycházelo v ČR na pokoj 2,5 lůžek (ČSÚ, 2012–2021).

Dle srovnání je patrné, že pandemie se projevila na kapacitách HUZ ve zkoumaných obcích odlišně. V Lipně nad Vltavou i přes restriktivní opatření narůstaly ve zkoumaném období počty všech sledovaných ukazatelů. Za období 2019-2021 přibylo v obci 9 hromadných ubytovacích zařízení, počet pokojů se zvýšil o 25 %, počet lůžek se zvýšil o 29 % a přibyla také místa pro stany a karavany. K roku 2021 vycházelo v Lipně nad Vltavou na pokoj 3,5 lůžek.

U obce Stachy počet zařízení během zkoumaného období stagnoval. Meziroční nárůst počtu pokojů o 3 % mezi lety 2019 a 2020 byl následně přerušen rokem 2021, jelikož v dalším meziročním srovnání již došlo naopak k poklesu počtu pokojů o 6 %. Situace s počty lůžek představovala pokles po celé sledované období, přičemž v prvním meziročním srovnání se jednalo o pokles lůžek o 2 %, v druhém meziročním srovnání poklesl počet lůžek o dalších 6 %. Místa pro stany a karavany obec Stachy nedisponuje. K roku 2021 vycházelo ve Stachách na pokoj 2,5 lůžek, tedy stejně, jako v případě údajů za republiku.

V případě Železné Rudy byl průběh posledních let ve vztahu ke změnám kapacit HUZ obdobný jako v Lipně nad Vltavou a sledované ukazatele kapacit hromadných ubytovacích zařízení ve zkoumaném období narůstaly. Za období 2019-2021 přibylo ve městě 16 hromadných ubytovacích zařízení, počet pokojů se zvýšil o 13 %, počet lůžek se zvýšil o 11 % a přibyla také místa pro stany a karavany. K roku 2021 vycházelo v Železné Rudě na pokoj 2,8 lůžek.

Tab. 11 – Kapacity HUZ v Lipně nad Vltavou

Lipno nad Vltavou				
Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2019	27	941	3 178	-
2020	34	1 067	3 617	540
2021	36	1 180	4 088	580
2022	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021d), vlastní zpracování

Tab. 12 – Kapacity HUZ ve Stachách

Stachy				
Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2019	26	400	1 072	-
2020	26	414	1 048	-
2021	26	387	984	-
2022	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021d), vlastní zpracování

Tab. 13 – Kapacity HUZ v Železné Rudě

Železná Ruda				
Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2019	67	1 067	3 091	-
2020	77	1 181	3 356	-
2021	83	1 211	3 450	84
2022	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, (2012-2021d), vlastní zpracování

12. Příjmy z cestovního ruchu do rozpočtu vybraných středisek

Sledování příjmů, výdajů a ostatních peněžních operací obcí představuje nezbytnou součást plánování lokálního a regionálního rozvoje. Do rozpočtu sledovaných obcí přináší cestovní ruch značné finanční prostředky. Údaje o příjmech do rozpočtu evidují jak obce samotné, tak i Ministerstvo financí za časové období deseti let. Pomocí vybraných ukazatelů lze následně zhodnotit dopady vnějších událostí na příjmy a výdaje obcí. Tabulky č. 14, 15 a 16 představují srovnání dopadů pandemie Covid-19 na příjmy z cestovního ruchu do rozpočtů středisek Lipno nad Vltavou, Stachy a Železná Ruda. Předmětem komparativní analýzy byly roky 2019-2022, představující období před pandemií, během ní a bezprostředně po ní. Do analýzy byly zahrnuty daňové a nedaňové příjmy, přičemž z daňových příjmů byly srovnávány poplatky z pobytu, příjmy z poplatků z ubytovací kapacity a příjmy ze vstupného. Z nedaňových příjmů byly do srovnání zařazeny příjmy z pronájmu pozemků.

Do roku 2020 byly daňové příjmy z CR podrobněji rozděleny. Ke dni 1. 1. 2020 však nabyla účinnosti novela zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. V posledních letech se jedná o nejvýznamnější novelu zákona o místních poplatcích, kterou došlo ke zrušení místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt a místního poplatku z ubytovací kapacity a k jejich nahrazení novým místním poplatkem z pobytu, což má vést ke zjednodušení a zefektivnění procesu výběru místních poplatků. Pro účely této práce jsou tak tyto poplatky zahrnuty pod jedním názvem „poplatky z pobytu“.

Při srovnání obcí je patrné, že v Lipně nad Vltavou tvoří cestovní ruch nejvyšší procentuální podíl příjmů. Výrazné snížení podílů příjmů z CR lze vysledovat u všech tří zkoumaných obcí za rok 2021, což je zapříčiněno dopady pandemie a s ní spojených restriktivních opatření. S výjimkou obce Stachy se celkové roční příjmy zkoumaných obcí za dané období exponenciálně zvyšovaly. Je však třeba brát v úvahu fakt probíhající inflace v posledních letech, která tyto ukazatele značně ovlivňuje. Za hlavní ukazatel příjmů z cestovního ruchu do rozpočtu vybraných středisek tak lze považovat především podíl příjmů z cestovního ruchu na celkových příjmech obce.

Tab. 14 - Příjmy z cestovního ruchu do rozpočtu střediska Lipno nad Vltavou

Lipno nad Vltavou							
Rok	Poplatky z pobytu	Poplatky z ubytovací kapacity	Příjmy z pronájmu pozemků	Poplatky ze vstupného	Příjmy z CR za rok celkem	Příjmy obce za rok celkem	Podíl příjmů z CR na příjmech obce (%)
2019	4 678 978	1 949 542	466 631	8 160	7 103 311	41 426 642	17.1
2020	5 864 623	-	463 396	-	6 328 019	40 315 620	15.7
2021	8 889 647	-	475 172	-	9 364 819	89 184 133	10.5
2022	14 895 300	-	481 578	-	15 376 878	93 795 304	16.4

Zdroj: Vlastní zpracování dat z dat Ministerstva financí (2019-2022)

Tab. 15 - Příjmy z cestovního ruchu do rozpočtu střediska Stachy

Stachy							
Rok	Poplatky z pobytu	Poplatky z ubytovací kapacity	Příjmy z pronájmu pozemků	Poplatky ze vstupného	Příjmy z CR za rok celkem	Příjmy obce za rok celkem	Podíl příjmů z CR na příjmech obce (%)
2019	553 791	166 601	638 262	-	1 358 654	42 684 961	3.2
2020	814 057	-	666 801	-	1 480 858	56 258 735	2.6
2021	530 177	-	372 875	-	903 052	39 553 845	2.3
2022	644 020	-	657 821	-	1 301 841	44 866 502	2.9

Zdroj: Vlastní zpracování dat z dat Ministerstva financí (2019-2022)

Tab. 16 - Příjmy z cestovního ruchu do rozpočtu střediska Železná Ruda

Železná Ruda							
Rok	Poplatky z pobytu	Poplatky z ubytovací kapacity	Příjmy z pronájmu pozemků	Poplatky ze vstupného	Příjmy z CR za rok celkem	Příjmy obce za rok celkem	Podíl příjmů z CR na příjmech obce (%)
2019	1 854 987	426 125	1 307 552	-	3 588 664	93 903 388	3.8
2020	2 860 347	-	1 242 809	-	4 103 156	103 180 756	4.0
2021	2 603 465	-	1 630 124	-	4 233 589	154 174 059	2.7
2022	3 943 384	-	4 973 673	-	8 917 057	166 985 868	5.3

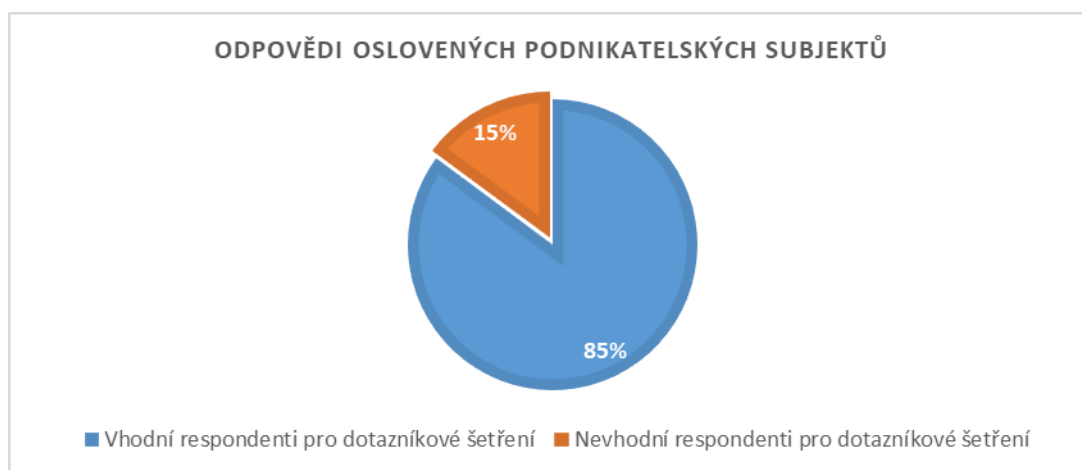
Zdroj: Vlastní zpracování dat z dat Ministerstva financí (2019-2022)

13. Dotazníkové šetření s podnikatelskými subjekty

Dotazníkové šetření proběhlo ve dvou fázích. První fáze zahrnovala osobní terénní průzkum daných středisek a několik osobních rozhovorů s lokálními aktéry cestovního ruchu. Tato fáze proběhla na přelomu září a října 2022 a byla klíčovou pro pochopení situace, rozměrů pandemie a dopadů, které na lokální podnikatelské subjekty měla. Z této první fáze šetření vzešly následně otázky pro druhou fázi, kterou bylo již samotné dotazníkové šetření v písemné formě s větším počtem respondentů. Druhá fáze dotazníkového šetření proběhla v měsících únoru a březnu 2023. Emailovou korespondencí bylo osloveno celkem 140 podnikatelských subjektů a provozovatelů sportovně-rekreačních zařízení v obcích Lipno nad Vltavou, Stachy a Železná Ruda. U všech tří středisek cestovního ruchu byly v rámci dotazníkového šetření s podnikatelskými subjekty oslovovány ubytovací zařízení (hotely, penziony, rekreační chaty, apartmány, kempy a další hromadná ubytovací zařízení), stravovací zařízení (restaurace a kavárny), lokální investoři a developeři v oblasti cestovního ruchu, ski areály, bikeparky, půjčovny sportovního vybavení a v neposlední řadě byly oslovovány také konkrétní turistické cíle daných destinací.

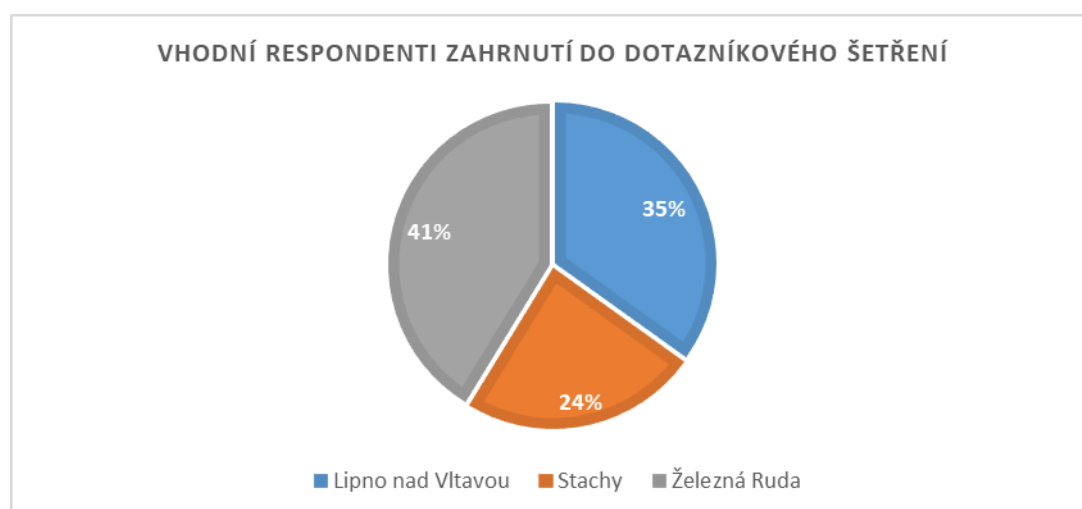
Na dotazníky reagovalo celkem 74 podnikatelských subjektů ze 140 oslovených, což představuje 53% návratnost. Do samotného hodnocení dotazníkového šetření však 11 z těchto odpovědí nemohlo být zahrnuto, a to z důvodu, že tyto podnikatelské subjekty nesplňovaly požadavek zahájení činnosti podnikání před začátkem pandemie, provozování během ní a bezprostředně po ní. Těchto 11 respondentů uvedlo, že svou podnikatelskou činnost během pandemie museli buďto ukončit, nebo začali podnikat během pandemie, nebo zahájili svou podnikatelskou činnost až poté, co se uvolnila restriktivní opatření, či v době pandemie byli zcela mimo provoz a dané dva roky využili na rekonstrukci a modernizaci celého objektu. Dotazníky byly vyplněny tedy pouze respondenty, kteří mohli srovnat situaci před pandemií, během ní a po rozvolnění restriktivních opatření. Ač se tedy aktuálně na základě dat ČSÚ ve zkoumaných obcích nachází jistý počet ubytovacích a stravovacích zařízení, vhodnými respondenty pro vyplnění dotazníku byla jen určitá část z nich. V Lipně nad Vltavou bylo osloveno 50 subjektů (zpět bylo obdrženo 24 odpovědí, z toho 22 zahrnuto do komparativní analýzy), ve Stachách bylo osloveno 35 subjektů (zpět bylo obdrženo 21 odpovědí, 15 zahrnuto do komparativní analýzy). V případě Železné Rudy bylo osloveno 55 subjektů (zpět bylo obdrženo 29 odpovědí, 26 zahrnuto do komparativní analýzy). Relevantními pro dotazníkové šetření tak bylo celkem 63 obdržených dotazníků od podnikatelských subjektů, jež byli do komparativní analýzy dotazníkového šetření zahrnuti.

Obr. č. 22 – Procentuální vyjádření obdržených odpovědí

Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

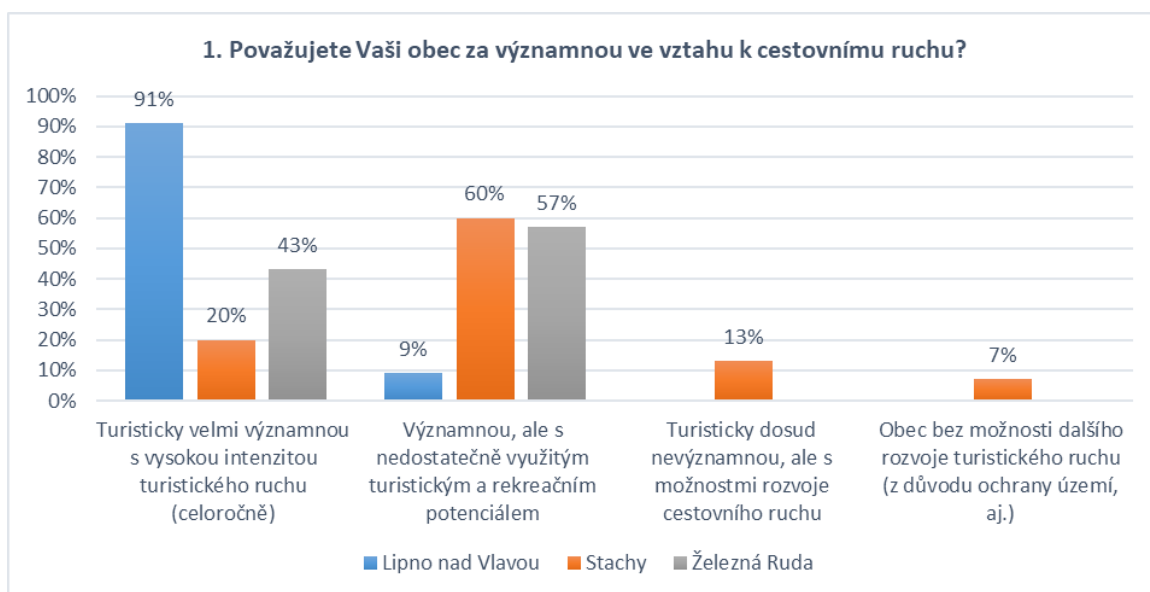
Obr. č. 23 – Procentuální vyjádření dotazníků zahrnutých do šetření

Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

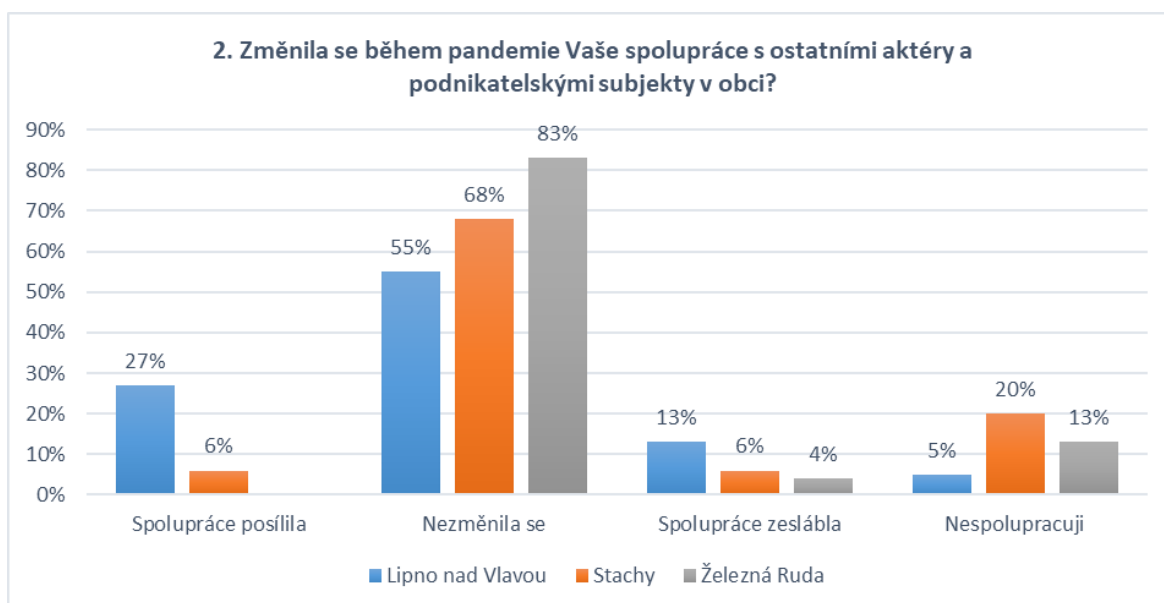
Otázky pro podnikatelské subjekty byly vytvořeny formou uzavřených odpovědí, aby bylo možné učinit srovnání mezi jednotlivými obcemi. Pro objektivní komparaci byl zvolen způsob srovnání za pomoci procentuálního poměru. Následující grafy představují odpovědi na položené otázky od celkem 63 respondentů - podnikatelských subjektů z obcí Lipno nad Vltavou, Stachů a Železné Rudy, kteří byli do komparativního dotazníkového šetření k problematice vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního ruchu zahrnuti.

Obr. č. 24 – Hodnocení významnosti obce ve vztahu k CR

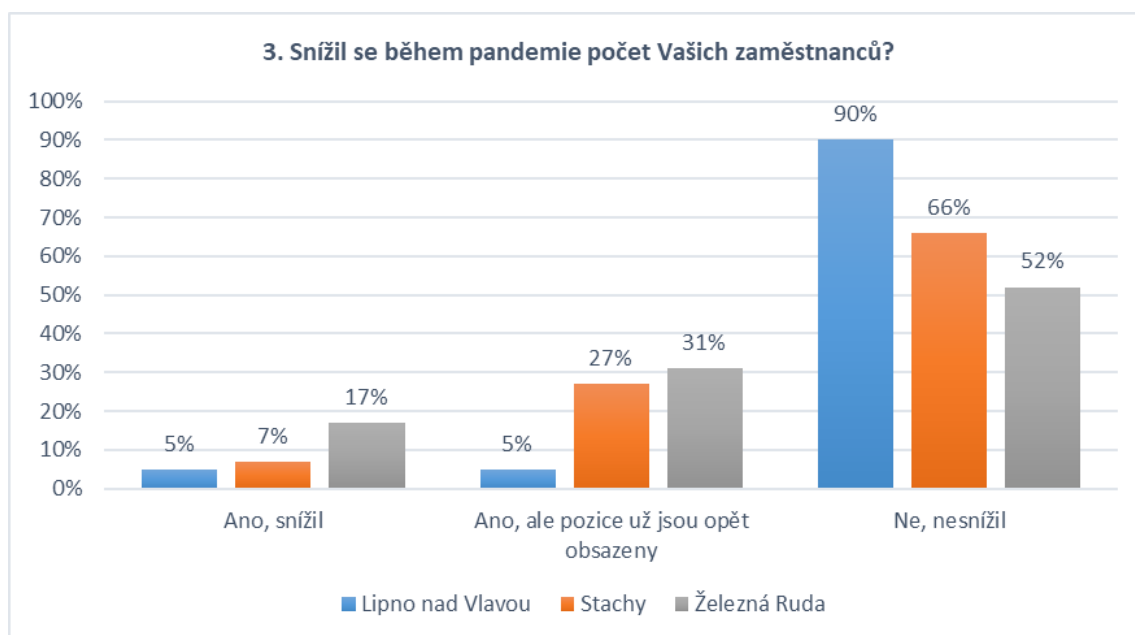
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 25 – Hodnocení spolupráce s ostatními aktéry

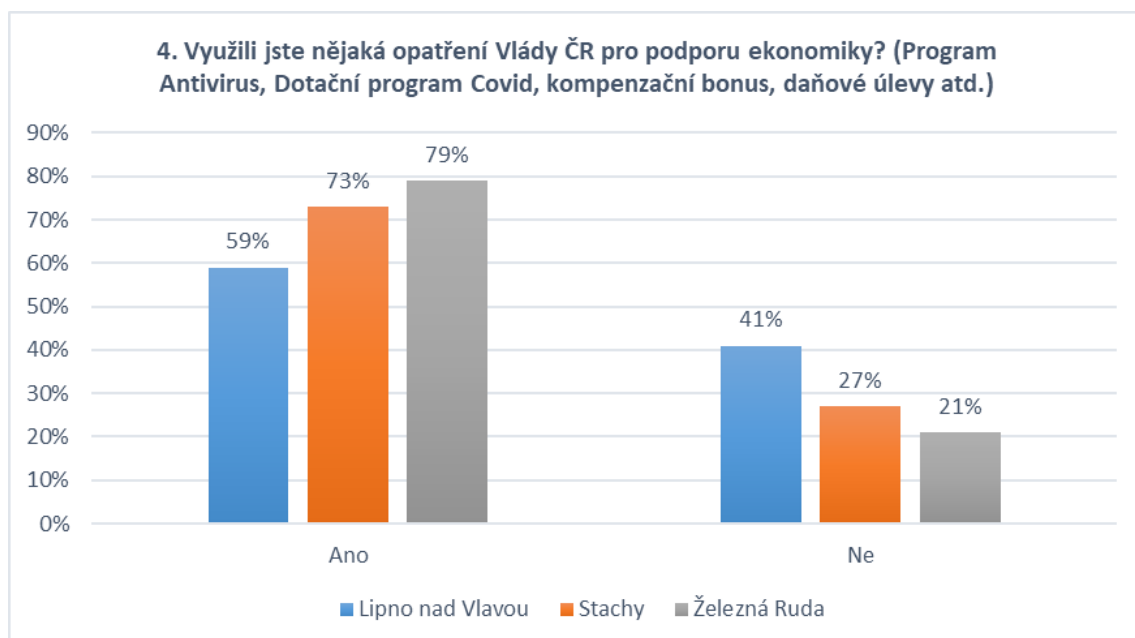
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 26 – Hodnocení snížení počtu zaměstnanců

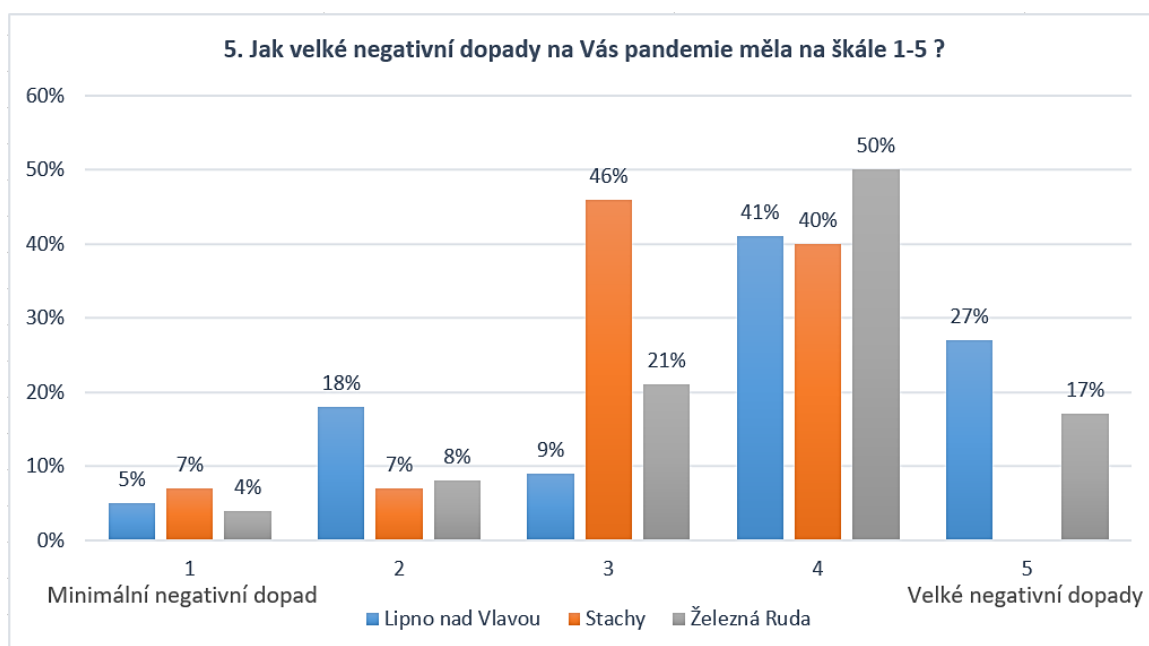
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 27 – Využití opatření Vlády ČR pro podporu ekonomiky

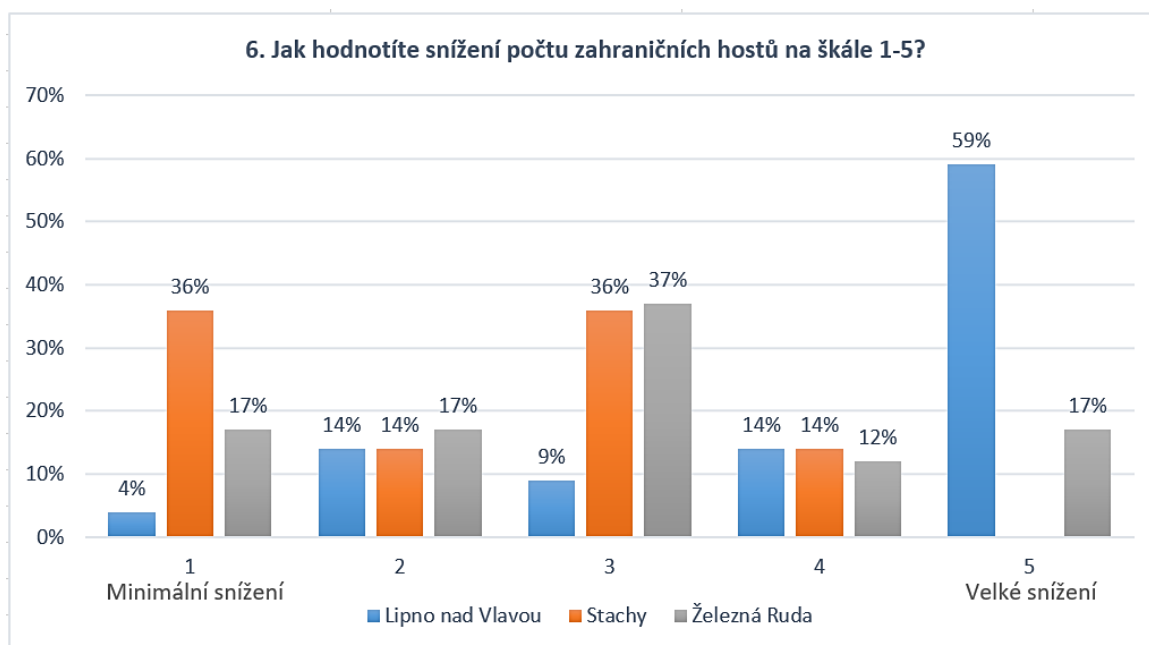
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 28 – Hodnocení negativních dopadů

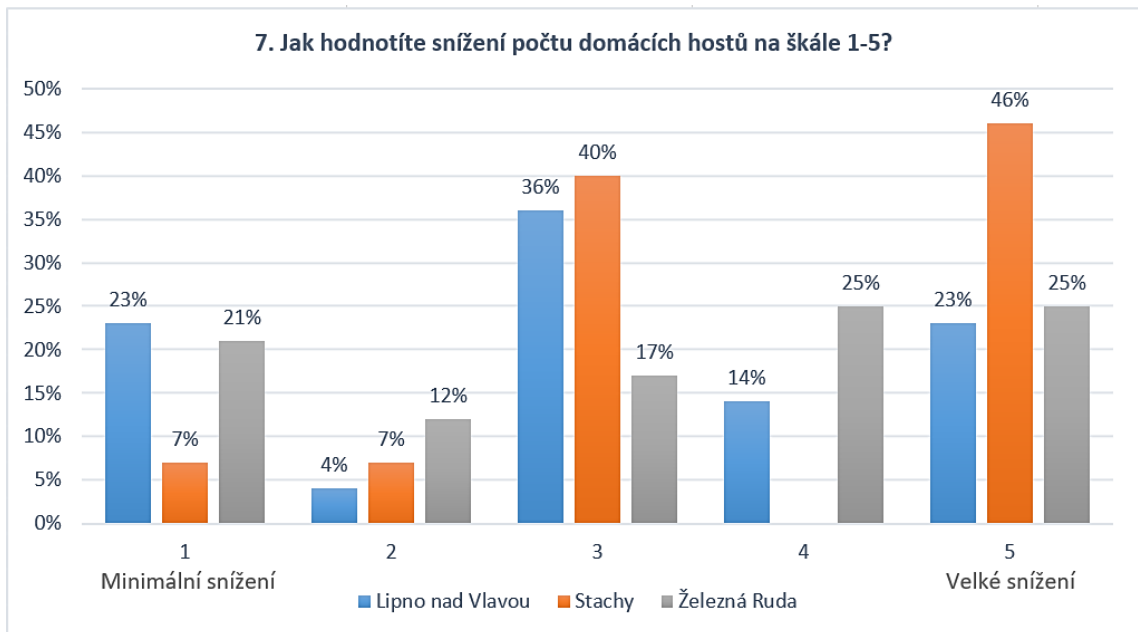
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 29 – Hodnocení poklesu počtu zahraničních hostů

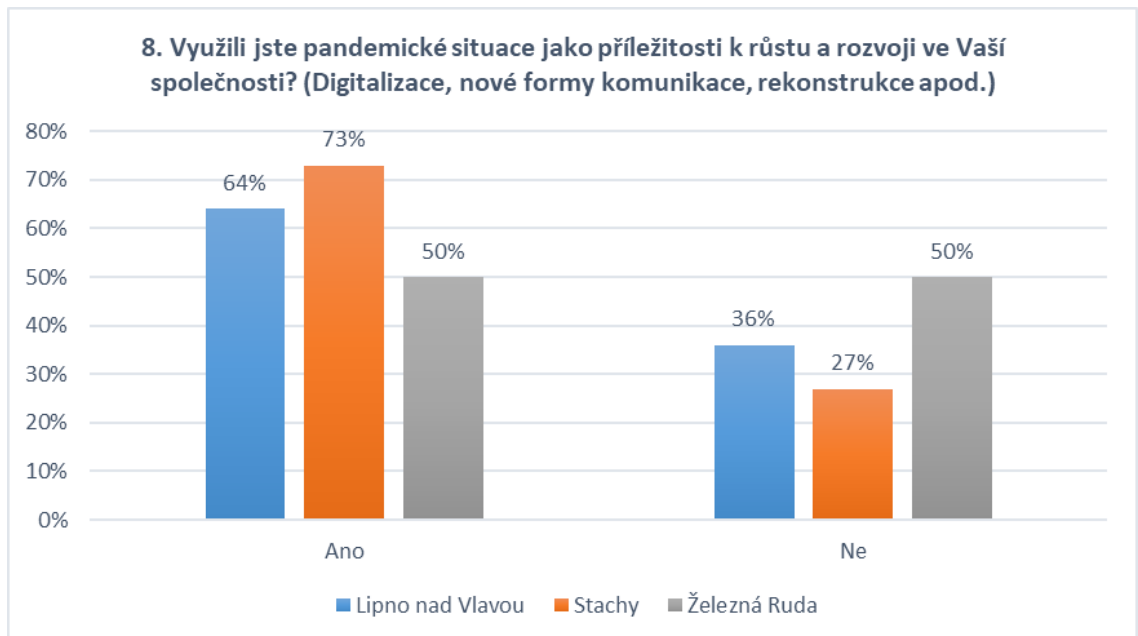
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 30 – Hodnocení poklesu počtu domácích hostů

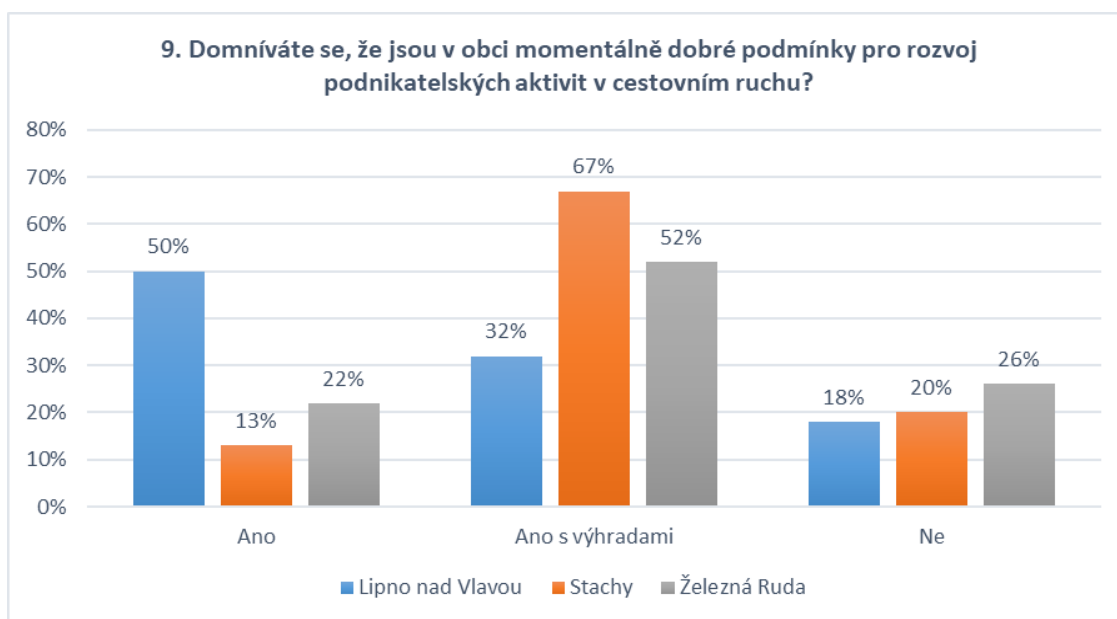
Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 31 – Využití pandemické situace k růstu ve společnosti

Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Obr. č. 32 – Hodnocení podmínek pro rozvoj CR

Zdroj: Dotazníkové šetření podnikatelských subjektů, vlastní zpracování

Výsledky dotazníkového šetření s podnikatelskými subjekty

Na základě dotazníkového šetření s podnikateli bylo zjištěno, že většina dotázaných považuje svou obec za turisticky velmi významnou ve vztahu k cestovnímu ruchu, či významnou, ale s nedostatečně využitým turistickým potenciálem. Nejatraktivněji svou obec vnímají podnikatelé obce Lipno nad Vltavou. Co se týče hodnocení spolupráce s ostatními aktéry cestovního ruchu, většina dotázaných uvedla, že pandemie Covid-19 neměla na jejich kooperaci s ostatními aktéry vliv. Nejčastěji respondenti uvedli, že se počet jejich zaměstnanců během pandemie nesnížil, nebo snížil, ale pozice jsou již opět obsazeny. Součástí dotazníkového šetření byla také otázka na využití kompenzačních programů, kde s velkou procentuální převahou respondenti odpověděli, že využili nějaké opatření Vlády ČR pro podporu ekonomiky. Nejvíce podpůrných programů využili podnikatelé z Železné Rudy, následně podnikatelé obce Stachy a nejméně využili podpůrných programů podnikatelé obce Lipno nad Vltavou. U otázek hodnocení dopadů pandemie na škále 1-5 bylo zjištěno, že pandemie měla na respondenty ze všech obcí nejčastěji středně velké až velké negativní dopady. Hodnocení poklesu počtu domácích a zahraničních turistů koreluje s výsledky ČSÚ. Procentuální většina dotázaných využila pandemické situace jako příležitosti k rozvoji a růstu své společnosti. Nejvíce využili situace ve svůj prospěch podnikatelé z obce Stachy, nejméně tomu bylo u Železné Rudy. Respondenti se domnívají, že jsou aktuálně v jejich obcích vhodné podmínky pro rozvoj aktivit v cestovním ruchu.

Poznatky z terénního průzkumu a dotazníkového šetření s podnikatelskými subjekty nad rámec uzavřených otázek

Poznatky o problematice dopadů pandemie Covid-19 na podnikatelské subjekty a provozovatele sportovně-rekreačních zařízení byly sbírány jak z osobních rozhovorů, tak i v průběhu samotného dotazníkového šetření, kdy měli někteří podnikatelé, provozovatelé a investoři zájem vyjádřit se k problematice nad rámec uzavřených otázek a podělit se o své zkušenosti z období restriktivních opatření a bezprostředně po něm podrobněji.

Za obec Lipno nad Vltavou se k období let 2020-2022 vyjádřil s podrobnějšími připomínkami Ing. Matěj Kratochvíl, generální ředitel společnosti Conduco a jednatel společnosti LIPNO SERVIS s.r.o.

„Pokud se jedná o období pandemie, díváme se na návštěvnost (pro jednoduchost) v průběhu letní a zimní sezóny (ačkoliv na Lipně reálně probíhají sezóny 4: jaro, léto, podzim, zima – každá specifická skupinami návštěvníků). Zimní sezóna byla nesmyslnými opatřeními ovlivněna fatálně a abychom zvládli udržet zaměstnanost (pro nás velmi zásadní, jelikož se pohybujeme ve velmi komplikované oblasti příhraničí, která po vystěhování po 2. světové válce byla dále devastována komunistickým režimem a ačkoliv rozsah problémů vůči velikosti obcí je větší než v exponovaných oblastech jako Mostecko, nebo Ostravsko), nedostává se dopadům uzavírání podniků této oblasti a obecně celé řadě oblastí v příhraničí pozornosti - jelikož je zde málo obyvatel, tedy voličů. Oproti tomu letní sezóny, které nebyly tolik ovlivněny opatřeními, probíhaly relativně standardně. Z pohledu zahraničních hostů, kteří tvoří cca 25-35% klientely na našich provozech, byly zasaženy zásadně obě sezóny. Letní se částečně dařilo kompenzovat tuzemskými klienty, kteří také omezili cestování.“

Ing. Kratochvíl se dále vyjádřil také k opatřením na podporu ekonomiky ze strany vlády České republiky.

„Velkým omylem by bylo domnívat se, že vládní programy zásadně pomohly podnikatelům (dovolím si toto komentovat minimálně za provozovatele služeb v horských střediscích). Administrativní zátěž byla alarmující (neschopnost státní správy pracovat s jim dostupnými daty) a nastavení systému vládou byla při nejmenším chaotická (např. jak zadefinujete do jaké skupiny patří služba jako Stezka korunami stromů? Vláda namísto toho, aby použila např. NACE kódy, které podnikatelé musí používat např. kvůli ČSÚ, vyjmenovávala určité typy služeb). Z velké části se pomoc odehrála skrz garance u půjček soukromých institucí (bank) - což je de facto jen další zátěž pro společnosti, nikoliv pomoc. V případě ski areálu,

kde došlo k naprostému uzavření (z vládního nařízení) byla kompenzace stanovena jako 50% nákladů v minulých letech. Většina nákladů je ale fixní povahy - typicky jsou to mzdy, které ve službách tvoří naprosto zásadní podíl. A jelikož jsme byli jak ministrem průmyslu, tak i ministry zdravotnictví neustále "taháni za nos", že možná půjdeme do provozu, nebylo možné ušetřit zásadně ani na případných variabilních nákladech - např. energie na zasněžování, která je u areálů relativně velkou položkou. Pokud bychom byli spuštěni, museli jsme být připraveni. Na druhou 1/2 nákladů jsme si tedy museli půjčit.“

„Hlavním problémem na celé situaci, kterému se bohužel dostalo jen velmi málo prostoru v médiích, je fakt, že soukromé firmy musejí zvýšenou nutností splácet půjčky, nebo pokrytí ztratit kompenzovat velmi často v investicích. Většina areálů se poslední dvě dekády snažila dostat úroveň svého podnikání na takovou úroveň, aby byla konkurenceschopná na evropském trhu. Toto je primárně o investicích a dopad opatření kolem Covidu měl bohužel za následek především jedno - vážné ohrožení této snahy. Tato problematika je velmi komplexní a vychází ze samotného nastavení systému v ČR, kdy cestovní ruch není vnímán jako podstatné odvětví, ačkoliv se v něm žije velmi podstatná část obyvatel a je relativně dobře roztržštěný. Pro zajímavost, v cestovním ruchu je zaměstnáno více osob než v zemědělství a přínos do HDP ČR je také větší.“

Nakonec se Ing. Kratochvíl vyjádřil podrobněji také k otázce, zda se domnívá, že jsou v Lipně nad Vltavou momentálně dobré podmínky pro rozvoj podnikatelských aktivit v CR.

„Z pohledu toho, co dělá obec, je odpověď ano, obec dělá v rámci svých možností maximum, aby umožnila rozvoj jediného průmyslu, který je v obci reálně provozovat – tedy průmyslu cestovního ruchu. V oblasti zanikly od roku 1990 tisíce pracovních míst. Jediné pracovní příležitosti, které vznikají, jsou v cestovním ruchu, nebo je odbyt daných firem zásadně na CR závislý – dodavatelsko-odběratelské řetězce. Z pohledu vlády je situace naprosto tristní – průmysl cestovního ruchu spadá pod Ministerstvo pro místní rozvoj, namísto pod Ministerstvo průmyslu. Rozpočtové určení daně je nastaveno v neprospěch jakékoliv aktivní obce, natožpak potom obce, kde přijíždějí turisté. Je tedy potřeba zabývat se otázkou, z jakého pohledu.“

V obci Stachy se o své zkušenosti podělili zaměstnanci Hotelu Churáňov, kteří sdělili, že hotel byl zavřený od léta 2020 do května 2021. Opatření zde byla velmi přísná mimo jiné z důvodu, že hotel v zimní sezóně běžně pořádal dětské lyžařské kurzy, což však s příchodem pandemie nebylo možné a bylo třeba všechna opatření dodržovat. Po znovuotevření hotel přijal nové zaměstnance a znovu obsadil pracovní pozice.

V Železně Rudě se k situaci vyjádřila podrobněji např. restaurace Pensionu Böhmerwald. „Přes pandemii jsme měli zavřeno, nevyplatilo by se ani držet personál. Jelikož byl zákaz přejíždění mezi okresy, nebyli turisté místní, ani zahraniční. Zkusili jsme mít výdejní okýnko, ale i to jsme po měsíci museli zavřít, protože jsme vyhodnotili, že jsme ztrátoví. Co se týče aktuální situace, léto 2022 bylo dobré, počasí přálo, ale turismus se stále nevrátil do původního stavu. Zaznamenali jsme hlavně úbytek návštěvnosti Němců ve srovnání se situací před pandemií.“

V Železně Rudě se několik aktérů nezávisle na sobě také vyjádřilo, že ač pro ně pandemická situace byla devastující, s úpadkem restriktivních opatření se jim podařilo vrátit podnikání do stavu před pandemií a hosté se opět vrátili. Poukázali však na energetickou krizi, na pandemii přímo navazující a vyjádřili obavy, že by pro ně mohla do budoucna představovat ještě větší problém, než pandemie samotná.

Ve všech třech obcích se mimo jiné našlo několik podnikatelů, kteří uvedli, že se rozhodli využít pandemické situace pro růst své společnosti a období během let 2020-2022 využili plně na rekonstrukci a modernizaci celého objektu, či areálu.

14. Dotazníkové šetření se starosty a místostarosty obcí

Dotazníkové šetření proběhlo s místostarostou obce Lipno nad Vltavou Bc. Pavlem Macákem, starostou obce Stachy Ing. Petrem Lampou a starostou města Železná Ruda Ing. Filipem Smolou. Otázky byly směřovány na to, jaké dopady pandemie Covid-19 měla na zkoumaná střediska cestovního ruchu, jak pandemie ovlivnila spolupráci na úrovni od lokální až po mezinárodní a na kroky, které se obce chystají uskutečnit v následujících letech. Následně došlo k upřesnění zodpovězených otázek. Odpovědi starostů a místostarosty jsou přímo citovány.

Dotazník s místostarostou obce Lipno nad Vltavou Bc. Pavlem Macákem

1. Považujete Vaši obec za významnou ve vztahu k cestovnímu ruchu?

Obec považuji za turisticky velmi významnou s vysokou intenzitou turistického ruchu, a to celoročně.

2. Jak hodnotíte dopad restriktivních opatření na cestovní ruch ve Vaší obci?

V roce 2020 propad přenocování o 10 %, v roce 2021 propad přenocování o 30 % - v obou letech oproti letům 2018 a 2019.

3. Jste-li členem MAS, či jiných dobrovolných svazků obcí, uveďte prosím, jak pandemie ovlivnila Vaši spolupráci

Nejsme členem MAS, ostatní spolupráce pandemie neovlivnila (Svazek lipenských obcí, Turistický spolek Lipenska).

4. Využívala obec během pandemie finančních prostředků z fondů EU, či krajských a národních dotací na rozvoj cestovního ruchu a rekreace? Pokud ano, uveďte prosím, o jaké se jednalo.

Obec Lipno nad Vltavou během pandemie finančních prostředků z fondů EU, či dotací nevyužívala.

5. Jaké byly prozatím Vaše kroky na podporu znovuobnovení cestovního ruchu a rekreace v obci a jak jejich účinnost hodnotíte?

V roce 2022 se počet přenocování vrátil na hodnoty roku 2019 (období před pandemií), tedy přibližně 450 000 přenocování.

6. Domníváte se, že měla pandemie nějaké pozitivní dopady a přínosy ve Vaší obci? (Např. elektronizace, digitalizace, zlepšení životního prostředí atd.)

Ne, nedomnívám.

7. Jakým způsobem propagujete Vaši obec a turisticky významné lokality v obci a okolí?

Propagace obce je zajišťována společností LIPNO SERVIS s.r.o.

8. S jakými projekty, zaměřenými na rozvoj CR, počítá obec do následujících let?

Obec počítá s posílením stávající ČOV a výstavbou další nové ČOV. Ostatní zajišťují soukromí investoři (apartmány, služby apod.).

Dotazník se starostou obce Stachy (vč. části Zadov – společné katastrální území Stachy) Ing. Petrem Lampou

1. Považujete Vaši obec za významnou ve vztahu k cestovnímu ruchu?

Obec považuji za turisticky velmi významnou s vysokou intenzitou turistického ruchu, a to celoročně.

2. Jak hodnotíte dopad restriktivních opatření na cestovní ruch ve Vaší obci?

Dopad na turistický ruch v naší obci, stejně jako na jiná odvětví, byl v negativním slova smyslu velmi významný. Dopad pocítila nejen obec ve svých příjmech z turismu, ale zejména podnikatelé v turistickém ruchu, společenský i kulturní život v obci, zastavený provoz školy., apod.

3. Jste-li členem MAS, či jiných dobrovolných svazků obcí, uveďte prosím, jak pandemie ovlivnila Vaši spolupráci

Spolupráce byla pozastavena nejen v rámci MAS, ale i v přeshraničním styku s partnerskou obcí z Bavorska, byly přerušeny i rozpracované projekty, které byly již zahájeny.

4. Využívala obec během pandemie finančních prostředků z fondů EU, či krajských a národních dotací na rozvoj cestovního ruchu a rekreace? Pokud ano, uveďte prosím, o jaké se jednalo.

Nevyužívala, naopak snížila významně nájemné obecních nebytových prostor k podnikání.

5. Jaké byly prozatím Vaše kroky na podporu znovuobnovení cestovního ruchu a rekreace v obci a jak jejich účinnost hodnotíte?

Informační materiály a propagace v tištěné i elektronické formě, finanční přispívání na provoz cyklobusu a skibusu, znovuobnovení provozu nájemních obecních prostor.

6. Domníváte se, že měla pandemie nějaké pozitivní dopady a přínosy ve Vaší obci? (Např. elektronizace, digitalizace, zlepšení životního prostředí atd.)

Jednoznačně nevnímám žádný pozitivní vliv na výše uvedené, ani jiné oblasti.

7. Jakým způsobem propagujete Vaši obec a turisticky významné lokality v obci a okolí?

Informační materiály a propagace v tištěné i elektronické formě, provoz infocentra, spolupráce s MAS a ORP Vimperk, propagace pomocí videa v cyklobusech, úzká spolupráce s provozovatelem lyžařského areálu Zadov, apod.

8. S jakými projekty, zaměřenými na rozvoj CR, počítá obec do následujících let?

Využívání dotačního programu na podporu obcí v NP Šumava - Podpora infrastruktury v obci, s financováním a realizací oprav turistických stezek a cest, instalace odpočinkových míst pro turisty, sociální a hygienické zázemí pro turisty, výše zmíněná finanční podpora cyklobusu a skibusu, poskytování nebytových prostor k podnikání, m.j. také v rámci cestovního ruchu.

Dotazník se starostou města Železná Ruda Ing. Filipem Smolou

1. Považujete Vaši obec za významnou ve vztahu k cestovnímu ruchu?

Obec považuji za turisticky velmi významnou s vysokou intenzitou turistického ruchu, a to celoročně.

2. Jak hodnotíte dopad restriktivních opatření na cestovní ruch ve Vaší obci?

Asi jako všechny obce, kde je turismus hlavní obživou místních podnikatelů - negativně. Co se týká městské pokladny, její příjem ovlivnilo i například dočasné uzavření dvou kasin, která v našem katastru jsou.

3. Jste-li členem MAS, či jiných dobrovolných svazků obcí, uveďte prosím, jak pandemie ovlivnila Vaši spolupráci

Veškerá spolupráce se na nějaký čas v podstatě „zmrazila“. Nemožnost se osobně setkávat a plánovat další spolupráci, protože nikdo v době pandemie nevěděl, co bude dál.

4. Využívala obec během pandemie finančních prostředků z fondů EU, či krajských a národních dotací na rozvoj cestovního ruchu a rekreace? Pokud ano, uveďte prosím, o jaké se jednalo.

Ano – podařilo se nám získat dotaci od Ministerstva životního prostředí ve výši 6 milionů korun, dotace posloužila k výstavbě krásného nového Klostermannova náměstí, které v Železné Rudě desítky let chybělo.

5. Jaké byly prozatím Vaše kroky na podporu znovuobnovení cestovního ruchu a rekreace v obci a jak jejich účinnost hodnotíte?

Železná Ruda má obrovskou výhodu v tom, že se jedná o horské středisko, kam se turisté vracejí sami. Místní přírodní krásy jsou reklamou samy o sobě – po zrušení zákazu cestování, otevření ubytovacích kapacit, gastroprovozů a dalších služeb se turisté a hosté zkrátka vrátili.

6. Domníváte se, že měla pandemie nějaké pozitivní dopady a přínosy ve Vaší obci? (Např. elektronizace, digitalizace, zlepšení životního prostředí atd.)

V tomto ohledu pozitivní dopady ani přínosy pro naši obec nespatřuji. Lidé měli obavy, jak dlouho bude izolace trvat, z některých zpráv z médií byli vystrašení a nejistí.

7. Jakým způsobem propagujete Vaši obec a turisticky významné lokality v obci a okolí?

Jak už jsem uvedl, oblast Železnorudska je po dlouhá desetiletí vyhledávanou destinací jak v zimní, tak v letní sezóně. V Železné Rudě velmi dobře funguje Informační turistické a Environmentální centrum, které ročně navštíví tisíce hostů. Oblíbené jsou facebookové stránky infocentra. Každým rokem se naše město účastní několika veletrhů cestovního ruchu. Úzká spolupráce funguje také s ostatními oblastními infocentry. Povědomí o Železnorudsku a Šumavě zdařile šíří projekt WeLoveŠumava.

8. S jakými projekty, zaměřenými na rozvoj CR, počítá obec do následujících let?

Na konci léta minulého roku se nám podařilo otevřít nové náměstí. Úkolem města bude i nadále zlepšovat místní infrastrukturu – která právě kolem nového náměstí vede. V letošním roce se začne realizovat další část rekonstrukce průtahu městem, kde je kromě nové hlavní silnice v plánu oprava chodníků a veřejného osvětlení. Zaměřit bychom se chtěli také na problematiku parkování.

15. Závěr

Oblast cestovního ruchu je po stránce teoretické i praktické značně široká, jelikož nejde pouze o hospodářské odvětví, ale o celospolečenský fenomén s řadou implikací a multiplikačních efektů. Mnohé destinace se za období posledních desetiletí staly na příjmech z cestovního ruchu zcela závislými a odvětví se zde stalo prioritním zdrojem pracovních, investičních a podnikatelských příležitostí, stejně tak, jako odbyt dalších lokálních firem se následně v těchto destinacích stal zásadně cestovnímu ruchu podřízeným z důvodu fungování dodavatelsko-odběratelských řetězců. Došlo tak k situaci, že se cestovní ruch stal hlavním faktorem rozvoje regionů, které disponovaly jistým turistickým potenciálem. Je tedy zřejmé, že v případě omezení mobility osob jsou ztráty v tomto sektoru značné a že během pandemie Covid-19 byl turismus jedním z nejvíce zasažených odvětví.

Cílem práce byla jak celková komparace turistického potenciálu vybraných středisek cestovního ruchu, tak i zhodnocení vlivu restriktivních opatření v období pandemie Covid-19 na útlum cestovního ruchu v oblasti Šumavy, přičemž za modelová střediska cestovního ruchu byly zvoleny Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov a Železná Ruda.

Pro dosažení cíle bylo nezbytné prvně komparovat tři zvolené obce na Šumavě z pohledu turistického potenciálu a materiálně - technické základny. Bylo zjištěno, že nabídky služeb na sebe v obcích navazují, doplňují se, lokální aktéři cestovního ruchu spolu často spolupracují a vytvářejí tak konkurenceschopnou síť produktů. Obce i lokální podnikatelé mají také navázány přeshraniční spolupráce (Německo, Rakousko), které jim pomáhají produkty propagovat na evropském trhu. Účelnou se také ukázala být spolupráce veřejné sféry s podnikatelským sektorem. Tyto spolupráce jsou realizovány formou MAS, či jiným sdružením a aktivně prezentují území jako jeden komplexní celek.

Vlastní praktická část zkoumala dopady pandemie Covid-19 na modelová šumavská střediska cestovního ruchu Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov a Železná Ruda za období let 2020-2022. Cíl byl dosáhnout pomocí zkompileování dat o vývoji lokální situace na trhu práce, dat o návštěvnosti a změnách kapacit hromadných ubytovacích zařízení a dat o příjmu z turistického ruchu do rozpočtu vybraných středisek. Součástí hodnocení dopadů byl také terénní průzkum v zájmové oblasti, osobní rozhovory, dotazníkové šetření s podnikatelskými subjekty v cestovním ruchu a provozovateli sportovně-rekreačních zařízení a také dotazníkové šetření se zastupiteli samosprávy - starosty a místostarosty zkoumaných obcí.

Z analýzy vývoje lokální situace na trhu práce bylo zjištěno, že v období pandemie došlo ve všech třech obcích k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání, nárůstu podílu nezaměstnaných osob, poklesu a následnému nárůstu volných pracovních míst a také došlo k lehkým odchylkám ukazatele počtu uchazečů na 1 pracovní místo, přičemž po celé sledované období byl počet uchazečů na 1 pracovní místo u všech tří obcí pod hodnotou 1, což koreluje také s hodnotami za Českou republiku. U každé obce však pandemie na ukazatelích trhu práce v meziročních srovnáních vykazovala lehce odlišný průběh. Je třeba také zmínit fakt, že dopady pandemie na trh práce byly ve zkoumaném období brzděny zásahy Vlády České republiky, konkrétně výdaji na politiku zaměstnanosti a programy Antivirus, jež představovaly příspěvek náhrady mzdy vyplacený za dobu trvání překážek v práci. Ač tedy v důsledku pandemie k jistým odchylkám ukazatelů trhu práce došlo, nejednalo se v tomto případě o situaci, která by se jevila jako výrazně problémová.

Z dat o návštěvnosti a změnách kapacit hromadných ubytovacích zařízení vyplynulo, že především v roce 2020 a 2021 došlo k výraznému poklesu hostů v HUZ, a to zejména v případě zahraničních hostů. Návštěvníky byli ve sledovaných obcích především tuzemští obyvatelé (rezidenti). V případě Lipna nad Vltavou byl na konci sledovaného období počet návštěvníků – rezidentů dokonce vyšší než před propuknutím pandemie. Snížení návštěvnosti v Lipně nad Vltavou představovalo nejmenší pokles ze všech tří zkoumaných obcí. To lze přisuzovat tomu, že má Lipno nad Vltavou silnou letní sezónu (zatímco Stachy a Železná Ruda jsou středisky převážně zimních sportů a rekreace) a protipandemická opatření bývala právě přes letní sezónu nejvíce rozvolněna.

Co se týče kapacit HUZ, v Lipně nad Vltavou a Železné Rudě i přes restriktivní opatření narůstaly ve zkoumaném období počty všech sledovaných ukazatelů (tedy počet HUZ, počet pokojů, počet lůžek a počet míst pro stany a karavany). U obce Stachy naopak docházelo ke stagnaci, či poklesu ukazatelů.

Do analýzy hodnocení příjmů z CR do rozpočtu obcí byly zahrnuty daňové a nedaňové příjmy, přičemž z daňových příjmů byly srovnávány poplatky z pobytu, příjmy z poplatků z ubytovací kapacity a příjmy ze vstupného. Z nedaňových příjmů byly do srovnání zařazeny příjmy z pronájmu pozemků. Při komparaci bylo zjištěno, že v Lipně nad Vltavou tvoří cestovní ruch nejvyšší procentuální podíl příjmů. S výjimkou obce Stachy se celkové roční příjmy zkoumaných obcí za dané období exponenciálně zvyšovaly. Je však třeba brát v úvahu fakt probíhající inflace v posledních letech, která tyto ukazatele značně ovlivňuje.

Za hlavní ukazatel příjmů z cestovního ruchu do rozpočtu vybraných středisek tak byl považován především podíl příjmů z cestovního ruchu na celkových příjmech obce.

Dotazníkové šetření proběhlo ve dvou fázích. První fáze zahrnovala osobní terénní průzkum daných středisek a několik osobních rozhovorů s lokálními aktéry cestovního ruchu. Z této první fáze šetření vzešly následně otázky pro druhou fázi, kterou bylo již samotné dotazníkové šetření v elektronické písemné formě s větším počtem respondentů.

Na dotazníky směřované na podnikatelské subjekty, investory a provozovatele sportovně-rekreačních zařízení reagovalo celkem 53% oslovených (74 respondentů). Z toho bylo do dotazníkového šetření zahrnuto celkem 63 respondentů, kteří splňovali podmínku zahájení činnosti podnikání před začátkem pandemie, provozování během ní a bezprostředně po ní. Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že pandemie neměla na kooperaci lokálních aktérů zásadní vliv a výrazně ji nezměnila. Většina dotázaných uvedla, že se počet jejich zaměstnanců během pandemie nesnížil, nebo snížil, ale pozice jsou již opět obsazeny. Součástí dotazníkového šetření byla také otázka na využití kompenzačních programů, kde s velkou procentuální převahou respondenti odpověděli, že využili nějaké opatření vlády ČR pro podporu ekonomiky. Co se týče otázek na hodnocení velikosti negativních dopadů pandemie na podnikání a hodnocení snížení počtu domácích a zahraničních hostů, odpovědi byly velmi rozdílné a subjektivní. Zajímavým poznatkem z dotazníkového šetření je fakt, že procentuální většina dotázaných využila pandemické situace jako příležitosti k rozvoji a růstu své společnosti (např. digitalizace, nové formy komunikace, rekonstrukce apod.). Nejvíce využili situace ve svůj prospěch podnikatelé z obce Stachy, nejméně tomu bylo u Železné Rudy. Respondenti se domnívají, že jsou aktuálně v jejich obcích vhodné podmínky pro rozvoj aktivit v cestovním ruchu.

Z osobních rozhovorů a poznatků během dotazníkového šetření bylo dále zjištěno, že respondenti považovali vládní opatření za chaotická, naopak vyzdvihovali v pozitivním slova smyslu podporu ze strany obcí. Ve všech třech obcích se našlo několik podnikatelů, kteří uvedli, že období během let 2020-2022 využili plně na rekonstrukci a modernizaci celého objektu, či areálu.

Z dotazníkového šetření se starosty a místostarostou vyplynulo, že na rozdíl od podnikatelů neshledávají v pandemii žádné pozitivní přínosy a příležitosti. Také sdělili, že kvůli pandemii byly pozastaveny přeshraniční styky s partnerskými obcemi v Německu, či Rakousku. Spolupráce na lokální úrovni však nebyly výrazně ovlivněny. Výhodu zastupitelé

samosprávy spatřují v tom, že jsou jejich obce horskými středisky, kam se po uvolnění restriktivní opatření turisté vrací sami, jelikož místní přírodní krásy jsou reklamou samy o sobě. Poslední otázka dotazníkového šetření směřovala na záměry obcí do následujících let, kde starostové nastínili možnosti dalšího rozvoje jejich obcí.

V práci byly ověřovány dvě následující hypotézy:

1. Dopady pandemie Covid-19 byly ve zkoumaných střediscích cestovního ruchu pouze negativní
2. Pandemie Covid-19 ovlivnila v zájmovém území nepříznivým způsobem situaci na trhu práce

Na základě dotazníkového šetření bylo zjištěno, že většina dotázaných podnikatelských subjektů dokázala využít pandemické situace jako příležitosti k rozvoji a růstu své společnosti. První hypotéza se tak ukázala být nepravdivou. Na základě analýzy dat trhu práce bylo zjištěno, že ač k jistým odchylkám ukazatelů docházelo, nabídka pracovních míst byla stále poměrně vysoká a počet uchazečů na 1 pracovní místo nevykazoval hodnoty, které by se jevíly jako výrazně problémové. Druhá hypotéza se tak ukázala být také nepravdivou, čímž byly obě hypotézy v práci vyvráceny.

Summary

Tourism isn't only an economic sector, it's also social phenomenon with a number of implications and multiplier effects. Over the last decades, many destinations have become completely dependent on income from tourism, and the sector has become a priority source of work, investment and business opportunities here. It is clear that in the case of restrictions on the mobility of people, the losses in this sector are significant and that during the Covid-19 pandemic, tourism was one of the most affected sectors.

The aim of the work was an overall comparison of the tourist potential of selected tourism centers and an evaluation of the impact of restrictive measures during the Covid-19 pandemic on the decline of tourism in the Šumava region, with Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov and Železná selected as model tourism centers.

From the comparison of the tourist potential of the municipalities, it was found that the service offers in the municipalities complement each other, local actors of the tourism industry often cooperate and thus create a competitive network of products. Municipalities and local entrepreneurs have also established cross-border collaborations (Germany, Austria), which help them promote their products on the European market.

The practical part examined the effects of the Covid-19 pandemic on the Šumava model tourism centers Lipno nad Vltavou, Stachy-Zadov and Železná Ruda for the period 2020-2022. The goal was achieved by compiling data on the development of the local situation on the labor market, data on attendance and changes in the capacities of accommodation facilities, and data on income from the tourism industry in the budget of selected centers. The impact assessment also included a survey in the area of interest, personal interviews, a questionnaire survey with entrepreneurs, as well as a questionnaire survey with mayors and deputy mayors of the surveyed municipalities.

From the analysis of the development of the local situation on the labor market, it was found that during the pandemic, there were slight deviations in the labor market indicators in all three municipalities, while the municipalities showed slightly different trends in year-on-year comparisons. The indicator of the number of applicants for 1 job correlated with the values for the Czech Republic. The negative effects of the pandemic on the labor market were hindered by the interventions of the Government of the Czech Republic, specifically Antivirus programs. Although there were some deviations in the labor market indicators as a result of the pandemic, it wasn't a situation that would be significantly problematic.

From the data on the number of visitors and changes in the capacities of mass accommodation facilities, it was found that there was a significant decline in the number of visitors from abroad. The visitors were mainly residents in the monitored municipalities. Visitor numbers decreased the least in Lipno nad Vltavou. This is probably due to the fact that Lipno nad Vltavou has a more dominant summer season compared to other municipalities (while Stachy and Železná Ruda are centers for mainly winter sports and recreation) and anti-pandemic measures used to be the least strict during the summer season.

Despite the restrictive measures, the numbers of monitored indicators of the capacity of accommodation facilities increased in the examined period in Lipno nad Vltavou and Železná Ruda (the number of accommodation facilities, the number of rooms, the number of beds and the number of places for tents and caravans). Stachy, on the other hand, stagnated or decreased in these indicators.

During the comparison, it was found that in Lipno nad Vltavou, tourism accounts for the highest percentage share of income to the municipal budget. With the exception of the municipality of Stachy, the total annual income of the surveyed municipalities increased exponentially during the pandemic period. However, it is necessary to take into account the fact of inflation in recent years, which greatly affects these indicators.

The questionnaire survey took place in two phases. The first phase included a personal field survey of the tourism centers and several personal interviews with entrepreneurs. Questions for the second phase, which was the questionnaire survey itself in an electronic written form with a larger number of respondents, subsequently arose from this first phase of the investigation. A total of 53% of the entrepreneurs (74 respondents) answered the questionnaires. Of these, 63 respondents who met the following conditions were included in the questionnaire survey - starting a business before the start of the pandemic, operating during it and immediately after it. The questionnaire survey revealed that the pandemic didn't have a major impact on the cooperation of local actors. Also, the number of employees of the companies didn't decrease during the pandemic, or decreased, but the positions are already filled again. With a large percentage majority, the respondents answered that they used some measure of the Government of the Czech Republic to support the economy. An interesting finding from the questionnaire survey is the fact that the majority of respondents used the pandemic situation as an opportunity for the development and growth of their company (e.g. digitization, new forms of communication, reconstruction, etc.). Entrepreneurs from Stachy took advantage of the situation the most, while Železná Ruda did

the least. The respondents believe that there are currently suitable conditions for the development of tourism activities in their municipalities.

From personal interviews and findings during the questionnaire survey, it was further established that the respondents considered the government measures to be chaotic, on the contrary, they highlighted the support from the municipalities in a positive sense. In all three municipalities, there were several entrepreneurs who stated that they fully used the period 2020-2022 to reconstruct and modernize their tourist infrastructure.

The questionnaire survey with mayors and deputy mayors showed that, unlike entrepreneurs, they do not find any positive benefits and opportunities in the pandemic. They also said that due to the pandemic, cross-border contacts with partner municipalities in Germany and Austria have been suspended. However, cooperation at the local level wasn't significantly affected. The mayors see the advantage in the fact that their municipalities are mountain resorts with natural beauty, so tourists return here after the end of the restrictive measures.

The following two hypotheses were verified in the diploma thesis:

1. The impacts of the Covid-19 pandemic were only negative in the researched tourism centers
2. The Covid-19 pandemic negatively affected labor market indicators in the area of interest

On the basis of a questionnaire survey, it was found that most of entrepreneurs were able to use the pandemic situation as an opportunity for the development and growth of their company. Thus, the first hypothesis turned out to be false. Based on the analysis of labor market data, it was found that although there were certain deviations in the indicators, the job offer was still relatively high and the number of applicants for 1 job didn't show values that would appear to be significantly problematic. Thus, the second hypothesis also turned out to be false. Both hypotheses were refuted in the work.

Seznam použité literatury

- ANDĚRA, M., ZAVŘEL, P. a kol., Šumava: příroda, historie, život. Nakladatelství Baset, Havlíčkův Brod, 2003
- ARBURG, A., STANĚK, T. Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951. Díl II. SUSA, 2011
- BERNARD, J. Endogenní rozvojové potenciály malých venkovských obcí – obtížné hledání a měření jejich vlivu, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha, 2011
- BERNARD, J., Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2011
- ČIHAŘ, M., Naše hory, Praha : Cesty : Ottovo nakladatelství, 2002
- DEMEK, J. a kolektiv, Zeměpisný lexikon ČSR. Hory a nížiny. Brno: Academia, 1987
- DEMEK, J., MACKOVČIN, P. a kol., Hory a nížiny. Zeměpisný lexikon ČR, Brno: AOPK ČR, 2006
- DENICOLAI, S., CIOCCARELLI, G., ZUCHELLA, A., Resource-based local development and networked core-competencies for tourism excellence. TourismManagement, 2010
- FARRELL, G., THIRON, S., Economic Competitiveness of Rural Areas. Creating a Territorial Development Strategy in the Light of the LEADER Experience, LEADER European Observatory, July 2000
- FRANTÁL, L., Historie, současnost a možnosti rozvoje lyžování na Šumavě, Diplomová práce, Univerzita Karlova v Praze, 2009
- FIALOVÁ, D., NOVOTNÁ, M., Změna cestovatelského chování během pandemie, Geografické rozhledy, 31(1), 2021
- FŇUKAL, M., PTÁČEK, P. a kol.: Geografie, cestovní ruch a rekreace. Sborník referátů ze semináře pořádaného při příležitosti významného životního jubilea Doc. JUDr. Stanislavy Šprincové, CSc. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005
- FORSTER, P. M., FORSTER, H. I., Evans, M. J., et al, Current and future global climate impacts resulting from COVID-19, Nature Climate Change, 2020
- GALVASOVÁ, I., BINEK, J., SZCZYRBA, Z. a kol., Průmysl cestovního ruchu, Praha, MMR, 2008
- GIŇA, R. ŘEZNÍČKOVÁ, Z., Historie Železné Rudy, Muzum Šumavy Sušice, 2010
- GOFFMAN, E., In the wake of COVID-19, is glocalization our sustainability future? Sustainability: Science, Practice and Policy, 16 (1), 2020

- GÖSSLING, S., SCOTT, D., HALL, C.: Pandemics, tourism and global change: A rapid assessment of COVID-19. *Journal of Sustainable Tourism*, 29(1), 2021
- HALL, C. M., D.–T. LE-KLÄHN, RAM, Y., *Tourism, Public Transport and Sustainable Mobility*, Channel View Publications, Bristol, 2017
- HALL, C. M., HÄRKÖNEN, T., *Lake tourism: An integrated approach to lacustrine tourism systems*, Clevedon - Buffalo -Toronto, Channel View Publications, 2006
- HALL, C. M., PAGE, S. J. *The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space*. Routledge, London , 1999
- HALL, C. M., SEYFI, S, COVID-19 pandemic, tourism and degrowth. In Hall, C. M., Lundmark, L., Zhang, J. (Eds). *Degrowth and Tourism: New Perspectives on Tourism Entrepreneurship, Destinations and Policy*. Routledge, 2020
- HALL, C. M., *Tourism Planning : Policies, Processes and Relationships*, PTR, 1999
- HAMPL, M.: *Realita, společnost a geografická organizace: hledání integrálního řádu*. Karolinum, Praha 1998
- HAVRLANT, J., *Geografie cestovního ruchu I*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2007
- HOLÝ, T., *Hodnocení potenciálu rozvoje cestovního ruchu v oblasti Železné Rudy*, Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni, 2022
- HORÁKOVÁ, H., FIALOVÁ D., *Transformace venkova - Turismus jako forma rozvoje*. Vyd. Čeněk s.r.o., Plzeň, 2014
- CHROMÝ, P., JANČÁK, V., MARADA, M., HAVLÍČEK, T., *Venkov – žitý prostor: regionální diferenciacce percepce venkova představiteli venkovských obcí v Česku*, Geografie 2011
- IOANNIDES, D., GYIMÓTHY. S.: The COVID-19 crisis as an opportunity for escaping the unsustainable global tourism path. *Tourism Geographies*, 22(3), 2020
- JAHNOVÁ, P., *Turistický ruch v Beskydech a jeho význam v lokálním rozvoji. Případová studie obcí Ostravice a Morávka*. Diplomová práce, Ostravská univerzita, 2020
- KINTZEL, E., *O počátcích lyžování na Šumavě: slovem i obrazem*. Vydání první. Plzeň: Insyst, 2008
- KUBŮ, *Dopady cestovního ruchu na rezidenty; případová studie Lipno nad Vltavou*, Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, 2011
- MALÁ,V., *Typologie cestovního ruchu*, publikováno v Indrová J.a kol.: *Cestovní ruch (základy)*, Oeconomica 2007
- MARIOT, P., *Geografia cestovného ruchu*. (1. vydání). Bratislava: Akadémia, 1983

- MARTAN, M., RAU, K. Šumava Bavorský les. 3. vyd. Plzeň: Kletr, 1993
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, Cestovní ruch pro všechny, Praha 2008, ISBN 978-80-7399-407-05
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ, Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020, 2013
- NEKOLNÝ, L., KRAJŇÁK, T., Dopady pandemie na turismus a rekreaci, Geografické rozhledy, 31 (1), 2021
- NOVOTNÁ, M., KUBÍČKOVÁ, H., KUNC, J., Outdoor excitement in homeland? Opportunities and threats to balloon tourism in the Czech Republic during the coronavirus outbreak, Journal of Outdoor Recreation and Tourism 36, 2021
- ORIEŠKA, J.: Služby v cestovním ruchu. 1. vydání. Praha: IDEA SERVIS, 2010
- PERLÍN, R., KUČERA, Z., KUČEROVÁ, S., Typologie venkovského prostoru, PřF UK Praha, 2010
- PERLÍN, R.: Mayors as an actors of local development. Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae – Geographica, Supplementum, 2/II, 1999
- PERLÍN, R.: Představitelé veřejné správy jako aktéři lokálního rozvoje. In: Kubeš, J. (ed.): Problémy stabilizace venkovského osídlení ČR. Jihočeská univerzita, Pedagogická fakulta, České Budějovice, 2000
- PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. Výkladový slovník cestovního ruchu. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2002
- PILÍK, D., Historie lyžování v jižních Čechách od počátku do roku 1999. Magisterská práce, Fakulta tělesné výchovy a sportu UK, Praha, 1999
- RADVANOVSKEÝ, Z. The Transfer of Czechoslovakia's Germans and its Impact in the Border Region after the Second World War. In: Czechoslovakia in a nationalist and fascist Europe 1918-1948. Oxford, 2007
- ROBERTS, L., HALL, D., Rural Tourism and Recreation. Principles to Practice. Wallingford, Cambridge, MA: CABI Publishing, 2005
- RUMPEL, P., Lokální a regionální rozvoj v kontextu přistoupení České republiky k Evropské Unii, Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta, Ostrava 2003
- RŮŽIČKOVÁ J., ŠKRABAL J. a kol, Historický lexikon obcí České republiky 1869-2005. Praha: Český statistický úřad, 2006

- SEYFI, S., RASTEGAR, R., RASOOLIMANESH, S. M., HALL, M. C., A framework for understanding media exposure and post-COVID-19 travel intentions. *Tourism Recreation Research*, 2021
- SHAW, G., WILLIMS, A. M. *Critical issues in tourism, A geographical perspective*. Basil Blackwell, Oxford, 1994
- SCHNEEBERGER N., BÜRGI M., HERSPERGER A.M., EWALD K.C., Driving forces and rates of landscape change as a promising combination for landscape change research – An application on the northern fringe of the Swiss Alps. *Land Use Policy*, 24(2), 2007
- SMETÁKOVÁ, A., Odsun německé menšiny z Prachaticka po druhé světové válce, Diplomová práce, Západočeská univerzita v Plzni, 2017
- STEHNOVÁ, V., Turistický ruch v oblasti Lipenska a jeho význam v lokálním rozvoji, Případová studie obce Lipno nad Vltavou. Bakalářská práce, Ostravská univerzita, 2020
- SVOBODNÍK, O., Analýza vlivu koronavirové krize na cestovní ruch v České republice, Bakalářská práce, Olomouc, 2021
- STUDNIČKA, P. Vztah místních poplatků, cestovního ruchu a hotelnictví k rozpočtům obcí v České republice. In *Sborník příspěvků z 5. Mezinárodního kolokvia o cestovním ruchu*. Pavlov: Masarykova univerzita v Brně, 2014
- SHUCKSMITH, M. *Endogenous Development, Social Capital and Social Inclusion: Perspectives from LEADER in the UK.* Sociologia Ruralis, 2000
- SYROVÁTKOVÁ, J., *Specifické formy cestovního ruchu*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2013
- ŠAUER M, VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A. a kol., *Cestovní ruch, Učební text*, Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno, 2015
- ŠPIČÁKOVÁ, H., *Hipoturistika včera a dnes, tady a tam*. In *Hipoturistika jako forma rekreace, lesní hospodářství, ochrana přírody, fakta a střety*. 1. vydání, Kostelec nad Černými Lesy: Česká lesnická společnost, 2009
- ŠPRINCOVÁ, S., *Úvod do geografie cestovního ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1981.
- TOUŠEK, V.; KUNC, J.; VYSTOUPIL, J.: *Ekonomická a sociální geografie*. Plzeň: Aleš Čeněk, vydavatelství a nakladatelství, 2008
- VYSTOUPIL, J., HOLEŠINSKÁ, A., KUNC, J., ŠAUER, M.: *Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR*. Masarykova univerzita, Brno, 2007
<https://is.muni.cz/do/1456/soubory/katedry/kres/3910085/rajonizace.pdf>
- VYSTOUPIL, J., ŠAUER M., *Základy cestovního ruchu*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2006

ZÁLOHA, J. a kol., Krajem Lipna. Jihočeské nakladatelství, 1980

ZÁLOHA, J., Šumava od A do Z. 2. vyd., doplněné a upravené. České Budějovice, Jihočeské nakladatelství, 1984

ŽENKA, J., SLACH, O., Rozmístění služeb v Česku. Ostrava, Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta, Vydavatelství En Face, 2018

Seznam internetových zdrojů

AGENTURA OCHRANY PŘÍRODY A KRAJINY ČR, Velkoplošná zvláště chráněná území, Šumava, [online]. [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: https://drusop.nature.cz/ost/chrobjekty/zchru/index.php?SHOW_ONE=1&ID=2330

ASPI, 681/2004 Sb. , kterým se vymezuje Ptačí oblast Šumava, , [online]. [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://www.aspi.cz/products/lawText/1/58704/1/2/narizeni-c-681-2004-sb-kterym-se-vymezuje-ptaci-oblast-sumava/narizeni-c-681-2004-sb-kterym-se-vymezuje-ptaci-oblast-sumava>

BONACCIA, Železná Ruda se mění, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <http://www.zeleznarudasemeni.cz/>

CONDUCO, Projekty, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://www.conduco.cz/projekty.html>

COVID-19 DASHBOARD by the Center for Systems Science and Engineering (CSSE) at Johns Hopkins University (JHU), [online]. [cit. 07.12.2022]. Dostupné z: <https://gisanddata.maps.arcgis.com/apps/dashboards/bda7594740fd40299423467b48e9ecf6>

COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR, [online]. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>

COVID OČKOVÁNÍ, Souhrnné statistiky, [online]. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://ockovani.opendatalab.cz/statistiky>

CZECHCRUNCH, České hotely OREA rostou krizi navzdory. Vsadily na kreativní servis a sbírají za to lepší hodnocení, [online]. [cit. 19.1.2023]. Dostupné z: <https://cc.cz/ceske-hotely-orea-rostou-krizi-navzdory-vsadily-na-kreativni-servis-a-sbiraji-za-to-lepsi-hodnoceni/>

CZECH TOURISM, Pravidla pro vstup či návrat do České republiky, [online]. [cit. 17.12.2022]. Dostupné z: <https://www.czechtourism.cz/cs-CZ/10d2b914-4e39-4c9f-b5b9-1b53fe96ee31/article/pravidla-pro-vstup-ci-navrat-do-cr-od-6-zari>

CZSO, Seznam euroregionů v příhraničních oblastech ČR 2022 [online]. [cit. 04.12.2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xu/seznam_euroregionu_v_prihranicnich_oblastech_cr

CZSO, Euroregion Šumava 2021 [online]. [cit. 04.12.2022]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xp/euroregion_sumava

ČESKÉ HORY, Hora Špičák, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://spicak.ceskehory.cz/>

ČESKÉ HORY, Lanovka Zadov – Kobyla, [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/lanovka/zadov-churanov.html>

ČESKÉ HORY, Skiareál Zadov – Churáňov, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.ceskehory.cz/ski-areal/zadov-churanov.html>

ČESKO JEDE, Ski areál Špičák, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://ceskojede.cz/routes/419-ski-areal-spicak>

ČSÚ, Cestovní ruch v České republice v letech 1989–2021, Hosté, [online]. [cit. 17.04.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-aktualizovano-9122022#10>

ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení České republiky 2022, (2022b), Lipno nad Vltavou, [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=545597>

ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení České republiky 2022, (2022d), Stachy, [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=550515>

ČSÚ, Hromadná ubytovací zařízení České republiky 2022, (2022f), Železná Ruda, [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/huz/obhuz.jsp?k=557528>

ČSÚ, Kapacity hromadných ubytovacích zařízení za vybrané území (2012-2021d), [online]. [cit. 18.04.2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=31742&sp=A&pvo=CRU02&v=v1339__KAT__154__1&str=v1291

ČSÚ, Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869 – 2011, Stachy, [online]. [cit. 12.04.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-a-domu-podle-vysledku-scitani-od-roku-1869>

ČSÚ, Trh práce v ČR - časové řady - 1993–2021, Česká republika - NUTS1, [online]. [cit. 23.02.2023], Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/204r-k-odvetvi-cinnosti-zamestnanych-v-nh-tc8s99g8c9>

ČSÚ, Veřejná databáze, Návštěvnost, Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v obci Lipno nad Vltavou (2012-2021a), [online]. [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&sp=A&skupId=1330&pvo=CRU03a&u=v300__VUZEMI__43__545597&str=v300

ČSÚ, Veřejná databáze, Návštěvnost, Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v obci Stachy (2012-2021b), [online]. [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&sp=A&skupId=1330&pvo=CRU03a&u=v300__VUZEMI__43__545597&str=v300

ČSÚ, Veřejná databáze, Návštěvnost, Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních v Železné Rudě, (2012-2021c), [online]. [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&katalog=31743&sp=A&skupId=1330&pvo=CRU03a&u=v300__VUZEMI__43__545597&str=v300

ČSÚ, Veřejná databáze, Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti v obci Lipno nad Vltavou 2022, (2022c) [online]. [cit. 09. 02. 2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__545597#

ČSÚ, Veřejná databáze, Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti v obci Stachy 2022, (2022e), [online]. [cit. 27. 02. 2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__550515#

ČSÚ, Veřejná databáze, Podnikatelské subjekty podle převažující činnosti v Železné Rudě 2022, (2022g), [online]. [cit. 10. 03. 2023]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__557528#w=

ČSÚ, Počet obyvatel v obcích - k 1. 1. 2022, (2022a), [online]. [cit. 08.02.2023]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112022>

DVOŘÁK, J., Údolní nádrž Lipno, přírodopisná charakteristika 2010, Železnorudská hornatina, [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.orso.cz/dvorak/unlipno.html>

HISTORIA LIPENENSIS, Lipno (Lippen), aktualizace k r. 2021, [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://www.historie-lipno.cz/inpage/lipno/>

HISTORIA LIPENENSIS, Rychtářství a rychtáři v historických lokalitách obce, aktualizace k r. 2022, [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://www.historie-lipno.cz/inpage/rychtarstvi-a-jejich-rychtari/>

HOTEL AWARDS, Orea Rezort Horizont – Ráj pod Pancířem, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://www.blog.hotelawards.cz/post/orea-rezort-horizont-r%C3%A1j-pod-panc%C3%AD%C5%99em>

IDNES, Během neděle se v Česku z covid-19 vyléčilo 63 lidí, pět pacientů zemřelo [online]. [cit. 08.12.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/koronavirus-covid-19-pocet-nakazenych-statistika-bilance.A200419_083444_domaci_kuce

IDNES, Otevřené, ale mrtvé hotely. Teď už jen majitelé čekají na státní pomoc, [online]. [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/koronavirus-hotely-lockdown-vlada-omezeni-cestovni-ruch-utlum.A201021_161426_ekonomika_fih

KLATOVSKÝ DENÍK, Objekty na Špičáku jdou k zemi, nahradí je moderní restaurace, zázemí a byty, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: https://klatovsky.denik.cz/zpravy_region/objekty-na-spicaku-jdou-k-zemi-nahradi-je-moderni-restaurace-zazemi-a-byty-20220.html

KRÁLOVSTVÍ LESA, O Království lesa, [online]. [cit. 14.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kralovstvilesa.cz/o-kralovstvi>

KASÍK, J. Bikepark na Špičáku bude prémiově otevřen už prvního května, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://dolekop.com/clanek/8105-bikepark-na-spicaku-bude-premierove-otevren-uz-prvniho-kvetna>

KUDY Z NUDY, CzechTourism, ČEZ Lipno Sport Festival 2023, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/akce/lipno-sport-fest-2013>

KUDY Z NUDY, Informační turistické centrum Železná Ruda, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/turisticka-informacni-centra/plzensky-kraj/informacni-turisticke-centrum-zelezna-ruda>

KUDY Z NUDY, Lanový park Zadov, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/lanove-centrum-proud-zadov>

KUDY Z NUDY, Otevřené dveře na vrcholu Pancíře na Šumavě, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/otevrene-dvere-na-vrcholu-pancire-na-sumave>

KUDY Z NUDY, CzechTourism, Ski areál Zadov – skvělé lyžování na hranici Národního parku Šumava, [online]. [cit. 28. 02. 2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/lyzovani-na-zadove>

KUDY Z NUDY, CzechTourism, Yacht Club Lipno – jachting a plachetnice na Lipně, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/jachting-a-plachetnice-na-lipne>

LANDAL MARINA LIPNO, Dovolená pro celou rodinu na Lipně aktivně, [online]. [cit. 08.02.2023]. Dostupné z: <https://www.marina-lipno.cz/>

LANDAL MARINA LIPNO, Noční koncerty na Stezce korunami stromů 2022, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.marina-lipno.cz/nocni-koncerty-na-stezce-korunami-stromu>

LANOVÉ DRÁHY V ČESKÉ REPPUBLICCE, Sedačková lanovka Železná Ruda – Špičák, [online]. [cit. 08.03.2023]. Dostupné z: <http://www.lanove-drahy.cz/?page=lan&lan=49>

LIDOVÁ ARCHITEKTURA, Stachy na Šumavě, [online]. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://old.lidova-architektura.cz/ochrana-pamatky/rezervace/stachy-sumava.htm>

LIPNO INFO, Amenity Sport Arena Lipno, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/amenity-sport-arena-lipno.html>

LIPNO INFO, Běžecké trasy, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/bezecke-trasy.html>

LIPNO INFO, Bruslení na jezeře, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/brusleni-na-jezere.html>

LIPNO INFO, Dračí lodě na Lipně 2022, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/akce/1741-draci-lode-na-lipne.html>

LIPNO INFO, Infocentrum Lipno, [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/infocentrum.html>

LIPNO INFO, Papilonia Lipno, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/papilonia-lipno.html>

LIPNO INFO, Provozní řád a obchodní podmínky Skiareálu Lipno, [online]. [cit. 12.04.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/provozni-rady.html>

LIPNO INFO, Pumptrack, [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/zazitky/pumptrack.html>

LIPNO INFO, Sjezdovky, [online]. [cit. 14.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/skiareal/sjezdovky.html>

LIPNO INFO, Vyhlídkové plavby, [online]. [cit. 18.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/o-lipne/lipno-pro-rodiny/vyhlidkove-plavby.html>

LIPNO LAKE RESORT, Bike park Lipno, [online]. [cit. 17.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipnolakeresort.cz/bike-park-lipno>

LIPNO LAKE RESORT, Floutrejl Lipno, [online]. [cit. 17.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipnolakeresort.cz/floutrejl>

LIPNO LAKE RESORT, Lanový park Lipno, [online]. [cit. 17.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lipnolakeresort.cz/lanovy-park-lipno>

LYŽOVÁNÍ ŽELEZNÁ RUDA, Běžecké tratě Železnorudsko, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: https://www.zelezna-ruda.cz/itcruda/user/prospekty20/ZR_lyzovani_web.pdf

MAS ŠUMAVSKO, Informace o MAS Šumavsko, [online]. [cit. 05.12.2022]. Dostupné z: <https://www.massumavsko.cz/info/o-nas>

MĚSTO VIMPERK, Rozhledna Zadov - skokanský můstek, [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.vimperk.cz/rozhledna-zadov-skokansky-mustek/d-12035>

MINISTERSTVO FINANČÍ, Informace ke kompenzačnímu bonusu pro rok 2022, [online]. [cit. 20.1.2023]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/kompenzacni-bonus/kompenzacni-bonus-2022/zakladni-informace>

MINISTERSTVO FINANČÍ, Monitor státní pokladny, druhové příjmy obce Lipno nad Vltavou 2019-2022, [online]. [cit. 26.03.2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00245976/prehled?rad=t&obdobi=2212>

MINISTERSTVO FINANČÍ, Monitor státní pokladny, druhové příjmy obce Stachy 2019-2022, [online]. [cit. 26.03.2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00250678/prehled?rad=t&obdobi=2212>

MINISTERSTVO FINANČÍ, Monitor státní pokladny, druhové příjmy města Železná Ruda 2019-2022, [online]. [cit. 26.03.2023]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00256358/prehled?rad=t&obdobi=2212>

MINISTERSTVO VNITRA, Vláda na tři týdny zakázala pohyb mezi okresy. Omezení má zabránit šíření agresivních mutací koronaviru, [online]. [cit. 17.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/vlada-na-tri-tydny-zakazala-pohyb-mezi-okresy-omezeni-ma-zabranit-sireni-agresivnich-mutaci-koronaviru.aspx>

MÍSTOPISNÝ PRŮVODCE, Doprava Železná Ruda, [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3872/zelezna-ruda/doprava/>

MÍSTOPISNÝ PRŮVODCE, Historie obce Stachy, [online]. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/8969/stachy/historie/>

MÍSTOPISNÝ PRŮVODCE, Historie obce Železná Ruda, [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/3872/zelezna-ruda/historie/>

MÍSTOPISNÝ PRŮVODCE, Lipno nad Vltavou, [online]. [cit. 08.02.2023]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/6736/lipno-nad-vltavou/>

MMR, Cestovní ruch, [online]. [cit. 04.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/cestovni-ruch>

MMR, Společný dopis MMR a VOP Lex Voucher, [online]. [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: [https://mmr.cz/getmedia/8de088d7-471c-478a-884e-f578f5e18424/19766-2020_MMR_spolecny-dopis-MMR-a-VOP-\(Lex-Voucher\).pdf.aspx?ext=.pdf](https://mmr.cz/getmedia/8de088d7-471c-478a-884e-f578f5e18424/19766-2020_MMR_spolecny-dopis-MMR-a-VOP-(Lex-Voucher).pdf.aspx?ext=.pdf)

MPO, Program COVID 2021, [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/covid-2021>

MPO, Archiv Program COVID - Nepokryté náklady, [online]. [cit. 20.1.2023]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/informace-o-koronavirus/archiv-program-covid---nepokryte-naklady--266587/>

MPSV, Antivirus - Archiv, V úterý 31. 3. 2020 vláda schválila návrh na úpravu programu Antivirus., [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/antivirus-archiv>

MZCR, Ochranné opatření – zákaz letů z Číny, [online]. [cit. 08.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/ochranne-opatreni-zakaz-letu-z-ciny/>

MZCR, Rozhodnutí a opatření ke covid-19, [online]. [cit. 08.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/category/uredni-deska/rozhodnuti-ministerstva-zdravotnictvi/aktualni-mimoradna-a-ochranna-opatreni-ke-covid-19/page/63/>

MZCR, Tiskové zprávy 2020 [online]. [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/page/6/?FilterForm%5Byear%5D=2020>

MZCR, Tiskové zprávy 2021 [online]. [cit. 17.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/page/29/?FilterForm%5Byear%5D=2021>

MZCR, Tiskové zprávy 2022 [online]. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.mzcr.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/page/11/?FilterForm%5Byear%5D=2022>

MTBCZECH, Bikepark Špičák, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mtbcech.cz/strediska/bikepark-spicak>

NÁRODNÍ PARKY, Šumava (Národní park), [online]. [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kct-tabor.cz/gymta/ChranenaUzemiCR/SumavaNP/index.htm>

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL NZIP, COVID-19: úvod, inkubační doba, původce a sezónnost onemocnění, [online]. [cit. 07.12.2022]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/447-covid-19-zakladni-informace>

NP ŠUMAVA, Základní údaje, [online]. [cit. 05.02.2023]. Dostupné z: <https://www.npsumava.cz/priroda/zakladni-udaje/>

OBECNÍ ÚŘAD STACHY, Stachy, [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20120317171159/http://www.stachy.net/obec/>

OREA RESORT HORIZONT, Cyklotrasy, [online]. [cit. 11.03.2023]. Dostupné z: <https://www.orea.cz/resort-horizont/aktivity/cyklotrasy>

PENZION RANKL-SEPP, Ubytování Šumava - O nás, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.penzion-rankl-sepp.cz/>

PUBLIKACE STACHOV-STACHY 2013, [online]. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.domovkusov.cz/fotogalerie-historie/stachov-stachy-3335214-3051.3335214.4>

REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS, Železná Ruda (okres Klatovy), [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/557528-zelezna-ruda>

REGION TOURIST, Tipy co podniknout Železná Ruda a okolí, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.regiontourist.cz/co-podniknout/lokalita/zelezna-ruda/>

RETREND, V Invest Zahájil Prodej 41 Apartmánů Na Zadově, [online]. [cit. 09.03.2023]. Dostupné z: <https://retrend.cz/novinky/rezidencni-bydleni-a-hotely/v-invest-zahajil-prodej-41-apartmanu-na-zadove/>

SLIDELAND, Bobovka, Lipno nad Vltavou, [online]. [cit. 17.02.2023]. Dostupné z: <http://www.slideland.cz/>

STACHY, Infocentrum – Aktuálně, [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stachy.net/icstachy/>

STACHY, Památková rezervace Stachy, [online]. [cit. 26.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stachy.net/stachy/fr.asp?tab=snet&id=16704&burl=&pt=TUHS>

STACHY, Základní údaje, [online]. [cit. 23.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stachy.net/stachy/zaklad.asp>

STEZKA KORUNAMI STROMŮ, O Stezce, [online]. [cit. 14.02.2023]. Dostupné z: <https://www.stezkakorunamistromu.cz/>

ŠUMAVSKO, Dobrá Chata na Zadově, [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.sumavsko.cz/dobra-chata-na-zadove>

ŠPIČÁK SKI & BIKE, Běžecké trasy, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://lyzovani.spicak.cz/cz/sekce/bezky-a-skitouring-41/>

ŠPIČÁK SKI & BIKE, Gravity Card, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://sumava.spicak.cz/cz/sekce/gravity-card-149/>

ŠPIČÁK SKI & BIKE, Kona Enduro Race Špičák, [online]. [cit. 12.03.2023]. Dostupné z: <https://sumava.spicak.cz/cz/clanek/?kona-enduro-race-spicak-2022-106>

THE GREAT LOCKDOWN: Worst Economic Downturn Since the Great Depression, [online]. [cit. 07.12.2022]. Dostupné z: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2020/04/14/blog-weo-the-great-lockdown-worst-economic-downturn-since-the-great-depression>

ÚP ČR, Nezaměstnanost – měsíční, údaje za okresy a ČR celkem 1997-2023, [online]. [cit. 15.4.2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/mesicni>

ÚP ČR, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, Nezaměstnanost v obcích okresu Český Krumlov, [online]. [cit. 30.03.2023]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2022&kraj=CZ031&okres=CZ0312>

ÚP ČR, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, Nezaměstnanost v obcích okresu Prachatice, [online]. [cit. 30.03.2023]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2022&kraj=CZ031&okres=CZ0315>

ÚP ČR, Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, Nezaměstnanost v obcích okresu Klatovy [online]. [cit. 30.03.2023]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace5?mesic=12&rok=2022&kraj=CZ032&okres=CZ0322>

ÚP ČR, Výdaje na státní politiku zaměstnanosti, souhrnný přehled 1991-2022, [online]. [cit. 15.4.2023]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/vydaje-na-statni-politiku-zamestnanosti>
VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, Aktuální opatření na podporu ekonomiky, [online]. [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/podpora-a-ulevy-pro-podnikatele-a-zamestnance-180601/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, Harmonogram uvolňování podnikatelských činností, opatření ve školách a v sociálních službách, [online]. [cit. 15.12.2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/harmonogram-uvoznovani-opatreni-ve-skolach-a-skolskych-zarizenich--podnikatelskych-a-dalsich-cinnosti-180969/>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY, Protiepidemická opatření, [online]. [cit. 20.12.2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vyhlaseni-nouzoveho-stavu-180234/>

WORLDOMETER, COVID-19 Coronavirus Pandemic, [online]. [cit. 07.12.2022]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

ZADOV SKI AREÁL, Aktuality, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.lazadov.cz/la/aktuality.asp>

ZADOV SKI AREÁL, Kola, koloběžky, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.lazadov.cz/la/leto-kola.asp>

ZADOV SKI AREÁL, Rozhledna, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.lazadov.cz/la/zima-rozhledna.asp>

ZADOV SKI AREÁL, Sjezdové lyžování, snowboard, [online]. [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://www.lazadov.cz/la/stredisko.asp>

ZADOV SKI AREÁL, Skibusy, [online]. [cit. 01.03.2023]. Dostupné z: <https://www.lazadov.cz/la/skibusy.asp>

ŽELEZNÁ RUDA, Historie Železné Rudy, [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.zelezna-ruda.cz/zeleznaruda/fr.asp?tab=snet&id=2532&burl=&pt=TUHS>

ŽELEZNÁ RUDA, Muzea v Železné Rudě a v Bayerisch Eisenstein, [online]. [cit. 12.04.2023]. Dostupné z: https://www.sumavanet.cz/ki/zr/fr.asp?tab=ki_zr&id=1033&burl=&pt=TUMZ

ŽELEZNÁ RUDA, Obyvatelstvo Železné Rudy, [online]. [cit. 05.03.2023]. Dostupné z: <https://www.zelezna-ruda.cz/zeleznaruda/fr.asp?tab=snet&id=2533&burl=&pt=TUHS>

ŽELEZNÁ RUDA, Provoz vleků a sjezdovek, [online]. [cit. 10.03.2023]. Dostupné z: <https://www.zelezna-ruda.cz/zeleznaruda/fr.asp?tab=itcruda&id=38&pt=TUSP>

Přílohy

Seznam příloh

Příloha A: Vlastní fotografie zájmového území

Příloha B: Tabulky vývoje lokální situace na trhu práce ve zkoumaných obcích 2020-2022

Příloha C: Tabulky vybraných ukazatelů za Českou republiku

Příloha D: Dotazníky pro podnikatelské subjekty a zastupitelé samosprávy

Příloha A1 – Přístav Marina Lipno

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha A2 – Hotel Churáňov

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha A3 – Hotel Zadov

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha A4 – Národní park Šumava, katastrální území Železná Ruda

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha B1 - Vývoj lokální situace na trhu práce v obci Lipno nad Vltavou

Lipno nad Vltavou					
Rok	Měsíc	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2020	Leden	17	3,5	54	0.31
	Únor	14	2,8	63	0.22
	Březen	14	3,0	40	0.35
	Duben	22	4,9	40	0.55
	Květen	27	6,0	39	0.69
	Červen	20	4,2	52	0.38
	Červenec	17	3,5	47	0.36
	Srpen	18	3,7	54	0.33
	Září	16	3,2	54	0.30
	Říjen	19	3,9	49	0.39
	Listopad	19	3,9	38	0.50
	Prosinec	20	4,2	24	0.83
2021	Leden	24	5,1	27	0.89
	Únor	20	4,2	24	0.83
	Březen	22	4,6	27	0.81
	Duben	21	4,6	26	0.81
	Květen	24	4,9	34	0.71
	Červen	23	4,7	50	0.46
	Červenec	20	4,0	50	0.40
	Srpen	17	3,3	49	0.35
	Září	16	3,3	50	0.32
	Říjen	18	3,7	57	0.32
	Listopad	22	4,7	61	0.36
	Prosinec	26	5,6	52	0.50
2022	Leden	25	5,4	64	0.39
	Únor	21	4,5	67	0.31
	Březen	18	3,7	65	0.28
	Duben	16	3,3	67	0.24
	Květen	14	2,8	74	0.19
	Červen	14	2,8	57	0.25
	Červenec	15	3,0	52	0.29
	Srpen	16	3,3	53	0.30
	Září	17	3,5	50	0.34
	Říjen	14	2,8	53	0.26
	Listopad	14	2,6	46	0.30
	Prosinec	15	3,0	48	0.31

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Příloha B2 - Vývoj lokální situace na trhu práce v obci Stachy

Stachy					
Rok	Měsíc	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2020	Leden	17	2,3	78	0.22
	Únor	18	2,5	76	0.24
	Březen	21	2,9	68	0.31
	Duben	20	2,6	69	0.29
	Květen	21	2,7	78	0.27
	Červen	21	2,7	79	0.27
	Červenec	21	2,7	84	0.25
	Srpen	18	2,3	86	0.21
	Září	21	3,0	69	0.30
	Říjen	21	3,0	64	0.33
	Listopad	19	2,6	65	0.29
	Prosinec	19	2,7	95	0.20
2021	Leden	23	3,2	100	0.23
	Únor	24	3,2	88	0.27
	Březen	20	2,5	83	0.24
	Duben	24	3,2	80	0.30
	Květen	24	3,3	77	0.31
	Červen	20	2,5	76	0.26
	Červenec	18	2,3	73	0.25
	Srpen	16	2,0	71	0.23
	Září	19	2,4	71	0.27
	Říjen	20	2,5	71	0.28
	Listopad	19	2,4	68	0.28
	Prosinec	20	2,3	64	0.31
2022	Leden	22	2,5	93	0.24
	Únor	23	3,0	92	0.25
	Březen	21	2,7	101	0.21
	Duben	21	2,7	92	0.23
	Květen	19	2,5	86	0.22
	Červen	18	2,2	88	0.20
	Červenec	17	2,2	36	0.47
	Srpen	18	2,3	35	0.51
	Září	18	2,3	56	0.32
	Říjen	18	2,3	59	0.31
	Listopad	22	2,8	60	0.37
	Prosinec	24	3,2	61	0.39

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Příloha B3 - Vývoj lokální situace na trhu práce ve městě Železná Ruda

Železná Ruda					
Rok	Měsíc	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2020	Leden	17	1,3	75	0.23
	Únor	18	1,4	62	0.29
	Březen	27	2,3	46	0.59
	Duben	41	3,5	45	0.91
	Květen	42	3,6	46	0.91
	Červen	36	3,1	57	0.63
	Červenec	32	2,7	63	0.51
	Srpen	30	2,4	61	0.49
	Září	32	2,6	52	0.62
	Říjen	29	2,3	59	0.49
	Listopad	37	3,1	54	0.69
	Prosinec	38	3,1	53	0.72
2021	Leden	42	3,4	53	0.79
	Únor	43	3,5	53	0.81
	Březen	41	3,2	55	0.75
	Duben	39	3,1	61	0.64
	Květen	37	3,0	73	0.51
	Červen	28	2,1	80	0.35
	Červenec	23	1,7	82	0.28
	Srpen	18	1,3	93	0.19
	Září	19	1,3	87	0.22
	Říjen	17	1,2	95	0.18
	Listopad	23	1,8	95	0.24
	Prosinec	23	1,8	86	0.27
2022	Leden	27	2,2	84	0.32
	Únor	25	2,0	84	0.30
	Březen	27	2,0	88	0.31
	Duben	22	1,6	75	0.29
	Květen	17	1,3	88	0.19
	Červen	17	1,4	91	0.19
	Červenec	15	1,2	88	0.17
	Srpen	13	1,1	87	0.15
	Září	14	1,3	84	0.17
	Říjen	20	1,9	82	0.24
	Listopad	25	2,3	81	0.31
	Prosinec	21	1,9	80	0.26

Zdroj: ÚP ČR (2023), Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska od března 2014, vlastní výpočty a zpracování

Příloha C1 - Základní ukazatele trhu práce v České republice k 31.12. v letech 2019-2022

Česká republika				
Rok	Uchazeči o zaměstnání (UOZ)	Podíl nezaměstnaných osob (PNO) v %	Volná pracovní místa (VPM)	Počet uchazečů na 1 pracovní místo
2019	215 532	2,9	340 957	0.63
2020	291 977	4,0	318 582	0.92
2021	258 173	3,5	343 148	0.75
2022	271 803	3,7	288 647	0.94

Zdroj: ÚP ČR (2023), Nezaměstnanost – měsíční v letech 1997-2023, vlastní výpočty a zpracování

Příloha C2 - Návštěvnost v České republice

Česká republika (v tis. osob)			
Rok	Hosté celkem	v tom	
		rezidenti	nerezidenti
2019	21 988	11 108	10 891
2020	10 836	8 052	2 784
2021	11 384	8 814	2 570
2022	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 1989–2021, vlastní výpočty a zpracování

Příloha C3 – Návštěvnost v České republice

Česká republika				
Rok	Počet zařízení	Pokoje	Lůžka	Místa pro stany a karavany
2019	9 383	210 496	539 685	53 772
2020	10 699	228 431	592 314	53 530
2021	10 898	226 848	586 061	53 708
2022	-	-	-	-

Zdroj: ČSÚ, 2012–2021, vlastní výpočty a zpracování

Příloha D1 - Dotazník pro podnikatelské subjekty

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Katedra geografie PŘF

**Dotazník s podnikatelskými subjekty a dalšími aktéry v oblasti cestovního ruchu
k problematice vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního ruchu**

Základní informace:

Název obce: **Lipno nad Vltavou/ Stachy/ Železná Ruda**

1. Považujete Vaši obec za:

- Turisticky velmi významnou s vysokou intenzitou turistického ruchu (celoročně)
- Významnou, ale s nedostatečně využitým turistickým a rekreačním potenciálem
- Turisticky dosud nevýznamnou, ale s možnostmi rozvoje cestovního ruchu
- Obec bez možnosti dalšího rozvoje turistického ruchu (z důvodu ochrany území, aj.)

2. Změnila se během pandemie Vaše spolupráce s ostatními aktéry a podnikatelskými subjekty v obci?

- Spolupráce posílila
- Spolupráce zeslábla
- Nezměnila se
- Nespolupracuji

3. Snížil se během pandemie počet Vašich zaměstnanců?

- Ano, snížil
- Ano, ale pozice už jsou opět obsazeny
- Ne, nesnížil

4. Využili jste nějaká opatření Vlády ČR pro podporu ekonomiky? (Program Antivirus, Dotační program Covid, kompenzační bonus, daňové úlevy atd.)

- Ano
- Ne

Příloha D2 - Dotazník pro zastupitelé samosprávy

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Katedra geografie PŘF

**Dotazník se starostou/místostarostou obce
k problematice vlivu pandemie Covid-19 na šumavská střediska cestovního ruchu**

Vážený pane starosto/místostarosto,
jsem studentkou oboru Geografie a regionálního rozvoje na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého. V rámci mé diplomové práce provádím zhodnocení vlivu pandemie Covid-19 ve vybraných šumavských střediscích cestovního ruchu, jehož nezbytnou součástí je dotazníkové šetření a rozhovory s klíčovými aktéry v dané problematice. Obracím se na Vás s prosbou a zdvořilou žádostí o stručné vyjádření k následujícím otázkám.

Základní informace:

Název obce: **Lipno nad Vltavou/ Stachy/ Železná Ruda**

1. Považujete Vaši obec za:

- turisticky velmi významnou s vysokou intenzitou turistického ruchu (celoročně)
- významnou, ale s nedostatečně využitým turistickým a rekreačním potenciálem
- turisticky dosud nevýznamnou, ale s možnostmi rozvoje cestovního ruchu
- obec bez možnosti dalšího rozvoje turistického ruchu (z důvodu ochrany území, aj.)

2. Jak hodnotíte dopad restriktivních opatření na cestovní ruch ve Vaší obci?

.....
.....
.....

3. Jste-li členem MAS, či jiných dobrovolných svazků obcí, uveďte prosím, jak pandemie ovlivnila Vaši spolupráci

.....
.....
.....

4. Využívala obec během pandemie finančních prostředků z fondů EU, či krajských a národních dotací na rozvoj cestovního ruchu a rekreace? Pokud ano, uveďte prosím, o jaké se jednalo.

.....
.....
.....

5. Jaké byly prozatím Vaše kroky na podporu znovuobnovení cestovního ruchu a rekreace v obci a jak jejich účinnost hodnotíte?

.....
.....
.....

6. Domníváte se, že měla pandemie nějaké pozitivní dopady a přínosy ve Vaší obci? (Např. elektronizace, digitalizace, zlepšení životního prostředí atd.)

.....
.....
.....

7. Jakým způsobem propagujete Vaši obec a turisticky významné lokality v obci a okolí?

.....
.....
.....

8. S jakými projekty, zaměřenými na rozvoj CR, počítá obec do následujících let?

.....
.....
.....

*Děkuji za Váš čas, který jste věnovali dotazníku.
Bc. Veronika Stehnová, studentka V. roč.
Katedry Geografie PřF Univerzity Palackého*